

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ACȚIUNI ENERGICE
PENTRU
REALIZAREA EXEMPLARĂ
A PLANULUI

Numărul 13 • Vineri 30 martie 1984

**Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a înmînat, în cadrul unei solemnități
la Marea Adunare Națională, înalte distincții unor județe
și unități fruntașe în întrecerea socialistă pe anul 1983**

Cuvîntarea secretarului general al partidului, rostită cu acest prilej, înalt omagiu adus efortului creator al oamenilor muncii din toate sectoarele economiei naționale, muncii pline de abnegație cu care întregul popor infaptuiește Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism constituie, în același timp, un însuflețitor îndemn la noi fapte de muncă consacrate progresului patriei noastre.

LUCRĂRILE MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Obiective precise, acțiuni hotărâte pentru realizarea exemplară a planului

SAPTAMINA TRECUTĂ, viața politică a țării a fost marcată de evenimente deosebite. Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc Plenara C.C. al P.C.R. care, între alte probleme, a dezbătut și hotărât importante măsuri pentru îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economico-socială a patriei. În încheierea lucrărilor plenarei, secretarul general al partidului a rostit o amplă cuvîntare — examinare profund realistă a activității din anul trecut, strălucit program de muncă și acțiune pentru întregul nostru popor în scopul îndeplinirii exemplare a sarcinilor acestui an și pe întregul cincinal, în vederea îndeplinirii neabătute, în toate domeniile, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului.

În șirul evenimentelor politice amintite s-au înscris apoi lucrările Marii Adunări Naționale, în cadrul cărora au fost prezentate, dezbătute și adoptate programe de mare importanță privind dezvoltarea economico-socială a României, în domeniul creșterii mai accentuate a productivității muncii, perfecționării organizării și normării muncii, precum și în domeniul îmbunătățirii nivelului tehnic și calitativ al produselor, al reducerii consumurilor și valorificării superioare a materiilor prime și materialelor. Iată, dar, pentru oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, sarcini și obiective prioritare într-o perioadă cu valențe hotărâte pentru creșterea cu precădere calitativă a economiei, în condițiile restricțiilor și exigențelor pe care le ridică criza mondială de materii prime și energie, criza economică mondială, accentuarea competiției între economii ș.a. Tocmai dintr-o asemenea perspectivă complexă, în lumina documentului de cea mai mare importanță care-l constituie cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor plenarei, vom aborda în continuare probleme ale realizării indicatorilor de plan, ale realizării unei noi calități și creșterii eficienței în economie, ale trecerii țării noastre, în acest cincinal, la un nou stadiu de dezvoltare.

Imperative ale creșterii economice

ÎN ANUL TRECUT, sublinia secretarul general al partidului, s-au obținut succese importante în dezvoltarea forțelor de producție, în îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială — în industrie, agricultură, investiții, cercetarea științifică, învățămînt și cultură, au sporit eficiența și rentabilitatea întregii activități, s-au dezvoltat relațiile economice externe. Pe această bază, anul 1983 a constituit un moment important pentru depășirea unor contradicții și greutăți care s-au manifestat în primii doi ani ai actualului cincinal, asigurîndu-se condițiile corespunzătoare pentru intensificarea în anii 1984 și 1985 a activității în toate domeniile, pentru realizarea prevederilor planului de dezvoltare economico-socială pe întregul cincinal. Totodată, premise esențiale în acest sens sînt chemate să fie acțiunea hotărâtă pentru ridicarea activității corespunzător sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea al partidului, ridicarea răspunderii în muncă, o organizare, ordine și disciplină mai bune, generalizarea a tot ceea ce s-a dovedit bun și lichidarea fermă a lipsurilor. Cu atît mai necesare se vădesc asemenea acțiuni cu cît planul pe acest an prevede sarcini sporite, obținerea unei înalte productivități a muncii și eficienței economice.

În spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, corespunzător priorităților în dezvoltare stabilite pentru cincinal și acest an, în prim plan în continuare trebuie pusă realizarea programului energetic și de materii prime. Pentru îndeplinirea obiectivelor prevăzute, pentru asigurarea echilibrului dezvoltării, de o hotărîtoare importanță se vedește realizarea producției prevăzute de cărbune, de minereuri, a producției de petrol și la toate celelalte materii prime pe acest an. Esențiale pentru aceasta, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt nu justificările pentru neîmpliniri, ci acțiunea energetică a ministerelor, centralelor, întreprinderilor respective, a colectivelor de oameni ai muncii în scopul realizării în întregime a prevederilor planului, a producției fizice la toți indicatorii.

Asigurarea necesarului energetic și de materii prime are, deopotrivă, în vedere reducerea consumurilor energetice de combustibil, de carburanți, a consumurilor materiale în general, potrivit prevederilor planului, normelor de consum stabilite; sporirea gradului de recuperare și refolosire a materialelor și subansamblelor; asigurarea unei bune aprovizionări tehnico-materiale pentru fiecare întreprindere și unitate — bază a desiașurării ritmice a producției — în condițiile unei mai bune cooperări în producție între ministere și chiar în cadrul acelorași ministere. Iată tot atîtea obiective, direcții de acțiune, care trebuie riguros urmărite, intervenindu-se cu operativitate, cu insistență și profesionalism ori de cîte ori pe linia respectivă se ivesc neajunsuri, controlîndu-se eliminarea lor grabnică.

O altă prioritate evidențiată pe larg la recenta plenară o reprezintă ridicarea continuă a calității și nivelului tehnic al producției — domeniu în care, așa cum am arătat, există un program național detaliat, temeinic fundamentat, cu termene și responsabilități precise, cu investitură de lege. Asigurarea unei calități ireproșabile fiecărui produs, așa cum o cere secretarul general al partidului și cum se poate obține, presupune o execuție ireproșabilă dar și un control corespunzător al produselor; un control al fiecărui produs în parte, renunțarea cu desăvîrșire la metoda controlului prin sondaj — total necorespunzătoare și care deschide calea livrării atît în țară cît și în străinătate a unor produse care nu corespund cerințelor de calitate și exigențelor celor care le-au comandat. În fapt, reamărcă tovarășul Nicolae Ceaușescu, problema calității producției, a înaltei calități, problema vitală pentru asigurarea dezvoltării și competitivității industriei și economiei noastre, reprezintă o problemă a însuși folosirii la maximum a capacităților moderne de care dispunem, ceea ce pune în lumină mari rezerve și posibilități care pot fi și trebuie să fie valorificate. „**Avem o industrie modernă, dotată în cea mai mare parte la nivelul cel mai înalt al tehnicii mondiale — arăta secretarul general al partidului; am investit miliarde de dolari în această industrie. Acum este necesar să obținem folosirea la întreaga capacitate a tuturor unităților și să asigurăm ca toate produsele industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel, în conformitate cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu programul de ridicare a nivelului tehnic și calității produselor.**”

Organic legată de problema calității producției, reflectînd aceeași accentuare a acțiunii factorilor intensivi ai reproducției, este problema productivității muncii. În acest sector, în anul trecut rezultatele au fost nemulțumitoare, progresele au fost încă mici atît în raport de posibilități cît și de sarcinile și obiectivele stabilite. Trebuie acționat, deci, cu hotărîre pentru

organizarea mai bună a întregii activități, pentru creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, folosindu-se, în acest scop, experiența acumulată, generalizând-o, oferind cîmp larg inițiativei, creativității, activității temeinice și riguroase. De altfel, pentru toate ramurile industriale, în urma unor dezbateri largi, constructive, au fost adoptate programe care oferă o perspectivă îndelungată organizării producției, dezvoltării sectoarelor respective. În multe ministere însă aceste programe pe ramuri nu se urmăresc, nu se iau măsurile necesare pentru realizarea lor, factorii responsabili se preocupă prea puțin de perfecționarea lor, de aducerea lor „la zi” cu ceea ce trebuie realizat în continuare. Ceea ce impune, evident, pentru toate ministerele, centralele, întreprinderile, pentru consiliile de conducere ale oamenilor muncii, de la toate nivelurile, intensificarea preocupărilor, acțiunea fermă și hotărîtă pentru traducerea în viață a programelor aprobate, pentru îndeplinirea astfel a planului în cele mai bune condițiuni.

1984 — anul unei producții agricole record

DE O MARE IMPORTANTĂ pentru progresul economico-social al țării în acest an, în acest cincinal, în perspectivă, se vedește agricultura, cu funcțiuni fundamentale pentru asigurarea necesarului de materii prime industriale, pentru consumul populației realizat la nivelul necesităților științific determinate, pentru obținerea unor disponibilități necesare exportului. Trebuie folosite toate condițiile, trebuie luate toate măsurile, trebuie asigurată realizarea optimă a tuturor lucrărilor în scopul obținerii unei recolte record în acest an, atît în ce privește producția vegetală cît și cea animală. Și în agricultură există programe pe diferite ramuri sau subramuri de activitate, există o importantă dotare tehnică, care se îmbunătățește și perfecționează an de an, există numeroase cadre de specialiști, tehnicieni, se desfășoară lucrări de îmbunătățiri funciare, de irigații, de secări, combatere a eroziunii solului de o mare anvergură, apte să permită o creștere pronunțată a randamentului muncii agricole. Trebuie acționat însă cu hotărîre, pe baza unei organizări superioare a muncii, într-un spirit de ordine și disciplină desăvîrșite pentru realizarea programelor, pentru îndeplinirea tuturor prevederilor. Este una din „cheile” cele mai importante ale obținerii unor recolte înalte și stabile.

Pornind de la însăși experiența anului trecut — cînd nu s-a realizat în întregime planul, au rămas nepuse în funcțiune un număr important de capacități — o atenție deosebită se impune acordată realizării în întregime a amplului **program de investiții** pe acest an. Ceea ce necesită — așa cum sublinia secretarul general al partidului — măsuri ferme, hotărîte în scopul realizării lună de lună a investițiilor prevăzute, pentru punerea la timp în producție a noilor capacități, pentru devansarea chiar a unor investiții, pentru aplicarea acordului global și luarea în antrepriză a lucrărilor de construcții — cerință care exprimă o mai bună legătură între obținerea de venituri sporite de către oamenii muncii care lucrează în investiții și realizarea întocmai a prevederilor din acest sector. **„Trebuie să realizăm neabătut programul de investiții, în toate sectoarele!”** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, investițiile contribuind decisiv la îndeplinirea priorităților de dezvoltare în acest cincinal — în ce privește baza națională de materii prime și energie, producția agricolă, eficiența — la promovarea largă a noului, la realizarea unor cerințe esențiale ale progresului economiei.

Exportul — pe primul plan al preocupărilor

DUPĂ CUM SE DESPRINDE din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la încheierea Plenarei C.C. al P.C.R., o sarcină de însemnătate vitală pentru dezvoltare o reprezintă exportul, lărgirea continuă a schimburilor internaționale, extinderea colaborării și cooperării în producție. Deși avem o balanță comercială excedentară, arăta secretarul general al partidului, activitatea de comerț exterior din anul 1983 nu ne poate mulțumi; și în acest domeniu, dacă se luca cu mai mare răspundere în toate sectoarele și se realizau la timp contractele, puteam să obținem o balanță comercială activă, cu aproape încă 1 miliard de dolari mai mare, poate chiar mai

mult. Ce se desprinde din această examinare lucidă a experienței din anul trecut? În primul rînd, necesitatea de a acționa în scopul realizării planului de comerț exterior pe toate relațiile, atît pe țări socialiste, cît și pe devize convertibile. **„Trebuie să se înțeleagă bine de către toate ministerele, de toate unitățile economice, de toate comitetele județene de partid, de organizațiile de partid, că realizarea producției pentru export, a exportului constituie una din sarcinile de importanță hotărîtoare pentru desfășurarea în bune condițiuni a întregii activități”**, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.

Se are, totodată, în vedere dezvoltarea puternică a cooperării în producție, dezvoltarea schimburilor, trecerea cu hotărîre la încheierea de acorduri de lungă durată — care dau stabilitate și siguranță în organizarea producției, în asigurarea a însăși calității corespunzătoare și a nivelului tehnic ale produselor. Este necesară dezvoltarea mai puternică a colaborării cu țările socialiste din C.A.E.R., participarea activă la perfecționarea și îmbunătățirea conlucrării și cooperării în cadrul C.A.E.R., astfel încît acesta să răspundă necesităților noi, să asigure dezvoltarea construcției socialiste în țările membre și participarea mai largă la diviziunea internațională a muncii.

Desigur, trebuie acționat cu fermitate pentru ca schimburile economice ale țării să fie — toate — așezate pe principii de egalitate, de avantaj reciproc, de eficiență economică sporită, trebuie asigurate, prin toate mijloacele, o valorificare cît mai înaltă a potențialului național de resurse și creativitate, o participare cît mai activă a României la diviziunea internațională a muncii.

Pentru îndeplinirea obiectivelor pregnant calitative care jalonează dezvoltarea țării în acest an și cincinal se impune creșterea rolului științei în soluționarea problemelor. Știința românească, cercetarea, — cu un rol tot mai activ în dezvoltarea generală a țării și în participarea la dezvoltarea științei internaționale — învățămîntul, pregătirea profesională înaltă, de calitate, reciclarea sînt — trebuie să devină în tot mai mare măsură — trăsături definitorii ale realizării unei noi calități, sporirii eficienței, ale progresului calitativ al economiei.

Ca pîrghii de larg registru pentru dezvoltarea pregnant intensivă a economiei, promovînd eficiența, stimularea, cointeresarea sînt chemate să acționeze noul mecanism economico-financiar precum și sistemul de retribuire, care leagă mai strîns veniturile tuturor oamenilor muncii de activitatea și munca concretă a fiecăruia. Majorările de retribuție deja îndeplinite sau care se vor îndeplini pînă în vară impun măsuri hotărîte pentru îndeplinirea planului de producție, pentru creșterea eficienței economice, realizarea celorlalți indicatori și îndeosebi a productivității muncii — condiții indispensabile menținerii sub control a nivelului prețurilor, garantării creșterii reale a veniturilor ca urmare a sporirii retribuției. De o mare însemnătate în sensul menționat se vădesc perfecționarea conducerii și planificării în toate domeniile; lichidarea practicilor birocratice care se mai manifestă, mutarea centrului activității în unitățile de producție, pentru a răspunde rapid și a soluționa în mod corespunzător problemele complexe ale întregii dezvoltări; funcționarea potrivit condițiilor create a organelor democratice de conducere, astfel ca toate acestea să-și îndeplinească însemnatele atribuții cu care au fost investite, să asigure participarea activă a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

AVEM o imagine clară a ceea ce trebuie făcut acum și în perioada imediat următoare, a felului cum trebuie acționat — o imagine care are la bază realitățile concrete ale dezvoltării, care se întemeiază pe o perfectă articulare a măsurilor și acțiunilor evidențiate, cu elementele noi care intervin continuu în procesul dezvoltării, studiate în profunzimea interconexiunilor lor. Stă în puterea colectivelor de muncă, a fiecărui om al muncii să acționeze cu hotărîre pentru realizarea exemplară a sarcinilor, a programelor adoptate, a obiectivelor de dezvoltare din acest an și din cincinal, contribuind astfel, pe măsura condițiilor create, la progresul continuu al economiei, la creșterea, pe această bază, a nivelului de trai, la ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație.

Dan POPESCU

„Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis calea înlăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare. Poporul român a obținut, sub conducerea Partidului Comunist Român, realizări epocale în dezvoltarea generală a țării“.

NICOLAE CEAUȘESCU

23 AUGUST 1944 — act istoric cu adinci rezonanțe pentru progresul economiei românești

SARBATORIM anul acesta, la 23 August, împlinirea a patru decenii de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment care reprezintă, așa cum se subliniază în Hotărârea recentei Plenare a Comitetului Central al P.C.R., actul energic de voință al întregii noastre națiuni, strălucită afirmare a hotărârii poporului român de a zdrobi orice dominație străină, de a fi liber și deplin stăpîn în țara sa, de a-și hotărî singur destinele.

Din perspectiva celor 40 de ani care au trecut de la acest act revoluționar, se evidențiază, cu forța de netăgăduit a faptelor, adevărul istoric că acest moment de referință al istoriei noastre naționale reprezintă o incununare a luptelor îndelungate pentru libertate socială și națională. Este meritul partidului nostru comunist care, cu o înaltă responsabilitate revoluționară, a unit toate forțele progresiste ale națiunii, cele mai largi categorii sociale în lupta pentru apărarea intereselor vitale ale poporului, pentru eliberarea socială și națională. „Înlăptuind o largă unitate a forțelor patriotice, naționale — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — partidul a organizat și condus cu succes revoluția de eliberare națională și socială care a deschis poporului român calea făuririi unei vieți noi, a preluării destinului în propriile miini, a lichidării exploatării și asupririi, a realizării unei Români socialiste“.

Prin conținutul și forțele sociale care au înlăptuit-o, prin deschiderile largi pe care le-a declanșat în plan politic și social, prin impulsurile puternice pe care le-a dat procesului de dezvoltare economico-socială a țării, revoluția de eliberare socială și națională din august 1944 a inaugurat o etapă nouă în istoria patriei; acest eveniment epocal a deschis calea împlinirii idealurilor și năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale, afirmării României ca națiune liberă și demnă în rîndul națiunilor lumii.

Ample prefaceri revoluționare

MARELE ACT ISTORIC de la 23 August 1944 a deschis drumul unor ample prefaceri politice și social-eco-

nomice, care într-o strînsă intercorelație au asigurat transformarea revoluționară a României și au schimbat din temelii înfățișarea țării, modul de viață al întregului nostru popor. În cele patru decenii ce ne despart de evenimentul de la 23 August, România a parcurs mai multe etape istorice ale acestui proces revoluționar: instaurarea puterii democrat-populare, cucerirea întregii puteri economice și politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, lichidarea proprietății capitaliste-moșierești asupra mijloacelor de producție, înlăptuirea sarcinilor revoluției socialiste, desfășurarea cu succes a operei de edificare a orînduirii socialiste, consolidarea societății socialiste și trecerea la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Din această perspectivă se evidențiază însemnătatea activității politice desfășurate de partid și a acțiunilor întreprinse pentru înlăptuirea, în iarna anului 1945, a reformei agrare, trecerea la o nouă etapă de dezvoltare prin formarea, la 6 martie 1945, a guvernului revoluționar muncitoresc-țărănesc de largă concentrare democratică.

Naționalizarea principalelor mijloace de producție, în iunie 1948, și trecerea la cooperativizarea agriculturii în 1949 au reprezentat momentele „cheie“ ale procesului care avea să conducă, în cursul cincinalului 1961—1965, la făurirea economiei socialiste unitare și să deschidă drumul spre consolidarea realizărilor din economia și societatea românească, să creeze condițiile pentru trecerea la o etapă nouă, superioară prin toate componentele sale — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Totodată, prin condițiile create pentru desfășurarea acestor transformări revoluționare, revoluția de eliberare socială și națională a contribuit la întărirea suveranității naționale, la mobilizarea tuturor resurselor interne și alocarea lor în concordanță cu cerințele și aspirațiile de progres economico-social.

Naționalizarea socialistă a eliminat pentru totdeauna dominația capitalului străin și a monopolurilor internaționale în țara noastră — toate resursele materiale, precum și toate capacitățile de producție intrate în proprietatea întregului popor fiind integrate în sistemul economiei și orientate în mod unitar spre dezvoltarea economico-socială. Li-

chidarea moșierimii și a marii burghezii industriale și financiare, trecerea la conducerea planificată a economiei precum și instaurarea unor relații de producție și de repartitie bazate pe noi principii au creat un cadru social-economic pentru orientarea rațională a resurselor materiale, financiare și umane, pentru mobilizarea acumulărilor în cadrul unei strategii de dezvoltare armonioase, pe baze științifice.

Procesele innoitoare declanșate de revoluția de eliberare socială și națională din august 1944 au oferit largi posibilități pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru transformarea structurii și caracterului economiei românești pe noi baze economice și tehnico-materiale, pentru schimbarea locului ocupat de România în diviziunea internațională a muncii. În acest domeniu partidul și poporul nostru se aflau în fața unor probleme deosebit de complexe și grele, decurgînd din gravele rămăneri în urmă față de țările dezvoltate și din disproporțiile care caracterizau dezvoltarea economiei românești. Așa cum menționa secretarul general al partidului nostru la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, în ajunul celui de-al doilea război mondial, adică după mai mult de 80 de ani de dezvoltare capitalistă, România era o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată. Industria românească, cu toate că în perioada interbelică, în contextul favorabil creat de făurirea statului național român unitar, cunoscuse o accentuare a ritmului de creștere și a procesului de diversificare, nu contribuia decît cu circa 30% la formarea venitului național și acoperea mai puțin de o zecime din mașinile și utilajele, necesare economiei naționale.

La sfîrșitul anilor '30, producția la energie electrică pe locuitor în România era de peste 12 ori mai mică decît în Germania și Anglia și de aproape 12 ori mai mică decît în Belgia; la oțel, producția pe locuitor era de peste 28 de ori mai mică decît în Germania, de 33 ori mai mică decît în Belgia și de peste 19 ori în raport cu Anglia. La rîndul său, agricultura, deși reprezenta principala ramură a economiei naționale, se caracteriza printr-un nivel tehnic foarte scăzut și, implicit, randamente scăzute. Numărul

Evoluția principalilor indicatori ai dezvoltării

	1950	1965	1980	1983	Dinamica *) 1950—1983
Populația — mii locuitori	16 311	19 027	22 201,4	22 600	138,4
Populația ocupată — mii persoane	8 377,2	9 684,0	10 350,1	10 460	124,8
Personalul muncitor — mii persoane	2 123,0	4 305,3	7 340,0	7 600	358,1
Fondurile fixe — miliarde lei	207	517	1 864,2	2 350	10,4 ori
Volumul investițiilor ¹⁾ — miliarde lei	6,3	47,0	210,5	231,8	31 ori
Venitul național ¹⁾ — mild. lei	35	146	508,7	654,5	16 ori
Producția industrială ²⁾ — mild. lei	27,5	178,4	936,1	1 101,7	35 ori
Producția globală agricolă ⁴⁾ — mild. lei	32,4	62,5	129,1	214,0	364
Vinzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist ³⁾ — mild. lei	12,0	63	213,0	259,2	21,6 ori
Volumul comerțului exterior — miliarde lei valută	2,7	13,0	110,0		
— miliarde lei				303,7	34,5 ori
Venitul național pe locuitor — mii lei	2 145	7 670	22 913	28 960	11,5 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei lunar	337	1 028	2 238	2 601	771
Cheltuieli social-culturale pe locuitor — lei	211	1 204	3 197	3 654	17,3 ori
Locuințe construite din fondurile statului, întreprinderilor și ale organizațiilor coop. și obștești — nr. apartamente	1951 — 1965	1966 — 1980	1981 — 1983		
	331 928	1 553 533	422 291		

1) Indicatorii valorici pe anii 1950 și 1965 sînt calculați în prețuri comparabile. Datele pe anul 1980 la volumul investițiilor și prod. agricolă sînt exprimate în prețurile de la 1.1.1977, la produsul social, venitul național și producția industrială — în prețuri de la începutul anului iar cele pentru 1983, în prețuri curente.

2) Datele pentru anii 1950, 1965 și 1980 se referă la producția globală, iar pentru 1983 la producția marfă.

3) Prețuri curente.

4) La indicatorii valorici ai investițiilor, produsului social și venitul național și la indicatorii producției, dinamica este calculată pe bază de prețuri comparabile.

total de tractoare se ridica la abia 4 685, „Enciclopedia României” menționînd faptul că aproape 37% din gospodăriile agricole nu dispuneau de animale de muncă. Ca urmare a acestei înapoieri economice, România se caracteriza printr-un venit național foarte mic în raport cu țările industriale ale Europei, exprimat, printre altele, și prin faptul că pentru a plăti o tonă de marfă importată trebuiau să se exporte 10 tone de produse realizate în țară.

Acuitatea și complexitatea problemelor cu care se confrunta economia românească erau amplificate și de consecințele celui de al doilea război mondial, cînd producția industrială și agricolă a cunoscut un puternic recul, reducîndu-se în multe secțiuni la jumătate sau mai puțin de jumătate față de nivelul antebelic. Astfel, în 1944, producția industriei textile reprezenta doar jumătate din nivelul atins în 1941, iar cea a industriei alimentare 74%, în timp ce capacitatea de transport a căilor ferate era doar de 30% din cea existentă în 1943.

Noile orizonturi ale țării, o nouă strategie în dezvoltare

ÎN ACESTE CONDIȚII, o mare însemnătate a avut Conferința Națională a partidului din octombrie 1945, care a dus la elaborarea unei orientări politice clare cu privire la obiectivele partidului în noua etapă de dezvoltare în domeniul economic pe primul plan se situau refacerea economiei naționale, reconstrucția generală a țării, profundă industrializarea socialistă.

Potrivit documentelor Conferinței Naționale, industria urma să reprezinte pivotul în jurul căruia întreaga economie a țării se va dezvolta în condiții noi, de forță industrială depinzînd însăși independența țării.

Premise favorabile pentru înfăptuirea acestor obiective au fost create odată cu făurirea și lărgirea sectorului socialist în economie, trecerea la conducerea planificată a activității economico-sociale. Strategia dezvoltării economice a situat în centrul procesului de edificare a noii orînduirii sociale politica de industrializare a țării, programele de investiții și prevederile planurilor de dezvoltare economică urmărind restructurarea economiei naționale și făurirea unei puternice baze tehnico-materiale, capabilă să permită atragerea resurselor naturale, valorificarea acestora și a forței de muncă. Pe acest suport s-a bazat și cooperativizarea agriculturii, consolidarea formelor socialiste din această ramură, precum și creșterea producției agricole.

Un rol decisiv în procesul revoluționar de edificare a noii orînduirii sociale revine Congresului al IX-lea al partidului, cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent militant revoluționar și patriot inflăcărat, devotat trup și suflet cauzei socialismului și comunismului. Atît concepția și strategia, cît și procesul practic de edificare a noii orînduirii au căpătat noi trăsături și valențe decurgînd din aplicarea creatoare a legităților generale ale construcției socialiste la realitățile concret-istorice ale țării noastre, din permanenta raportare la exigențele procesului revoluționar și la posibilitățile tot mai mari ale e-

conomiei românești, din adaptarea flexibilă la evoluțiile survenite în economia mondială și în relațiile economice internaționale.

Pornind de la esența și valențele determinismului economico-social potrivit căruia înfăptuirea marilor transformări și realizarea obiectivelor noi, orînduirii sociale nu reprezintă numai o problemă de opțiuni, ce vizează, în primul rînd, asigurarea bazei materiale care garantează mijloacele necesare în acest scop, la temelia întregului edificiu al noii orînduirii a fost pusă întărirea necontenită a forței economice, materiale și spirituale a patriei, pe baza dezvoltării susținute a forțelor de producție. În lumina acestei orientări, în documentele partidului, în opera secretarului său general au fost fundamentate noile orientări ale procesului de industrializare — conceput ca un proces complex și profund — au fost criticate și depășite abordările simpliste, idealizante, unilaterale sau eronate cu privire la conținutul procesului de dezvoltare a forțelor de producție, la raportul dintre diferite ramuri ale producției — mai ales cu privire la importanța noilor ramuri și subramuri —, precum și la corelația dintre industrie și agricultură, la factorii și căile de realizare a unui complex modern și eficient al economiei naționale. Pe această bază a rezultat o strategie unitară și de lungă perspectivă a dezvoltării economico-sociale, care ține seama de aspirațiile poporului român de progres și bunăstare și se bazează pe valorificarea tot mai eficientă a potențialului crescînd al societății noastre și a posibilităților decurgînd din participarea activă la diviziunea internațională a muncii și încorporează într-o proporție crescîndă în complexul național românesc cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.

Înfăptuiri de mare anvergură

LA CEA DE-A 40-A ANIVERSARE a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, poporul român se prezintă cu realizări de importanță istorică, realizări care, așa cum a relevat secretarul general al partidului nostru și la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, pun în evidență faptul că numai socialismul a creat condițiile necesare lichidării rapide a rămînelor în urmă, a subdezvoltării și a asigurat progresul impetuos al României în toate domeniile de activitate. Realizările obținute în dezvoltarea forțelor de producție și sporirea forței economice a țării și-au găsit expresia în creșterea producției industriale de 53 ori, a producției agricole de aproape 3 ori și a venitulului național de 16 ori, în raport cu anul de vîrf al creșterii economice în perioada interbelică, 1938. Așa cum rezultă și din tabel, dezvoltarea susținută a întregii economii, creșterea puternică a produsului social și a venitulului național și creșterea avuției naționale s-au realizat în condițiile unor ample schimbări survenite în profilul și structura economiei românești, care au transformat România într-o perioadă istorică

Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 28)

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu
la Plenara C. C. al P. C. R.

CUM SE ACȚIONEAZĂ PENTRU SPORIREA PRODUȚIEI DE CĂRBUNE

SARCINILE DE PLAN pentru acest an la extracția cărbunelui prezintă creșteri mari față de realizările înregistrate în 1983, pe ansamblul economiei producția trebuie să ajungă la peste 61 mil. tone. Apare evidentă în aceste condiții importanța luării de către întreprinderile miniere a măsurilor tehnico-organizatorice necesare, astfel încât să se creeze condiții pentru desfășurarea ritmică, fără întreruperi a procesului de producție. Numai printr-o mobilizare exemplară a tuturor oamenilor muncii, printr-o creștere a indicelui de utilizare a mijloacelor tehnice din dotare, atît în subteran cît și în cariere, printr-o disciplină fermă în toate unitățile, respectarea strictă a termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție se poate asigura realizarea cu succes a prevederilor de plan. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae

Ceaușescu, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. „trebuie să punem în continuare pe primul plan realizarea programului energetic și de materii prime. Trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea producției de cărbune, de mine-reuri, a producției de petrol și la toate celelalte materii prime pe acest an”.

Cum se acționează în bazinul minier al Gorjului — zonă de unde trebuie să se extragă în acest an aproape 42 milioane tone cărbune — pentru realizarea sarcinilor de plan? Ce se întreprinde la nivelul celor două mari combinate miniere existente aici — Motru și Rovinari — în vederea utilizării eficiente a factorului uman, tehnic și material, pentru asigurarea cantităților de cărbune prevăzute a se livra economiei naționale?

AVÎND de realizat în acest an o producție ce reprezintă peste 60% din totalul producției de cărbune a țării, combinatele miniere Motru și Rovinari, întreprinderile componente au acționat din vreme, încă din anul trecut, pentru crearea condițiilor necesare realizării ritmice a prevederilor de plan. Au fost luate o serie de măsuri în vederea asigurării fronturilor de lucru atît în cariere cît și în subteran, îmbunătățirii organizării producției și a muncii, a calității cărbunelui extras, utilizării superioare a mijloacelor tehnice din dotare. Rezultatele nu au întârziat să apară: în luna ianuarie, spre exemplu, C. M. Motru raporta o producție peste plan de 7 400 tone lignit, în timp ce la C.M. Rovinari s-au depășit — în ianuarie cu 47 kcal/kg, iar în februarie cu 27 kcal/kg — prevederile de plan privind puterea calorică a cărbunelui. Rezultate bune au fost obținute și în domeniul investițiilor, ambele combinate depunînd eforturi serioase și reușind să realizeze și chiar să depășească planul, creînd astfel premisele sporirii capacităților de producție și deci a producției de cărbune.

Aceste realizări sînt importante, dar între prevederile planului și cantitatea de cărbune extrasă și livrată există încă o serioasă diferență. De ce?

Se cuvin a fi subliniate, ca deficiențe proprii, îndeosebi insuficiența organizării unor cariere și microcariere prin nepregătirea din vreme a fronturilor de exploatare, prelungirea peste termenul planificat a punerii în funcțiune a unor utilaje, folosirea la indici scăzuți a mijloacelor mecanizate din dotare. Aceste neajunsuri nu sînt noi. Deși ele s-au diminuat mult față de trecut, unele au continuat să persiste. Faptele atestă că acolo unde activitatea de producție a fost mai bine organizată, și rezultatele zilnice au fost și sînt superioare (exploatările Gîrla, Lupoaia, Urdari, Rogojelu, Jiț-Sud etc.). Dacă la toate exploatările s-ar fi acționat la fel, rezultatele ar fi fost, în general, mult superioare celor prezente.

Evident, au apărut și unele situații cum ar fi: precipitațiile abundente căzute în această perioadă a anului care au afectat îndeosebi activitatea din cariere și microcariere, neonorarea în totalitate a obligațiilor contractuale de către unii furnizori de utilaje, piese de schimb și materiale (întreprinderile mecanice Borșa, Timișoara, „Unio” Satu-Mare, întreprinderea de construcții metalice și utilaj greu Giurgiu, întreprinderile de articole tehnice din cauciuc Pitești și Tîrgu Jiu) ș.a. Astfel de situații puteau fi în bună parte preîntîmpinate. Dacă atunci cînd s-au pregătit carierele sau micro-carierele pentru intrarea în producție,

de pildă, s-ar fi luat măsura de a fi asigurate cu sisteme adecvate de asecare, de înlăturare a apei (știut fiind că nu numai ploile pot inunda exploatările ci și izvoarele existente în diferite straturi și adîncimi), activitatea s-ar fi desfășurat normal și nu ar fi existat stagnări. Și în privința respectării obligațiilor unor furnizori de utilaje s-ar fi putut acționa din vreme; de altfel, sînt exemple care atestă că atunci cînd comenzile au fost primite din vreme, cînd au existat contracte directe între cei interesați, utilajele sau piesele de schimb au sosit la timp. Așadar, deficiențele existente vădesc insuficiențe în pregătirea și organizarea activității, în conducerea exploatărilor.

Pe baza unei analize aprofundate a deficiențelor ce s-au manifestat în activitatea productivă, conducerile celor două combinate au trecut, în lumina indicațiilor izvorite din documentele recentei Plenare a C.C. al P.C.R., la adoptarea unor măsuri concrete în funcție de situațiile existente la fiecare exploatare. Ce cuprind de fapt aceste măsuri?

- Ce se întreprinde în bazinul carbonifer al Gorjului pentru ca toate exploatările să-și realizeze ritmic sarcinile de plan
- Deficiențe obiective sau insuficiențe proprii în asigurarea condițiilor tehnico-organizatorice necesare?

CONFORM programelor elaborate, se urmărește permanent la nivelul celor două combinate

creșterea randamentului orar al excavatoarelor cu rotor, utilaje conducătoare în cadrul liniilor tehnologice din exploatările în carieră, de a căror funcționare depinde în exclusivitate cantitatea de cărbune extrasă. În acest sens se acționează pentru: ● realizarea și menținerea unei dimensionări optime a blocurilor de excavare, ținîndu-se seama de caracteristicile funcționale ale excavatoarelor: ● reducerea timpului de mers în gol al rotorului la părțile extreme ale blocului: ● suprapunerea comenzilor de deplasare și rotire la extremitățile blocului în tăiere; ● menținerea grosimii optime a șpanului de tăiere în conformitate cu prevederile din cartea tehnică a excavatorului etc. Prin astfel de acțiuni, numai la nivelul C.M. Motru se va obține o creștere a productivității orare cu peste 50 mc excavati/h, ceea ce va conduce implicit la un spor de producție apreciabil.

O atenție deosebită este acordată **reducerii duratei de inactivitate a complexelor mecanizate de abataj, concomitent cu crearea unor noi fronturi de lucru**, astfel încît să se diminueze la minimum numărul celor inactive sau în rezervă. În acest scop se acționează pentru reactivarea lor — demontare, transportul la noile fronturi de lucru, remontare — urmărîndu-se reducerea duratei de execuție, în paralel cu efectuarea reparațiilor necesare. S-au inventariat toate complexele mecanizate inactive, s-a procedat la examinarea stării lor tehnice pentru a se con-

stata necesitățile de reparații, s-a trecut la reorganizarea echipelor de lucru specializate și completarea acestora cu efectivele necesare.

O activitate importantă, care determină într-un grad înalt buna funcționare a utilajelor din dotarea întreprinderilor miniere, o reprezintă **întreținerea și repararea** acestora. În vederea realizării unor reparații de bună calitate și într-un timp cât mai scurt se acționează pentru asigurarea din vreme a pieselor de schimb și a materialelor, a utilajelor și S.D.V.-urilor necesare, organizarea lucrului în două și chiar în trei schimburi, respectarea prevederilor planurilor de reparații și, în special, executarea tuturor operațiilor. De asemenea, pentru lucrările din subteran s-au luat măsuri de îmbunătățire a asistenței tehnice pe schimburi prin completarea și creșterea numărului de personal afectat acestei activități, astfel încât să se asigure, pe lângă buna funcționare a utilajelor și o organizare superioară a abatajelor. Pe această cale, de pildă, numai la C.M. Motru se va obține o creștere a vitezei de avansare în abataj cu 0,5 m/zi, a productivității combinate de abataj cu 11 t/h, a vitezei de avans în galerii cu 0,5 m/zi. De o deosebită importanță pentru buna funcționare a liniilor tehnologice este întreținerea și repararea benzilor transportoare. În acest domeniu măsurile vizează în special preîntâmpinarea ruperilor covorului de cauciuc datorate deficiențelor de exploatare și, în primul rând, corpurilor străine din masa de cărbune.

Un factor deosebit în realizarea sarcinilor de plan îl reprezintă și **creșterea gradului de cunoaștere a rezervelor de cărbune** precum și a straturilor de rocă ce urmează a fi îndepărtate sau traversate. Pentru aceasta s-au asigurat condițiile necesare executării, în avansul fronturilor de lucru, de foraje de probare a straturilor de cărbune din cariere și a celor deschise și pregătite în vederea exploatarei din mine. Cunoșcându-se astfel caracteristicile celor două straturi se poate adopta cea mai eficientă tehnologie de extracție, organiza superior activitatea, iniția din vreme acțiuni pentru realizarea unei calități corespunzătoare a cărbunelui extras. În acest domeniu, o contribuție importantă urmează să o aducă, pe lângă specialiștii din cadrul celor două combinate, și instituțiile și unitățile de profil, astfel încât, prin acțiunile lor conjugate, în momentul deschiderii de noi cariere și mine cunoașterea condițiilor geologice să fie completă.

Reducerea timpilor de execuție a operațiilor tehnologice de săpare și evacuare a sterilului conduce în mod nemijlocit la **devansarea începerii exploatării propriu-zise a straturilor de cărbune**. De asemenea, de calitatea execuției acestor operații depinde în mare măsură calitatea cărbunelui. Având în vedere aceste considerente, în unitățile combinate miniere Motru și Rovinari se urmărește realizarea executării excavațiilor fără denivelări, amenajarea platformelor înainte de efectuarea săpării prin nivelarea cu buldozerele, utilizarea la maximum a posibilităților de haldare directă a sterilului din ultima treaptă de lucru precum și extinderea haldării directe pe vatra carierelor a sterilului din mai multe trepte de excavare.

Măsuri concrete au fost luate și pentru: urgentarea montării noilor mașini și utilaje; grăbirea punerii în funcțiune a capacităților restante (deschiderea și punerea în exploatare a carierei Peșteana-Jiu — inclusiv devierea râului Jiu — a minei Tehomiș, a zăcămintului din zona Cojmănești, a cimpului minier Amaradia-Albeni); asigurarea condițiilor necesare punerii în funcțiune a capacităților planificate pentru acest an, la care lucrările sînt întinzate (deschiderea și punerea în exploatare a carierei Roșia Jiu, a zăcămintului de lignit din bazinul Jiț-Sud, și a carierei Roșiuța); deschiderea de noi microcariere.

O atenție deosebită se acordă **asigurării cu forță de muncă calificată și creșterii gradului de calificare a celei existente**. Poate mai mult ca oriunde, în întreprinderile miniere, factorul uman, modul în care acesta este utilizat contribuie în măsură hotărîtoare la realizarea obiectivelor stabilite prin plan. Alături de unele măsuri sociale, se prevede recrutarea și calificarea a sute de mineri în paralel cu perfecționarea pregătirii profesionale a mii de mineri, electricieni, lăcătuși de mină și alți muncitori din subteran.

AMPLELE acțiuni și măsuri inițiate pot oferi garanția îndeplinirii planului la extracția de cărbune de către fiecare întreprindere în parte din bazinul minier al Gorjului. În acest an, în care întregul nostru popor sărbătorește 40 de ani de la marea victorie din August 1944, mineri sînt hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru asigurarea economiei naționale cu cantități sporite de cărbune, contribuind astfel la dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice și de materii prime a țării.

CRISTIAN GORIE

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

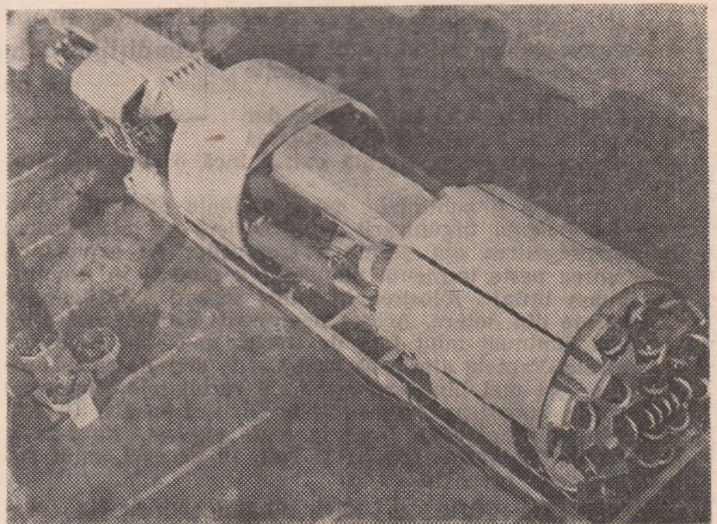
Instalație cu laser pentru forarea galeriilor orizontale cu diametrul mare

PENTRU realizarea de galerii de mari diametre (pînă la 3,2 m) în roci dure și foarte dure specialiștii Institutului de Proiectări și Cercetări pentru Utilaj Petrolier din Ploiești au pus la dispoziția întreprinderii „1 Mai” proiectele acestei moderne instalații denumită INGO-32. Ea realizează săparea galeriilor cu ajutorul unui scut tăietor antrenat de patru motoare electrice de curent alternativ. Viteza de rotație este demultiplicată în patru reductoare dublu planetare într-un domeniu foarte larg de rotații cuprinde între 9 rot/min—1 500 rot/min.

Scutul este prevăzut cu 24 role tăietoare, în așa fel concepute și amplasate încît acoperă întreaga suprafață care trebuie săpată. După ce roca este dislocată de scut, ea este preluată de vatra cupe perimetrale rotitoare care o devorează în interiorul scutului tăietor de unde este din nou preluată de o bandă transportoare care o transvazează prin intermedul instalației pînă

la sistemul de transport pe galerie. Scutul tăietor este apăsat pe frontul de lucru de doi cilindri hidraulici de propulsie care dezvoltă o apăsare de circa 400 tf. Cursa de 1 200 mm reprezintă și pasul de avans al instalației. Pentru realizarea sprijinului cilindrilor de apăsare pe frontul de lucru, instalația dispune de un sistem de sprijinire pe pereții galeriei, realizat hidraulic prin intermediul unor suporturi care se extind pînă la peretele galeriei. Intreaga instalație alunecă înainte prin acest sistem de sprijin de care este legată printr-o cuplă de translație care îi permite înaintarea concomitent cu preluarea momentului reactiv al scutului tăietor. Pentru reluarea ciclului de apăsare instalația este prevăzută cu un sistem de sprijin posterior.

Instalația INGO-32 poate fi, dotată și cu o serie de echipamente auxiliare care permit realizarea găurilor de ancoră în bolta galeriei, purificarea aerului din frontul de lucru, etansarea apei din vatra galeriei,

transportarea materialului pînă în zona scutului tăietor etc. În subteran această instalație este practic autonomă, ea orientându-se cu ajutorul unui fascicul laser care-i permite urmărirea direcției dorite.

Deși instalația este manevrată de un singur operator, tehnologia realizării galeriilor împune

ca în zona ei de lucru să opereze permanent o echipă de opt-zece persoane (mecanici, electricieni, mineri etc.), vitezele de înaintare fiind de 3—4 ori mai mari comparativ cu cele obținute cu instalațiile miniere de tip clasic.

E. C.

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

la Plenara C.C. al P.C.R.

DINAMISM ȘI FLEXIBILITATE ÎN REALIZAREA PLANULUI DE EXPORT

INSISTÎND, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., asupra locului important pe care îl ocupă în întreaga noastră activitate dezvoltarea continuă a schimburilor internaționale, extinderea colaborării și cooperării în producție, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat din nou că „realizarea producției pentru export, a exportului constituie una din sarcinile de importanță hotărâtoare pentru desfășurarea în bune condiții a întregii activități”, cerînd ca „toate produsele industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel, în conformitate cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu Programul de ridicare a nivelului tehnic și calității produselor”.

Potrivit prevederilor acestui program, ponderea produselor de nivel mondial ale industriei construcțiilor de mașini urmează să ajungă, la finele anului viitor, la 76% din totalul producției acestei ramuri.

Lucrările recentei plenare a C.C. al P.C.R. au evidențiat faptul că la baza

indeplinirii planului de export stă ridicarea nivelului calitativ al producției de export.

Direcțiile de acțiune preconizate pentru atingerea acestui obiectiv în fabricația de mașini-unelte sînt: perfecționarea mașinilor existente și asimilarea de noi tipuri, similare celor mai bune realizări pe plan mondial, prin echiparea acestora cu mecanisme de acționare și variatoare electronice de turație, convertizoare, comenzi numerice, afișaj de cote, aparataj de comutație și protecție, care să asigure un grad sporit de precizie, reducerea timpilor de reparație, astfel încît la nivelul anului 1985 toate mașinile-unelte să atingă o disponibilitate de peste 80%. În același timp, se urmărește creșterea gradului de valorificare a tonei de metal, corespunzător nivelului mediu de circa 30% pînă în 1985, stabilit pe ansamblul materiilor prime și materialelor. În acest fel se creează premisele îmbunătățirii structurale a ofertei de export, realizării

— pornind de la resursele existente ale economiei — a creșterilor valorice importante ale exporturilor în acest an. În vederea atingerii acestor niveluri sînt necesare permanente analize și comparații cu piața mondială, pentru a asigura alinierea la cerințele acesteia, modificări de obiective în funcție de tendințele noi care apar. Comparația cu piața mondială nu este o simplă raportare la un set de parametri constanți, ci reprezintă o muncă extrem de complexă, laborioasă, de aprofundare a unui fenomen extrem de dinamic, cu particularități de la un produs la altul, de la o piață la alta, de la un moment la altul. Așa cum se arată în Program, această muncă de analiză este indispensabilă asigurării competitivității produselor. O astfel de analiză efectuată în cadrul I.C.E. MAȘINEXPORTIMPORT a condus la identificarea unor importante direcții de acțiune pe linia creșterii competitivității produselor, realizării integrale a sarcinilor de export.

EXPORTUL ROMÂNIEI de produse ale industriei constructoare de mașini a crescut, în expresie valorică, în perioada 1975—1980, de 2,4 ori, de la 1,3 la 3,2 miliarde dolari. Cu toată creșterea înregistrată, există încă decalaje mari care ne despart de țările industriale dezvoltate în ceea ce privește raportul dintre valoarea exportului de produse ale industriei constructoare de mașini și producția proprie de oțel.

Privită în evoluție, valoarea exportului românesc de produse ale industriei constructoare de mașini care revine la o tonă de oțel produsă în țară a crescut în perioada 1975—1980, încadrîndu-se în tendința generală ascendentă remarcată în cazul țărilor amintite; față de aceste țări, creșterea înregistrată de România a fost însă mult mai lentă.

O a doua constatare importantă se referă la gradul de valorificare a oțelului efectiv înglobat în produsele exportate de industria constructoare de mașini, măsurat prin prețul mediu, în dolari/tonă, realizat la exportul ramurii. Astfel, prețurile medii obținute de țările vest-europene, luate în comparație la exportul lor total de mașini, utilaje și mijloace de transport se situau, în 1980, între 4 313 dolari/tonă în cazul Spaniei, 8 825 dolari/tonă în cazul R. F. Germania și 9 329 dolari/tonă în cazul Suediei. Prețul mediu realizat de România în 1980 la exportul de produse ale industriei constructoare de mașini s-a situat sub nivelul realizat de principalii producători vest-europeni, astfel că la aceeași cantitate de metal exportată sub formă de mașini și utilaje se obțin încasări valutare de 2—3 ori mai mici decît în țările puternic industrializate.

Elementul esențial care determină decalajele din acest punct de vedere constă în diferențele în structura sortimentală a exportului. Dacă exportul românesc este format în proporție majoritară (73%) din produse cu o valoare medie cuprinsă între 2 000—5 000 dolari/tonă, produsele cu valori situate în această zonă reprezintă 4,2% din exportul de mașini, utilaje și mijloace de transport al R.F. Germania, 9,7% din cel al Angliei, 9,7% din cel al Franței și 1,2% din exportul Suediei, înregistrînd ponderi relativ mai ridicate în cazul Olandei (26,7%), Italiei (36%) și Spaniei (59,4%).

La celălalt pol, categoriile de produse ale căror prețuri de export se situează la un nivel de peste 10 000 dolari/tonă reprezentau, în 1980, un procent de 3% din exportul României de produse ale industriei constructoare de mașini, față de 11,5% în cazul Spaniei și 33—47% la exportul Angliei, Olandei, Suediei și R.F.G.

Analiza comparativă prezentată argumentează ideea că dezvoltarea în continuare a exportului românesc de mașini și utilaje, creșterea volumului valoric al acestui export trebuie să fie bazate în principal pe ameliorări structurale și tehnico-calitative.

Modul de formare a prețurilor la mașinile-unelte pe piețele internaționale diferă foarte mult de la o piață la alta, de la un tip de mașină la altul. În esență însă, formarea acestor prețuri se pornește de la cheltuielile necesitate de obținerea tipului de mașină respectiv, în componența cărora sînt incluse: cheltuieli cu materii prime și materiale; cheltuieli cu energia; cheltuieli cu forța de muncă, ambalajul, cheltuieli de transport. Comparațiile internaționale evidențiază că în primul rînd, se cer luate măsuri ferme pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru a spori competitivitatea produselor. În ceea ce privește manopera la operațiile de prelucrare a reperelor, în întreprinderile din țara noastră ea prezintă o diminuare cu 8—12% față de întreprinderi similare din străinătate, în schimb operațiile de montaj se execută cu un consum de manoperă cu 30—35% mai mare, datorită unor dificultăți în asigurarea pieselor și unor deficiențe de cooperare. Luarea unor măsuri pe linia lichidării deficiențelor de aprovizionare, așa cum a indicat secretarul general al partidului la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., va contribui la creșterea productivității muncii, iar pe această cale, la reducerea cheltuielilor cu retribuția și implicit la reducerea costurilor de producție, bază pentru realizarea unor prețuri competitive.

Din cele de mai sus rezultă că absolut necesară adoptarea unor măsuri tehnice și organizatorice corespunzătoare, menite să facă competitive produsele românești din punct de vedere al prețului pe piața internațională.

Unele propuneri în acest sens vor fi prezentate în continuare.

În domeniul proiectării constructive

PREOCUPAREA pentru competitivitate încă din faza elaborării studiului tehnico-economic (privind asimilarea în fabricație a unui nou produs) și apoi în faza proiectării constructive este obligatorie prin reglementarea acestor activități, fiind necesare în prealabil aprobarea documentațiilor respective și avizul organelor de specialitate.

În principiu, elaborarea documentației tehnice presupune în primul rând promovarea progresului tehnic, obiectivele acestuia fiind îmbunătățirea calității tehnice, reducerea costurilor și creșterea productivității muncii în fabricație. Cu toate acestea, însă, în fabricația de mașini în general și în fabricația de mașini-unelte așchietoare în special, proiectarea constructivă încă se confruntă cu unele probleme de fiabilitate, iar pe de altă parte, adoptarea unor soluții tehnice învechite încetinește progresul tehnic. În acest sens, trebuie să intervină eficiența cercetării, care să rezolve problema de bază a construcției de mașini și, în același timp, să se înscrie mai ferm în ritmul dezvoltării tehnicii și științei. Fenomenele de „prudență” sînt destul de frecvente în activitatea de proiectare, ajungînd pînă la a deveni exagerate, prin supradimensionări, prin adoptarea unor soluții costisitoare (dar, de sigur, cu un grad redus de risc).

Din discuțiile purtate cu specialiștii în domeniu de la I.C.S.I.T. „Titan”, și I.M.U.A.B., precum și din studiile elaborate de către aceștia cu privire la activitatea de proiectare constructivă, s-au desprins propuneri interesante menite să conducă la îmbunătățirea calității, reducerea costurilor și, implicit, la creșterea competitivității mașinilor-unelte românești la export :

- **Formarea unor colective de proiectare mixte**, din personal de proiectare al I.C.S.I.T. „Titan”, personal de proiectare din întreprinderile specializate, ingineri cu experiență din producție și personal tehnic al rețelei de service. Sarcina concretă a acestor colective ar consta în modernizarea unor produse din fabricația de serie (de peste 7 ani) și anume: unele tipuri de strunguri carusel, freze portal, mașini de rectificat. Această modernizare ar urma să asigure o creștere cu cel puțin 30% a gradului de precizie și fiabilitate al mașinilor, includerea în componența lor a motoarelor cu curent continuu, șuruburilor cu bile, echipamentelor electronice de afișaj de cote și comandă numerică etc.

- **Tipizarea în etape corespunzătoare a unor subsansamble componente ale mașinilor-unelte** așchietoare și includerea acestora în componența produselor: instalații hidraulice (pompe de lichid de răcire, de ulei), cuplaje electromagnetice și mecanice, elemente de asamblare (nituri, piulițe etc.), repere normalizate (restringerea formelor dimensionale), cutii de viteze și cutii de avans, panouri de comandă electrică și electronică, cabluri de legătură.

- **Asimilarea în întreprinderi de specialitate — în scopul reducerii costurilor și a efortului valutar — a unor materiale și subsansamble.**

- **Îmbunătățirea constructivă a reperelor turnate din fontă și înlocuirea unora dintre acestea cu construcții sudate.** De asemenea, este necesară o diferențiere a compoziției pieselor turnate din fontă (FC, FCX, FC20, FC30), dat fiind faptul că o serie de repere nu sînt supuse unor solicitări la nivelul calitativ al fontei din care sînt turnate. Diferența de preț (de livrare) a fontelor amintite se înscrie într-un raport de la 1 la 3 ori mai mare. Eficiența economică este evidentă dacă ținem seama că, în prezent, consumul mediu de piese turnate din fontă pe o mașină-uncaltă fabricată în România este de circa 5 tone/produs.

- **Recepția proiectelor pentru produsele noi**, din fabricația de serie, re-proiectate și modernizate, să fie făcută de către o comisie mixtă competentă, care să aibă responsabilitatea consecințelor adoptării unor proiecte necorespunzătoare sub aspectul calității și al performanțelor mașinilor.

- **Revizuirea completă și redactarea „cărților de mașini”** (documentele de însoțire a produselor, instrucțiuni de lucru și întreținere la beneficiar a produselor). Aceasta constituie o cerință deosebit de urgentă, avînd în vedere și unele modificări în construcția mașinilor, intervenite după data ultimei ediții a cărților tehnice.

- **Re-proiectarea în variantă de export** cu comandă numerică sau afișaj, a unor strunguri paralele cu batiu înclinat, strunguri carusel, mașini de frezat cu pai, unele centre de prelucrare.

- **În paralel cu mașinile-unelte în construcție mecanică convențională, să se asimileze și mașini-unelte capabile a fi echipate cu comenzi numerice**, în special mașini orizontale de alocat și frezat de dimensiuni medii și mici, mașini de

frezat longitudinal cu portal, mașini de frezat cu consolă.

- **Asimilarea de mașini-unelte de prelucrat prin deformare plastică de mici dimensiuni**, acționate mecanic sau chiar manual. Mulți beneficiari din țările în curs de dezvoltare, cu posibilități financiare și tehnice mai reduse, solicită astfel de mașini.

- **Realizarea de mașini-unelte în mai multe clase de precizie.** Aceasta implică posibilitatea lărgirii paletelor de export, fără a modifica nomenclatorul mașinilor de catalog, putîndu-se obține și o valorificare superioară a metalului.

- **Extinderea ofertei la export de:** mașini de găurit în coordonate, mașini de honuit, mașini de rectificat dantura. Acestea se produc în număr redus în celelalte țări socialiste, unde deci ar putea fi desfăcute într-o primă etapă, urmînd ca într-o etapă viitoare să se acționeze și pentru introducerea lor și pe relația devizelor convertibile.

În domeniul proiectării tehnologice

ÎN SCOPUL perfecționării proiectării tehnologice a mașinilor-unelte, pot fi aplicate o serie de măsuri, a căror implementare nu necesită un volum de costuri ridicate, sau fonduri de investiții.

- **Utilizarea completă a mașinilor cu comandă program** existente în țară, ca o cale eficientă de creștere a calității produselor, mai ales în ceea ce privește respectarea riguroasă a dimensiunii reperelor. Creșterea gradului de utilizare se poate realiza pe seama elaborării de programe și pregătirii tehnologice necesare (S.D.V.-uri, loturi de mărime corespunzătoare, control tehnic de calitate).

- **Înscrierea în documentația tehnologică (fișele tehnologice/reper)** a operațiilor de control C.T.C., a operațiilor de efectuare a probelor pe standuri de probe și a probelor de anduranță, precum și stabilirea timpului acordat (ore-normă) pentru efectuarea acestor operații. Pe această bază, efectuarea acestor operații va fi obligatorie și va condiționa acordarea retribuțiilor tarifare ale personalului ce trebuie să le execute (C.T.C., personal de montaj, tehnicieni).

- **Legarea remunerației echipelor de montaj parțial și final**, ca și a controlorilor de piese pe flux, de calitatea mașinilor fabricate, pînă la terminarea perioadei de garanție. Experiența fabricației de mașini-unelte din România, ca și din alte țări, dovedește că nici un control sau supracontrol final nu poate depista defectele ascunse, care determină reclamații din partea beneficiarilor. Sisteme similare se utilizează constant la firmele cu renume în fabricația de mașini-unelte (bonuri pentru calitate).

- **Elaborarea unor caiete de sarcini din care să rezulte în mod detaliat condițiile deosebite ce trebuie respectate la executarea principalelor piese, la montaj, la probele de mers în gol, probele de prelucrare etc. și completarea rezultatelor în cadrul unor fișe de măsurători pentru fiecare mașină destinată exportului.** Acest lucru va duce la îmbunătățirea calității mașinilor-unelte destinate exportului, ca și la crearea unor condiții mai bune la remedierea eventualelor deficiențe ce se vor constata în timpul exploatații.

- **Stabilirea, în documentația tehnologică, a mărimii minime a lotului de piese puse în fabricație, pentru a asigura creșterea productivității muncii, reducerea timpului de pregătire și folosirea completă a utilajelor.**

- **Reanalizarea, în documentația tehnologică, a dotării fabricației cu S.D.V.-uri, în vederea folosirii cu maximum de randament a mașinilor și respectării prescripțiilor de calitate la fabricarea reperelor.**

- **Stabilirea în fișele tehnologice a modului de transport intern al produselor între secțiile de producție și a modului de manipulare/depozitare și ambalare, pentru eliminarea de-gradării pieselor prelucrate fin; înscrierea ca obligatorie a acestor prescripții și controlul aplicării lor în secțiile de producție.**

- **Analiza modului în care se respectă aplicarea planurilor de operații la piesele de gabarit mare.** La elaborarea acestor planuri trebuie urmărită realizarea condițiilor de calitate la nivel optim.

- **Stabilirea prin documentația tehnologică a modului și condițiilor de recepție pentru:** echipamente electronice și electrice, instalații hidraulice, cuplaje electromecanice, piese turnate și forjate, subsansamble din cooperare, în scopul eliminării defectelor de calitate la aceste categorii de materiale și echipamente importante.

- **Înscrierea, în fișele tehnologice, a A.M.C.-urilor ce trebuie folosite obligatoriu pentru verificarea calității și preciziei prelucrărilor; introducerea de A.M.C.-uri moderne, inclusiv**

cele dotate cu laser. Adoptarea acestor măsuri în domeniul proiectării tehnologice va conduce la o importantă îmbunătățire a calității și, implicit, la creșterea competitivității produselor.

În domeniul dotării cu accesorii normale și speciale și piese de schimb a mașinilor-unelte livrate

ÎN MULTE CAZURI (de exemplu la mașinile de rectificat), accesoriile normale reprezintă un volum de costuri destul de ridicat — între 1 și 2°, ceea ce ridică corespunzător nivelul prețului de livrare. Ar fi util ca accesoriile normale să nu fie livrate la toate mașinile, atunci când beneficiarul mai are în dotare și alte mașini similare sau când comanda sa prevede mai multe mașini la o livrare. În această situație, ar urma ca accesoriile normale să fie livrate (un set) la trei-patru mașini, reducând prin aceasta în mod corespunzător prețul de livrare. Ar fi, în același timp, o măsură de creștere a competitivității de preț.

● **Dotarea cu accesorii speciale a mașinilor este deficitară.** uneori datorită unor cauze cum sînt: nu au preț de livrare intern stimulativ; conțin un volum ridicat de manoperă; nu sînt nominalizate (fizic) în planul de producție. Aceasta face ca furnizorul să nu-i poată demonstra beneficiarului (uneori nici teoretic) posibilitățile de prelucrare ce le oferă mașina livrată. Din cauza reafectării accesoriiilor speciale (datorită lipsei lor în stoc), competitivitatea produselor suferă. Se apreciază că 5° din livrările potențiale la export nu au loc din cauza lipsei accesoriiilor speciale. Acest fapt determină necesitatea punerii în fabricație a unei cantități suficiente și diversificate de accesorii speciale (de 4 ori mai mare decît nivelul actual), pentru a putea oferi cantități satisfăcătoare la export.

● **Avînd în vedere faptul că la piesele de schimb se realizează un curs de revenire mai bun față de cel la mașina-uneltă pe ansamblul ei, este util, față de cerințele actuale, ca producția de piese de schimb să se majoreze, concomitent cu diversificarea corespunzătoare a produselor livrate.**

● **Lărgirea gamei de accesorii speciale intrînd în dotarea mașinilor-unelte, ceea ce mărește gradul de universalitate al mașinilor-unelte și, prin aceasta, crește valoarea produselor respective.**

● **Recepționarea la furnizori a tuturor elementelor de completare a subsansamblelor și pieselor care se obțin prin colaborare și întocmirea unor fișe de măsurători care să confirme calitatea acestora. Se va ridica astfel calitatea mașinilor-unelte.**

În domeniul fiabilității și mentenabilității

CONSTITUIREA unor colective mixte de fiabilitate, formate din personal de proiectare din institute și întreprinderi, personal ingineresc din secții, service, C.T.C., din Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, avînd ca atribuții analiza fenomenelor de nonfiabilitate și a măsurilor de creștere a gradului de fiabilitate. Concomitent cu aceasta, se impune găsirea unor soluții pentru retribuirea acestor colective mixte, după rezultatele concrete determinate prin indicatorii de fiabilitate.

● **Avînd în vedere ca 50% din defecțiuni se datoresc echipamentelor de comandă, este utilă stabilirea unor acțiuni concrete de reproiectare și de testare a acestora, concomitent cu constituirea unor comisii separate (în afara celor existente) pentru recepția lor**

● **Importanța operațiilor de montaj pentru asigurarea fiabilității impune sporirea numărului de probe și a duratei lor, concomitent cu dotarea secțiilor cu un număr sporit de standuri de probă și introducerea obligatorie a probelor de anduranță (cu durata stabilită după mărimea indicatorilor de fiabilitate) la toate mașinile-unelte ce se livrează.**

● **Organizarea, la furnizorii de mașini-unelte, a evidenței fiabilității produselor livrate pe baza informațiilor primite de la beneficiari.**

● **Pentru mașinile-unelte complete, și în special pentru componentele electrotehnice și electronice, este necesar să se aibă în vedere respectarea normelor internaționale în domeniu (în anumite țări, produsul realizat în condiții de export și documentația tehnico-comercială aferentă fac obiectul unor omologări distincte).**

● **Pentru creșterea mentenabilității se pot avea în vedere: modificări constructive la mașinile-unelte, pentru a se asigura anumite facilități la instalațiile de ungere și răcire, cutia**

de viteze și avans, cablurile electrice; montarea pe mașina-uneltă a unor etichete foto-eloxate cuprinzînd: termenul de ungere, formele de ungere și calitatea uleiurilor de lubrifiere; asigurarea unei asistențe tehnice operative (în faza post-garanție) prin rețeaua de service, pentru reparația operativă a mașinii și înlăturarea defecțiunilor neprevăzute.

● **Pentru creșterea disponibilității apar ca necesare: analiza sistematică (și statistică) a cauzelor ce determină stagnări în funcționarea mașinii, defecțiuni totale sau parțiale; extinderea activității de service, prin vizite ale echipelor de service la beneficiarii de mașini-unelte (în afara convențiilor încheiate), pentru a se studia modul de funcționare, precum și cerințele noi ale acestora; asigurarea pieselor de schimb în depozite zonale, pentru punerea operativă a acestora la dispoziția beneficiarilor; stabilirea condițiilor de modernizare și specializare a mașinilor-unelte livrate după cerințele specifice ale beneficiarilor; înființarea, la întreprinderile constructoare de mașini-unelte de secții producătoare de piese de schimb și depozite de piese de schimb cu gestiune separată și personal dependent de întreprinderea de service; înființarea unui depozit central de piese de schimb electrice și hidraulice (inclusiv piese de schimb din import) pentru mașinile-unelte livrate la export.**

Stimularea și dezvoltarea activității de comercializare a mașinilor-unelte

● **CONCENTRAREA activității de prospectare a pieței și organizarea rețelei comerciale în 1984—1985 și perioada următoare pe piețele cu capacitate mare de absorbție pentru mașini-unelte (întreprinderile exportatoare din alte țări socialiste au societăți proprii de comercializare, depozite și centre de service în S.U.A., Canada, Italia, Franța, R.F.G. ș.a.).**

● **Organizarea pe aceste piețe a unor echipe tehnico-comerciale care să efectueze vânzări și să stabilească o rețea de comercializare. (Firmele exportatoare de mașini-unelte din R.F. Germania, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, Japonia ș.a., procedează de următoarea manieră: echipele sînt formate din două subechipe, lucrînd succesiv pe piață și în țară, pentru rezolvarea la întreprinderile producătoare a problemelor acumulate, cu o perioadă de suprapunere pe piață pentru transmiterea problemelor în derulare). Măsura s-a dovedit foarte eficientă, asigurînd rezolvarea operativă a problemelor și continuitatea pe piață).**

● **Practicarea unor credite pentru promovarea externă (care să fie rambursate de către MAȘINEXPORTIMPORT din vânzările realizate), necesare pentru intrarea pe piață (telex, telefon, reclamă, deplasări etc.).**

● **Înființarea, în întreprinderile furnizoare, a unor puter-nice servicii de export, în măsură să asigure ofertarea completă pentru mașinile fabricate, ca și urmărirea activității de fabricație, export, service și piese de schimb. De asemenea, stabilirea unuia din cadrele de conducere a unității ca responsabil cu activitatea de export, împuternicit și să semneze contractele externe.**

● **Înființarea, pe lângă Centrala industrială de mașini-unelte (C.I.M.U.), a unui centru de reclamă și promovare a exportului de mașini-unelte, care să realizeze documentația tehnică în condiții similare cu cele ale concurenței; înființarea în cadrul C.I.M.U., pe lângă una din întreprinderile producătoare, a unei secții specializate pentru grafică și executarea specializată, conform unor tehnologii moderne, de etichete, plăci, tamburi gradați etc.**

● **Creșterea ponderii livrărilor de mașini-unelte sub formă de CKD și SKD, corespunzător amplificării fenomenului de asamblare locală în țările importatoare, cu precădere în țările în curs de dezvoltare.**

● **Extinderea cooperării în producție și comercializare cu alte țări, ca o condiție importantă astăzi pe plan internațional în promovarea exportului de mașini-unelte.**

Toate aceste măsuri generează și necesită un plus de efort și costuri suplimentare, dar eficiența lor economică, ce rezultă după acoperirea costurilor, justifică pe deplin însușirea lor.

Considerînd lista propunerilor făcute ca deschisă și susceptibilă de îmbunătățiri, acționînd în spirit revoluționar conform indicațiilor prețioase date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., promovarea mai puternică a exportului românesc de mașini-unelte va fi posibilă, chiar în condițiile confruntării, pe piața internațională, cu o concurență crescîndă.

**I. MARAVELA
N. FRĂȚILOIU**

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu
la Plenara C.C. al P.C.R.

Dimensiuni ale înnoirii și diversificării produselor

UN DOMENIU de importanță majoră al activității economice îl constituie ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției prin aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, condiție esențială pentru crearea unei economii moderne de înaltă productivitate și eficiență. Recent, Marea Adunare Națională a adoptat Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, program a cărui înfăptuire va avea o importanță deosebită asupra creșterii competitivității produselor românești.

Criteriul primordial — cerințele beneficiarilor

INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ de vagoane, a cărei producție este destinată în cea mai mare parte exportului, a cunoscut o puternică dezvoltare în anii construcției socialiste. Eforturile au fost concentrate spre creșterea capacităților de producție, spre diversificarea și modernizarea produselor, astfel încît acestea să se situeze la parametrii și performanțele cele mai ridicate atinse pe plan mondial.* În acest cadru întreprinderile constructoare de vagoane care fac parte din Grupul industrial pentru vagoane din Arad au sarcina de a asigura noi tipuri de vagoane în conformitate cu prescripțiile UIC, cu cerințele specifice ale diversilor beneficiari externi sau interni. În același timp perfecționările tehnice urmăresc reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie pe unitatea de produs. Ținînd seama de aceste cerințe unitățile specializate și-au diversificat producția, ajungînd în 1983 să realizeze un număr de 47 tipuri de vagoane marfă (din care 46% tipuri noi) și 14 tipuri de vagoane de călători (din care 80% noi), acoperînd astfel circa 70% din tipurile de vagoane nominalizate în prescripțiile UIC. Întreprinderile de vagoane din Arad, Caracal și Drobeta-Turnu Severin pot realiza în prezent orice tip de vagon de marfă sau călători solicitat de beneficiarii externi și interni.

Diversificarea produselor a avut loc în condițiile **tipizării** în bună măsură a subsansamblelor (aparate de rulare, boghiuri, aparate de tracțiune, tamponare,

* De remarcat în legătură cu aceasta că în industria de vagoane există obligațiile respectării integrale a prescripțiilor și recomandărilor organismelor internaționale din domeniul construcției și exploatarei materialului rulant de cale ferată (UIC, RIV, RIC, RID, ORE etc.) și a normativelor teritoriale specifice impuse de beneficiarii externi (GOST, OST, AAR etc.).

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor

echipamente de frînă, șasiuri sau capete de șasiuri, carcase de vagoane, componente de vagoane de călători, instalații de încălzire și climatizare etc.). Acțiunea a fost și este dificilă avînd în vedere diversitatea condițiilor de exploatare, în principal a ecartamentelor din țările beneficiare (există 14 ecartamente uzuale, fabricîndu-se vagoane pentru 9 ecartamente).

Eforturile pentru promovarea de noi tipuri de vagoane, cererea fiind orientată în special pe tipuri specializate pentru anumite transporturi, sînt pe deplin justificate de creșterea productivității muncii în exploatare, sporirea capacității de transport și valorificarea mai bună a metalului (20—26 lei/kg la vagoane specializate față de 17—18 lei/kg la vagoane universale). În asemenea condiții au fost realizate în ultimii ani o serie de tipuri de vagoane de marfă speciale, cu largi posibilități de desfășurare atât pentru nevoi interne cit și pentru extern: vagon autodescărcător basculant pentru Mexic, vagon pentru transportat sare pentru Olanda, vagon pentru transportat pietriș pentru Argentina, vagon cu pereți culsanți pe 2 și 4 osii și vagon telescopice pe 2 și 4 osii pentru Indonezia, vagon etajat pe 3 osii pentru transport autoturisme, vagon pentru transportat peste viu, vagon pentru transporturi diverse etc.

A face față pe piața mondială concurenței marilor producători de vagoane (U.R.S.S., R.D.G., R.F.G., Franța, S.U.A.) presupune atât o perfecționare continuă a produselor existente prin creșterea parametrilor tehnico-funcționali ai subsansamblelor tip și ai vagonului în ansamblu, cit și înnoirea și modernizarea permanentă a produselor. Pentru aceasta se urmăresc îndeaproape realizările din diferite țări dezvoltate și se intensifică cercetările și studiile proprii.

Tipizarea în sprijinul diversificării sortimentale

UNA DIN CELE mai spectaculoase perfecționări a avut loc în realizarea aparatului de rulare al vagoanelor. Este vorba, îndeosebi, de tipizarea și diversificarea boghiurilor. Așa, de pildă, pentru diversificarea boghiurilor vagoanelor de călători s-a pornit de

la valorificarea boghiului tip Minden-Deutz creîndu-se boghiul omolog cu frînă disc pentru viteze de 160 km/h. Cu asemenea aparat de rulare s-au livrat vagoane de călători în Grecia, după ce în prealabil au trecut cu bine testările unui institut dintr-o țară terță (Franța). De asemenea, prin valorificarea licenței boghiului Minden-Deutz a rezultat boghiul de ecartament larg 1676 mm pentru vagoanele de călători livrate în Sri-Lanka. Condițiile de exploatare (linii slab întreținute, pozate în nisip) și cerințele beneficiarului au impus asimilarea unui nou tip de boghiu de ecartament normal (tip Hitachi — Japonia) pentru vagoanele de călători livrate în Egipt.

Pe baza experienței acumulate și ținînd cont de condițiile concrete de exploatare ale fiecărui beneficiar, s-au asimilat noi tipuri de boghiuri pentru vagoanele de călători: de ecartament 1067 mm, exportate în Filipine și Mozambic, de ecartament 1000 mm pentru vagoanele exportate în Grecia și Brazilia, și de ecartament 914 mm livrate în Peru. Ca rezultat al experienței acumulate în proiectarea și fabricarea boghiurilor de diverse tipuri și pentru tot atîta beneficiari, în anul 1983 Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru vagoane a proiectat un nou boghiu pentru vagoanele de călători, cu performanțe la nivel mondial (viteză maximă 200 km/h, ecartament 1435 mm, tara redusă). În prezent, acest nou produs se află în fabricația la întreprinderea de vagoane Arad, urmînd a fi oferit beneficiarilor externi, iar pe măsura ce ealea ferată din România își va îmbunătăți terasamentul, permițînd sporirea vitezei, se va livra și beneficiarului intern.

Un loc aparte în fabricația de astfel de subsansamble îl constituie asimilarea boghiului motor pentru vagoanele metrou, avînd suspensie secundară, perne pneumatice tip Sumuride — Japonia, perne a căror asimilare s-a realizat în 1983 în colaborare cu M.I.Ch. În prezent, întreaga cantitate necesară la intern se realizează în țară.

Pentru vagoanele de marfă s-au asimilat cîteva tipuri de bază de boghiuri care au fost apoi diversificate în funcție de condițiile concrete de exploatare (ecartament, diametrul osiilor, sarcina pe osie, regim de frînare). O realizare deosebită în domeniul concepției și construcției acestor produse este și boghiul pe o singură osie (brevetat ca invenție), cu care s-au echipat vagoanele pentru transportat autoturisme.

Potrivit cerințelor diversilor beneficiari s-au asimilat vagoane călători la diverse gabarite, dotate conform particularităților de exploatare și climatice (normal-temperat, cald-umed, cald-uscat, cu și fără mediu biologic activ), cu diverse sisteme și aparate de tracțiune (cîrlige sau/și cuple automate), echipa-

mente de frinare (cu aer comprimat tip: Knorr, Dako, Matrosov, Oerlikon sau în vacuum tip Westinghouse), cu instalații de sonorizare. Pe lângă aceste tipuri derivate din modelele de bază ale prescripțiilor UIC s-au mai executat și se execută în continuare o gamă largă de vagoane de călători cu destinații speciale, care reclamă un efort deosebit atât prin complexitatea lor, cât și prin seria mică. Ca o realizare deosebită trebuie menționată asimilarea vagoanelor pentru metroul din București, la început cu numeroase importuri, iar începând din anul 1980 fără nici un import de completare. Cu începerea din acest an se preconizează asimilarea vagoanelor metrou tiristorizate, al căror consum de energie în exploatare va fi cu circa 30% mai redus față de actualele rame metrou. De asemenea, în colaborare cu firma Ganz-Mavag din R.P. Ungară, la Întreprinderea de vagoane Arad se execută vagoane automotoare pentru căile ferate sovietice.

Perspectiva dezvoltării producției de vagoane pentru călători cuprinde asimilarea unui vagon etajat de mare capacitate și țara redusă pentru transportul suburban, cu scopul creșterii capacității de transport, fiind de asemenea prevăzute a fi fabricate vagoane de trafic internațional de mare viteză pentru călători (200 km/h cu climatizare, urmărindu-se creșterea confortului călătorilor). În vederea sporirii fiabilității și reducerii cheltuielilor de exploatare-întreținere se va asimila un vagon de călători cu carcasă din oțel inoxidabil.

În ceea ce privește vagoanele de marfă acțiunea de înnoire și diversificare este considerabil mai largă, numărul de tipuri pe familii de produse ridicându-se

la peste 50. La această categorie de vagoane s-a avut în vedere o diversificare în cadrul aceleiași familii, chiar și la vagoanele universale. Vagoanele specializate însă prezintă o gamă mult mai largă de tipuri și variante constructive specifice, ale căror particularități constructive sînt determinate de ecarterment, mărfurile de transportat, instalațiile fixe de încărcare-descărcare.

Întărirea colaborării cu furnizorii de materiale

ACTIVITATEA prezentă și de perspectivă impune o bună colaborare în-deosebi cu furnizorii de materiale. Întrucît în acest an și pe viitor se vor asimila noi tipuri de mijloace de transport, moderne, se impune folosirea în construcția lor a unor materii prime și materiale de calitate superioară.

În proiectarea și execuția vagoanelor de marfă, de pildă, ideea dominantă constă în folosirea, pentru realizarea structurii de rezistență, a unor profile laminate și formate la rece, de calitate superioară, care să permită creșterea coeficientului de utilizare a metalului și reducerea greutateii pe unitatea de produs. Concomitent, pentru înlocuirea sistemelor de tracțiune cu altele noi, la nivelul realizărilor de vîrf pe plan mondial, pregătirea pentru introducerea cuplei automate, introducerea frinei progresive și a boghiurilor unificate UIC cu roți călite cu obadă subțire (au o greutate redusă cu circa 400 kg/vagon) etc., se impune realizarea de profile laminate mai economice și extinderea unor înlocuitori ai metalului. Pentru aceasta unitățile siderurgice cît și cele din industria chimică care realizează asemenea produse vor trebui să-și amplifice eforturile pentru a răspunde

solicităților noastre în termene cît mai scurte posibil.

O altă problemă deosebit de importantă este cea privitoare la cooperarea cu alte unități în vederea reducerii unor furnituri de completare din import. În urma achiziționării licenței echipamentului de frînă progresivă de la firma Knorr — Bremse din R.F.G., de pildă, o sarcină majoră a devenit asimilarea cît mai urgentă a aparatului component de către întreprinderea „23 August” — București, Întreprinderea de vagoane Arad și Întreprinderea de vagoane Drobeta-Turnu Severin. Pentru realizarea acestora este nevoie de unele furnituri de cauciuc de înaltă rezistență. Întreprinderile specializate ale M.I.Ch. pot să ajute la scurtarea perioadei de asimilare a acestor produse prin fabricarea cît mai operativă a garniturilor de cauciuc necesare echipamentului de frînă și a celor rezistente la temperaturi de $\pm 55^{\circ}\text{C}$.

Dacă ținem cont că producția pentru beneficiarii interni este de circa 25—30%, restul fiind export, și că ponderea produselor noi și modernizate este tot atît de mare la export ca și la intern (cca. 70%), rezultă un volum de promovare a produselor noi substanțial crescut. Iată de ce se poate afirma că întreprinderilor constructoare de material rulant, tractat de cale ferată le revin sarcini foarte importante pentru ridicarea produselor pe care le realizează la nivelul solicitărilor diverșilor beneficiari externi și interni, precum și al prescripțiilor și reglementărilor internaționale în vigoare.

Vasile GHIȘE

director general adjunct

Ștefan MUREȘAN

șef serviciu tehnic

Grupul industrial pentru vagoane Arad

Mapamond tehnico-științific

Ateliere flexibile

ATELIERELE flexibile reprezintă unități de producție de talie mică încorporate în sistemul general al unei întreprinderi și care funcționează prin utilizarea, în structuri integrate, a unor utilaje clasice, a roboților industriali și a calculatoarelor. Avantajele acestor noi tipuri de sisteme productive constă în capacitatea de a asigura, concomitent cu reducerea personalului utilizat, producerea unui număr variat de piese, cu o gamă foarte largă de sortotipodimensiuni în condiții de înaltă productivitate. Înființate inițial în Japonia pentru operațiuni de prelucrare, profilul atelierelor flexibile cunoaște o rapidă extensiune.

Recent, un consorțiu englez a realizat unul din primele ateliere flexibile din lume destinate să producă piese care necesită diverse prelucrări prin rotație. Reunind mașin-unelte de înaltă performanță, sisteme de control prin vizualizare și roboți, atelierul flexibil a fost construit cu scopul de a reduce numărul de manipulări concomitent cu creșterea numărului operațiilor ce pot fi executate pe aceeași mașină. Rezultatele pozitive sînt certe: gama operațiilor care pot fi executate cu aceleași utilaje a crescut substan-

țial (strunjire, presare, frezare, rectificare etc.), acest tratament putînd fi aplicat unor loturi restrinse de piese, între 50 și 150 de exemplare. În termeni de productivitate,

Avantaje comparative ale unui atelier flexibil față de o instalație convențională

	Atelier flexibil	Sisteme convenționale
Număr de mașini-unelte întrebuințate	43	90
Număr de operatori		
— prelucrare	36	170
— controlul producției	3	25
— total	39	195
Durata de fabricație		
— timpul de prelucrare	3 zile	35 zile
— timpul de montaj (subansamble)	7 zile	14 zile
— timpul de montaj (ansamble)	20 zile	42 zile
— total	30 zile	91 zile

Sursa : „L'Usine Nouvelle”, nr. 6/1984

atelierul flexibil amintit dovedește că în trei zile pot fi prelucrate fără intervenție umană loturi de piese care în condiții clasice ar fi necesitat operațiuni desfășurate pe o perioadă de opt săptămîni.

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu
la Plenara C. C. al P. C. R.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

De la credit la autofinanțare

APLICAREA în economie a noului mecanism economico-financiar a contribuit substanțial la perfecționarea rolului și eficienței utilizării creditului în economie. Nu este vorba numai de utilizarea mai eficientă în producție a sumelor alocate în cadrul creditelor acordate unităților economice și de asigurarea rambursabilității lor, ci de un proces complex care a vizat și vizează în continuare întărirea autofinanțării întreprinderii, capacitatea ei de a-și asigura în măsură cât mai mare din resurse proprii fondurile necesare desfășurării eficiente a întregii sale activități. Desigur, în atingerea acestui obiectiv acționează o mulțime de factori și pîrghii economice care se concentrează asupra întăririi autogestiuunii întreprinderii, a creșterii beneficiului, rentabilității și, în general, a eficienței în întreaga sa activitate, a constituirii și utilizării optime, cu înaltă responsabilitate, a fondurilor proprii necesare fiecărei unități productive. Perfecționarea rolului creditului continuă însă să dețină importanță în cadrul preocupărilor consecutive de creștere a eficienței economice și întărire a autogestiuunii economico-financiare.

Măsurile de perfecționare adoptate pe linia operațiunilor de creditare au urmărit accentuarea laturilor calitative ale proceselor din economie, utilizarea creditului ca o pîrghie de sporire permanentă a eficienței economice.

1 O primă caracteristică a creditului o constituie **dimensionarea sa cât mai judicioasă în raport de mijloacele autofinanțate**, organizarea proceselor de creditare în strînsă corelare cu procesul autofinanțării. Pornind de la fundamentarea cât mai riguroasă a necesarului de mijloace circulante, la nivelul fiecărei unități economice se cuantifică și gradul în care participă fondurile împrumutate la obținerea producției.

În vederea dimensionării cât mai responsabilă a necesarului de credite, toate structurile economice dispun în cadrul bugetului de venituri și cheltuieli de posibilitatea evaluării mijloacelor necesare activității de producție, asigurării retribuției oamenilor muncii, cât și pentru dezvoltarea capa-

cităților de producție. Atunci cînd unitățile nu au posibilitatea să-și acopere integral din resurse proprii nevoile de mijloace circulante și apelează la credite bancare sînt asigurate posibilitatea corelării acestora cu rezultatele economico-financiare, calitatea produselor, asigurarea desfacerii și a capacității de plată ș.a.

2 O contribuție la îmbunătățirea creditării în sensul extinderii relațiilor directe dintre întreprinderi și unitățile bancare a adus-o **introducerea contractului de credit**. Acesta statuează pe de o parte dreptul unității economice de a folosi creditul în mod corespunzător și obligația de rambursare la termenul fixat, iar pe de altă parte dă posibilitatea unității bancare de a sprijini nemijlocit activitatea economico-financiară din întreprinderi, în toate etapele procesului de creditare, în ceea ce privește realizarea planurilor de producție și de circulație a mărfurilor, a bugetelor de venituri și cheltuieli, a gospodăririi fondurilor materiale și bănești, folosirea mijloacelor de producție, creșterea eficienței economice.

3 În vederea participării mai active a creditului la desfășurarea eficientă a activității economice în întreprindere, o cerință de bază o constituie **tratarea diferențiată a unităților economice**, în sensul stimulării celor care desfășoară o activitate bună și sprijinirii celor cu activitate nesatisfăcătoare pentru a-și rezolva operativ toate problemele. Diferențierea creditării, găsirea unor forme adecvate și a unor metode specifice în aplicarea unui regim de creditare simplu și elastic pot să asigure optimizarea volumului de fonduri și o bună corelare a creditului în raport cu mijloacele autofinanțate.

4 În aplicarea cerințelor autogestiuunii economico-financiare a întreprinderilor, sistemului de creditare îi revine sarcina orientării și diferențierii creditelor astfel încît să se asigure **realizarea indicatorilor din planul național unic în bune condiții**, cel puțin în limitele stabilite. De asemenea, pe parcursul executării planului, creditul bancar trebuie să stimuleze în primul rînd acțiunile care se dovedesc a

fi purtătoare ale unei eficiențe ridicate, determinînd, totodată, conducerile unităților să depășească eventualele greutăți întîmpinate în procesele aprovizionării, producției sau desfacerii. Aceste considerente apreciem că trebuie să servească ca punct de plecare pentru măsuri de perfecționare a activității de creditare vizînd: rolul creditului în asigurarea resurselor întreprinderii și în desfășurarea eficientă a procesului de reproducție; asigurarea concordanței între destinația resurselor proprii și din credite și utilizarea lor; împiedicarea automatismului în creditare; determinarea volumului maxim al creditului acordat întreprinderii ș.a.

Rolul politicii financiare și de credit este de a păstra echilibrul economic și monetar, asigurînd dezvoltarea dinamică a economiei pe fondul unei stabilități monetare reale. Astfel, în paralel cu receptivitatea la solicitările întreprinderilor, băncile trebuie să adopte o atitudine mai fermă față de cerințele majore ale economiei, acționînd cu promptitudine pentru desfășurarea unei activități productive eficiente. În această direcție sîntem de părere că o măsură viabilă este acordarea selectivă a creditului; acoperirea prin credite a deficiențelor de durată ale unităților economice permanentizează unele neajunsuri economice. Este necesar, după părerea noastră, să se pornească și de la faptul că sarcina creditului nu este de a depăși sau a face față greutăților cu caracter general, ale căror cauze nu depind de întreprindere, ca, de exemplu, neconcordanțele în relațiile dintre furnizori și clienți. Influența sa activă asupra eficienței trebuie orientată către sprijinirea procesului de producție, conducere și organizare a muncii în unitățile productive. Totodată, apreciem că ar fi necesar să se stabilească ce componente ale mijloacelor circulante, pierderilor sau cheltuielilor ar trebui condiționate de existența resurselor financiare și în special a creditului; care sînt posibilitățile înlocuirii resurselor de finanțare (a creditelor prin mijloace proprii sau dotații) și ce urmări ar avea o asemenea înlocuire în ce privește eficiența. Aplicarea criteriului condiționării unui a-

Accelerarea rotației fondurilor

Cine plătește ambalajele uzate?

CINE TREBUIE să suporte uzura ambalajelor care circulă în regim de restituire și au preț separat de prețul mărfii — reprezintă o întrebare la care, după părerea noastră, se cere găsiți un răspuns mai adecvat, în sensul stabilirii unei contribuții mai echitabile la suportarea costului ambalajelor uzate de către toți factorii care beneficiază de utilizarea lor.

Concret, iată despre ce este vorba. Furnizorii de utilaje tehnologice din economie livrează produsele lor către beneficiari ambalate în mod corespunzător, pentru a le feri de deteriorări pe durata depozitării și transportului. Întreprinderea de utilaj petrolier din Tirgoviște, de pildă, livrează la diverși beneficiari din țară produse ambalate în lăzi din folioase și P.F.L. al căror preț este separat de prețul produsului și circulă în regim de restituire. În prezent, regimul de circulație și utilizare a ambalajelor este reglementat prin Ordinul 96/1981 al Ministerului Aprovizionării, care prevede că la restituirea ambalajelor de beneficiar către furnizor, acestea se facturează la același preț cu care s-au primit, iar în anexa 2 este prevăzut și procentul minim în care ele trebuie restituite, care în cazul de față este de 75 la sută.

După un număr de 3—4 circuite furnizor-beneficiar, ambalajele capătă o oarecare uzură, se degradează. În acest caz, apar două situații.

● Pe de o parte, la efectuarea recepției beneficiarul refuză ca necorespunzătoare o serie de ambalaje. Desigur, reglementările în vigoare prevăd necesitatea ca beneficiarul să le repare, dar având în vedere că nu toți au condiții pentru aceasta sau nu vor să se complice, apelează la soluția mai comodă pentru ei, de a le returna furnizorului ca necorespunzătoare. Desigur, teoretic ar fi posibil ca întreprinderea furnizoare să verifice la fața locului reclamațiile beneficiarilor și să constate dacă deteriorările nu s-au produs pe parcursul procesului de transport sau din vina beneficiarului. Practic, însă, dat fiind că întreprinderea tirgovișteană are beneficiari în toate zonele țării, nu poate trimite delegați pentru constatarea realității, astfel că și în cazuri în care a expediat ambalaje în bună stare ce au fost deteriorate ulterior, tot ea suportă costul ambalajelor.

● Pe de altă parte, dat fiind că în conformitate cu ordinul amintit (articolele 14 și 15) ambalajele circulă cu același preț atât la livrarea lor cu marfă cât și la restituirea acestora către furnizor, beneficiarii restituie integral ambalajele primite la prețul de facturare. Apreciem că în acest caz, după părerea noastră, unitățile beneficiare obțin beneficii fără efort, dat fiind că în bugetul lor de venituri și cheltuieli au prevăzute cheltuieli cu ambalajele, pe care în fapt nu le efectuează. Practic, ei nu suportă efectiv nici o cheltuială cu

ambalajele pe costurile lor de producție, deși beneficiază de serviciile lor.

Întreprinderea furnizoare înregistrează ca atare dificultăți în recuperarea contravalorii uzurii ambalajelor, dat fiind că în temeiul art. 10 din Ordinul 96/1981 al Ministerului Aprovizionării, beneficiarii restituie integral întreaga cantitate de ambalaje la același preț cu care au fost inițial facturate de furnizor, fără a suporta nici o cotă din valoarea ambalajelor uzate sau deteriorate și recuperându-și întreaga valoare prin restituirea ambalajelor. În actul normativ amintit, la art. 69, aliniatul 2 se prevede că părțile pot conveni ca scoaterea din activ a ambalajelor uzate să se facă de către furnizorul mărfii în contul și pe cheltuiala beneficiarului. În fapt însă, așa cum a rezultat din contactele directe ale întreprinderii din Tirgoviște cu beneficiarii de produse ambalate, a rezultat net refuzul acestora de a conveni în vreun fel ca să suporte măcar parțial contravaloarea (uzura) ambalajelor, pe motiv că din instrucțiunile amintite nu rezultă obligația expresă a beneficiarului de a suporta cote-părți din valoarea ambalajelor. Astfel, toate întreprinderile beneficiare cărora la contractare pe anul în curs le-a fost solicitat acordul ca scoaterea din uz a ambalajelor să se facă conform art. 69, alin. 2, prin suportarea de către ei a unor cote procentuale la livrarea produselor au respins această clauză.

Ce a generat însă în timp, la producător, o asemenea optică a beneficiarilor? Întreprinderea are în activ ambalaje refuzate ca necorespunzătoare de către diferiți beneficiari de produse (la preț de materie primă veche). Totodată, ea deține importante cantități de ambalaje uzate care au parcurs numărul de cicluri, pentru care n-a recuperat nimic de la beneficiari și pe care nu le poate scoate din activ pe contul său deoarece ar însemna să-și majoreze nejustificat costurile de producție. Ambalajele uzate sau deteriorate nu pot fi scoase din activ pentru că nu sînt socotite mijloace fixe și nici nu pot fi casate ca celelalte pentru că Decretul 49/1982 nu prevede posibilitatea casării ambalajelor, iar unitatea furnizoare nu are prevăzut în bugetul de venituri și cheltuieli costul uzurii acestora.

Pentru rezolvarea cât mai grabnică a acestei situații, care se regăsește și în alte unități de același profil din țară, apreciem necesară completarea prevederilor ordinului M.A.G.F. nr. 96/1981 cu instrucțiuni care să determine în mod mai precis și concret beneficiarii să suporte într-un fel sau altul o cotă parte din contravaloarea uzurii ambalajelor, având în vedere că beneficiază în mod direct și nemijlocit de ele; de exemplu, să stipuleze în mod expres obligația beneficiarilor de produse de a consimți să încheie convenții cu furnizorii de marfă, în așa fel ca la facturarea ambalajelor să se aplice cote valorice de decontare a acestora, proporțional cu serviciile și foloasele directe pe care le au din primirea mărfurilor ambalate. Mai concret ar trebui totodată formulată și obligația (și sancțiunile pentru nerespectarea ei) nu numai pentru furnizor dar și pentru beneficiar de a acorda o atenție substanțială sporită întreținerii și reparării ambalajelor, în scopul ca ele să circule cât mai mult, îndeplinindu-și o cât mai îndelungată perioadă de timp menirea pentru care au fost fabricate.

Constantin DOBRESCU

numit proces economic de formarea resurselor financiare, îndeosebi în situația refuzării creditului în anumite faze ale activității unității din cauza neîndeplinirii condițiilor pentru acordarea sa, considerăm că trebuie să fie precedată de aprecierea efectelor economice rezultate.

5 O importanță deosebită o prezintă și perfecționarea utilizării creditului ca instrument de regularizare a formării stocurilor de materiale. În acest scop, în cadrul procesului decizional din unitățile economice considerăm util să se acorde mai multă atenție următoarelor probleme: metodele de stabilire a necesarului permanent de stocuri ca bază de la care pornește stabilirea surselor de finanțare; întărirea funcției planului în determinarea modului de finanțare a stocuri-

lor și a structurii surselor de finanțare; delimitării spațiului în care creditul trebuie să acționeze relativ independent.

6 Mai mult decât pînă în prezent, sub acțiunea principiilor autogestivității economice, în domeniul său de referință creditul trebuie să reprezinte un instrument important de stimulare a eficienței din toate punctele de vedere. Pornind de la premisa că pentru menținerea echilibrului monetar, creditul pe termen scurt trebuie să se acorde de bănci, doar pe termenele de pînă la 12 luni și că el trebuie garantat cu valori materiale de calitate, opinăm pentru revederea criteriilor de acordare a acestor credite și renunțarea la unele categorii de credite cum ar fi: pentru refacerea capacității de plată, cele nerambursate la scadență, pentru

pierderi, pentru debite vechi și reșalonnarea unor scadențe.

Perfecționarea rolului creditului în dubla sa calitate de pîrghie economică și sursă de completare a finanțării întreprinderilor trebuie să aibă permanent în vedere asigurarea unei proporții corespunzătoare între fondurile proprii ale unităților și cele obținute prin creditare. Deosebit de important este ca eforturile tuturor factorilor implicați să fie concentrate către sporirea eficienței, către sprijinirea și stimularea aportului propriu al întreprinderii la realizarea integrală a prevederilor de plan, în vederea întăririi autogestivității în fiecare unitate economică, a funcționării în cele mai bune condiții a mecanismului economico-financiar.

dr. Aurel BERA
Romeo CRISTESCU

O corelație economică cu multiple implicații

și semnificații în unitățile agricole

DINAMICA ȘI STRUCTURA MIJLOACELOR FIXE ȘI CIRCULANTE

ACCELERAREA dezvoltării intensive și modernizării unităților agricole este indisolubil legată de extinderea, perfecționarea și utilizarea rațională a mijloacelor cu care se acționează în procesul complex al obținerii și livrării diverselor produse agricole și neagricole. De aceea, aspectele care vizează atât asigurarea unităților agricole cu mijloacele fixe și circulante necesare, cât și utilizarea eficientă a acestora dobîndesc o importanță economică mereu crescîndă. În contextul noului mecanism economico-financiar, gospodărirea cu maximum de eficiență economică a bazei tehnico-materiale constituie una din condițiile de bază pentru sporirea producției nete și a rentabilității în fiecare unitate agricolă. Iar înfăptuirea unei profunde revoluții agrare — obiectiv esențial al cincinalului 1981—1985 — trebuie să cuprindă atât baza tehnico-materială, cât și organizarea producției.

Investigarea economică a mijloacelor fixe și circulante aferente unităților agricole are, în esență, ca obiect relevarea unui dublu proces: pe de o parte, asigurarea unităților cu baza tehnico-materială necesară îndeplinirii planului de producție și de venituri, iar pe de altă parte, utilizarea extensivă și intensivă a acestor mijloace în procesul de obținere și de livrare a producției într-o perioadă de timp dată. Îmbinarea investigării economice a mijloacelor pe ansamblu cu cea pe mijloace fixe și mijloace circulante sau pe categorii ale acestora permite desprinderea unor concluzii temeinic fundamentate și formularea unor propuneri cu privire la cele două laturi ale procesului amintit — diferențiate, evident, în funcție de însuși specificul grupelor și categoriilor respective de mijloace.

Dinamica mijloacelor fixe și circulante relevă evoluția bazei tehnico-materiale și a fondurilor circulante într-o perioadă de timp dată potrivit cerințelor profilării și specializării raționale a fiecărei unități, precum și dezvoltarea intensivă, cu un înalt randament, a agriculturii în ansamblu. Iar structura mijloacelor — ținînd seama în primul rînd de gruparea acestora în fixe și circulante — reprezintă ponderea celor două componente menționate în totalul lor valoric. Modificarea structurii

mijloacelor într-o perioadă de timp este determinată de ritmurile inegale de creștere a celor două grupe mari de mijloace, care, în decursul unui număr mai mare de ani, înregistrează diferențieri importante generate de evoluția și caracteristicile procesului de modernizare a agriculturii.

În stabilirea celei mai adecvate și raționale metodologii de investigare a dinamicii și structurii mijloacelor fixe și circulante dintr-o unitate agricolă, precum și pentru desprinderea celor mai juste concluzii pe baza acestei investigații, este necesar să se țină seama de unele considerente.

a) Modificările care intervin, într-o anumită perioadă de timp, în cuantumul mijloacelor fixe și circulante ale unităților agricole nu pot fi apreciate ca un fenomen în sine, ci evident, trebuie privite ca un factor de acțiune asupra producției, precum și asupra altor indicatori importanți ai activității economice-financiare din unitățile respective.

b) Datorită specificului și diversității factorilor naturali care acționează în agricultură, modului diferențiat în care o serie de elemente ale mijloacelor fixe și circulante acționează (ca intensitate, filieră și sens) asupra producției, precum și datorită unor limite¹⁾ în ceea ce privește gradul de înzestrare tehnico-materială din acest domeniu de activitate, între dinamica mijloacelor fixe și circulante (ca variabilă factorială) și dinamica producției globale sau marfă (ca variabilă rezultativă) există o legătură nu cu caracter determinist²⁾, ci, în general, una de tip regresional, care, practic, nu poate fi relevată decît statistic (pe perioade de cel puțin 10—15 ani) și numai la nivelul unor elemente aparținînd celor două grupe mari de mijloace.

c) În condițiile în care într-un interval de timp s-a produs o modificare în suprafața de teren a unității, cea mai concludentă situație a dinamicii și structurii mijloacelor fixe și circulante se poate obține pe baza indicatorului „valoarea mijloacelor fixe și circulante la 100 ha teren” — indicator care asigură comparabilitatea datelor în timp și spațiu și care relevă, de fapt, gradul de dotare tehnico-materială a unității respective. Evident, pentru stabilirea cît

mai corectă a acestuia trebuie luate în calcul mijloacele fixe și circulante ale unităților din agricultură care au participat la îndeplinirea sarcinilor de producție din întreprinderile respective (S.M.A., întreprinderile de transporturi speciale pentru agricultură și industria alimentară — I.T.S.A.I.A. ș.a.).

d) Ținînd seama de sursele informaționale din unitățile agricole, dinamica și structura mijloacelor pot fi urmărite printr-o dublă modalitate, respectiv pe baza indicatorilor „valoarea medie anuală a mijloacelor fixe și circulante” și „valoarea mijloacelor fixe și circulante, existente la începutul și sfîrșitul anului”. Prima modalitate, reflectînd cuantumul mediu al mijloacelor de care a dispus sau poate dispune unitatea pe întreg parcursul anului, surprinde mai edificator evoluția acestora în timp. În schimb, prin cea de-a doua modalitate se pot cunoaște atât cuantumul mijloacelor fixe și circulante ale unității într-unul din cele două momente date (începutul, respectiv, sfîrșitul anului), cât și evoluția acestui cuantum între limitele intervalului considerat. Comparînd dinamica și structura mijloacelor pe baza celor două modalități se poate aprecia dacă la sfîrșitul anului, față de media anuală, s-a înregistrat sau nu o creștere a gradului de înzestrare tehnico-materială a unității, precum și o modificare rațională în structura mijloacelor.

e) Modernizarea unităților agricole, cu tot specificul său, este indisolubil legată de creșterea cantitativă, dar mai ales calitativă, a mijloacelor de producție și în primul rînd a mijloacelor fixe. Ca atare, așa cum s-a mai precizat, cu toate că între dinamica mijloacelor de producție³⁾ și dinamica

¹⁾ Există, de pildă, un punct optim în corelația dintre cantitatea de îngrășăminte pe unitatea de suprafață și producția medie la hectar, depășirea dozelor maxime cerute de sol și plantă determinînd rezultate contrarii, respectiv stagnarea sau chiar scăderea producției.

²⁾ Fac excepție animalele — care, ca mijloace fixe sau circulante, exercită o acțiune direct proporțională (de tip determinist) asupra producției zootehnice.

³⁾ Mijloacele de producție ale unității agricole cuprind, după cum se știe, mijloacele fixe și fondurile circulante.

producției nu există o legătură cu caracter determinist, nu se poate face totuși abstracție de rolul mereu crescând pe care-l are creșterea mijloacelor de producție în sporirea cantitativă și calitativă a producției. Mai mult, în unitățile agricole pentru creșterea industrială a animalelor, obținerea unor producții mari (incomparabile ca nivel cu cele ale unităților zootehnice bazate pe sistemul gospodăresc), de o anumită calitate și într-un flux continuu, care să permită implicit realizarea unei ritmicități optime, este de neconceput în afara unui anumit quantum al mijloacelor de producție (construcții speciale moderne, instalații de mecanizare și automatizare, un mare efectiv rulat de animale, medicamente, stimulente alimentare, material seminal pentru însămînțări artificiale, furaje concentrate și de înaltă valoare alimentară etc.).

Eficiența economică a utilizării mijloacelor fixe și circulante dintr-o unitate agricolă se exprimă prin raportul dintre efectul economic util — concretizat într-o serie de indicatori de sinteză ai întregii activități economico-financiare (producția netă totală, beneficiul total, producția marfă totală, veniturile totale și producția globală totală) — și mijloacele fixe și circulante (exprimate valoric) de care a dispus sau poate dispune unitatea respectivă într-o perioadă de timp (ca efort) pentru obținerea acestui efect economic. De aceea, având în vedere și prevederile noului mecanism economico-financiar, investigarea eficienței economice a utilizării mijloacelor fixe și circulante se bazează pe următorul sistem de indicatori: 1. producția netă totală la 1 000 lei mijloace fixe și circulante; 2. beneficiul total la 1 000 lei mijloace fixe și circulante; 3. producția marfă totală la 1 000 lei mijloace fixe și circulante; 4. veniturile totale la 1 000 lei mijloace fixe și circulante; 5. producția globală totală la 1 000 lei mijloace fixe și circulante. În cadrul sistemului de indicatori menționat, un rol cognitiv prioritar revine primilor doi, întrucât prin însușirea conținutului lor, aceștia exprimă în modul cel mai sintetic, mai cuprinzător și mai concludent fie toate laturile activității economico-financiare a unității (ca în cazul beneficiului la 1 000 lei mijloace), fie aportul propriu⁴⁾ al unității respective la sporirea valorii nou create, la crearea venitului național (ca în cazul producției nete totale la 1 000 lei mijloace).

⁴⁾ Producția netă, spre deosebire de alți indicatori, exprimă mai bine efortul propriu al unității la crearea venitului național. Ca atare, afirmația din text nu trebuie înțeleasă în mod absolut.

⁵⁾ După cum se știe, partidul nostru a criticat în numeroase ocazii o asemenea atitudine care a generat fenomene de gigantism, de construire a unor clădiri sau adaposturi nejustificate de scumpe etc.

⁶⁾ De pildă, folosind sămînță din solurile de „supergrâu” — rod al cercetării științifice avansate, va fi în curînd posibil să se ajungă la o producție de grîu de 10 mii și chiar de 15 mii kilograme la hectar, cu calități organoleptice net superioare.

În general, eficiența economică a utilizării mijloacelor fixe și circulante într-o unitate agricolă poate înregistra o evoluție favorabilă atunci cînd se respectă **corelația de eficiență**, respectiv **cînd ritmul de creștere a efectului economic util** (producția netă totală, beneficiul total etc.) este superior ritmului de creștere a efortului depus în acest scop (mijloacele fixe și circulante — ca resurse alocate unității pentru obținerea acestui efect economic). Bineînțeles, realizarea unei asemenea corelații într-o perioadă de timp presupune ca o condiție sine qua non preponderența laturii intensive față de cea extensivă în procesul utilizării mijloacelor de producție.

Cu toată utilitatea pe care o prezintă în procesul investigării sistemul de indicatori ai eficienței economice menționat, desprinderea unor concluzii pe această bază trebuie făcută totuși cu discernămint și cu anumite rezerve, datorită considerentelor de mai jos.

a) Totalul valoric al mijloacelor de producție (ca total al resurselor tehnico-materiale) de care dispune o unitate agricolă într-o perioadă dată — așa cum apare actualmente în calculele planificării și evidenței — este practic subestimat (diminuat), deoarece nu cuprinde și principalul mijloc de producție al agriculturii: **fondul funciar**. Acest fapt contribuie implicit la denaturarea în bună măsură (în sensul unei creșteri neverosimile) a nivelului eficienței economice a utilizării acestor mijloace. În plus, potrivit cadrului organizatoric actual, pentru a asigura o corelație reală între efectul economic și efortul depus, respectiv pentru a se putea înlătura și alte cauze care contribuie la supraestimarea indicatorilor de eficiență menționați, trebuie luat în calcul — alături de mijloacele fixe și circulante rămase în dotarea acestor unități — și acel quantum al mijloacelor fixe și circulante cu care au participat S.M.A., I.T.S.A.I.A., întreprinderile economice pentru exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare (I.E.E.L.I.F.) ș.a. la executarea diferitelor lucrări necesare înlăturării sarcinilor de producție într-o perioadă de timp dată.

b) Faptul că între dinamica mijloacelor fixe și circulante (cu excepția animalelor de producție) și dinamica producției nu există o legătură cu caracter determinist (ca în industrie) conduce implicit la concluzia că în procesul modernizării unităților agricole, al creșterii cantitative și calitative a producției agricole, nu trebuie să se ajungă la o absolutizare a rolului bazei tehnico-materiale și în primul rînd a rolului mijloacelor fixe⁵⁾, în defavoarea **rolului hotărîtor pe care — și în acest domeniu de activitate — trebuie să-l aibă factorul uman sau alți factori de mare importanță legați de factorul uman**, cum ar fi efectuarea unor lucrări de bună calitate și la termenele optime, cultivarea unor soiuri și hibrizi cu performanțe hotărîtoare, ameliora-

rea raselor, îmbunătățirea tehnologiilor de producție, creșterea calificării forței de muncă, perfecționarea organizării producției și a muncii, adoptarea unei profilări și specializări raționale a fiecărei unități agricole etc.

c) Avînd în vedere rolul mereu crescînd al bazei tehnice în accelerarea procesului de realizare a unei agriculturi moderne, intensive, de mare randament și înaltă productivitate în fiecare unitate agricolă, indicatorii de eficiență economică menționați pot fi calculați și în varianta luării în considerare în exclusivitate a quantumului mijloacelor fixe (inclusiv deci și cele ale S.M.A., I.T.S.A.I.A. etc., care au lucrat în unitatea respectivă). Față de industrie însă, asemenea indicatori de eficiență (producția netă totală la 1 000 lei mijloace fixe, beneficiul total la 1 000 lei mijloace fixe etc.) trebuie utilizați cu un anumit discernămint, întrucît se face abstracție, pe de o parte, de faptul că principalul mijloc de muncă din acest domeniu de activitate este pămîntul, iar pe de altă parte, de aportul uneori hotărîtor al mijloacelor circulante⁶⁾, care, în agricultură, au o altă componentă și, în general, un alt rol în obținerea cantitativă și calitativă a producției agricole. În plus, cum se știe, în agricultură alături de pămînt (ca principal mijloc de producție) și de mijloacele fixe propriu-zise se folosesc o serie de organisme vii — plantele și animalele, care au rolul atît de mijloace de muncă, cît și de obiecte ale muncii și care au cerințe diferite față de mediu. De aceea, folosirea organismelor vii — mai ales în producția vegetală, care se desfășoară totodată și sub influența factorilor naturali — face ca efectul economic să nu depindă în primul rînd de mărimea efortului depus (respectiv, în calculul nostru, de quantumul mijloacelor fixe), ci mai degrabă de momentul optim, complexitatea și calitatea aplicării măsurilor agrotehnice, de soiul și calitatea semînței, de rasa de animale, de condițiile climatice etc. Dezvoltarea bazei tehnico-materiale, deși limitează sfera și gradul de influență a factorilor naturali, nu poate însă să le înlătore în totalitate.

d) În unitățile agricole cu caracter industrial (de creștere și îngrășare a porcilor, sere, avicole etc.), unde baza tehnică își exercită o influență mult mai mare asupra producției, cheltuielilor și veniturilor, indicatorii de eficiență vizînd în exclusivitate mijloacele fixe dobîndesc — pe plan cognitiv — un grad sporit de oportunitate.

e) La nivelul mijloacelor circulante (pe total), dat fiind specificul acestora în agricultură, calcularea indicatorilor de eficiență menționați nu poate să surprindă, ca în industrie, o corelație strînsă și nemijlocită între efect și efort. De aceea, utilizarea unor asemenea indicatori în procesul investigării apare ca inoportună.

dr. Constantin C. COJOCARU

De la 1 aprilie 1984

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției

CONDIȚIE esențială pentru realizarea unuia dintre obiectivele majore ale Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, sporirea retribuției personalului muncitor reprezintă totodată expresia corelației obiectiv necesare între rezultatele dezvoltării economice și creșterea bunăstării poporului, expresia faptului că tot ceea ce se realizează în țara noastră este destinat omului, satisfacerii nevoilor sale materiale și spirituale. Potrivit prevederilor Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea rentabilității în acest cincinal, începând cu 1 aprilie vor beneficia de o importanță majoră a retribuției noi categorii de

quantumul mediu al creșterii tarifare fiind de 5,5% pentru muncitori și de 5% pentru personalul tehnic-productiv și de administrație. Semnificativ este și faptul că majorarea se va concretiza, concomitent cu sporirea părții tarifare, și în creșterea părții variabile (adaos de acord, spor de vechime, dublarea cotei de premiere aplicată la fondul de retribuire pentru rezultate deosebite în muncă etc.), parte a cărei pondere cunoaște o creștere sensibilă în condițiile actuale. Pentru a contura și mai clar aria largă de cuprindere a acestei acțiuni se impune reliefat și faptul că noile retribuții nu afectează drepturile de alocații, compensațiile pentru prețuri etc.

Pentru ilustrarea efectelor concrete ale acestei majorări ne referim, în continuare, la câteva exemple privind unele profesii reprezentative pentru ramura transporturi (tabelul). După cum rezultă din datele prezentate în tabel,

sectorul transporturi navale va putea realiza un venit suplimentar în sumă de 4 260 lei.

Aceste câștiguri suplimentare rezultă atât din majorarea retribuțiilor tarifare de încadrare, cât și a sporului acordat pentru vechime neîntreruptă și adaosului de acord global, elemente care — determinându-se prin cote procentuale — sporesc pe măsura creșterii retribuției tarifare de încadrare. În condițiile aplicării prevederilor Decretului Consiliului de Stat, la creșterea veniturilor oamenilor muncii contribuie și măsura privind dublarea cotei de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii de la 2% la 4% din fondul de retribuire planificat, precum și a fondului de premiere pentru realizări deosebite în muncă de la 1% la 2%.

Desigur că pentru obținerea acestor câștiguri suplimentare se impune ca toți oamenii muncii care își desfășoară activitatea în această ramură să acționeze cu hotărâre pe linia realizării producției fizice, a ridicării calității producției, a creșterii productivității muncii, întrucât numai îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan în condiții de înaltă eficiență economică va putea asigura menținerea sub control a nivelului prețurilor și va permite realizarea unei creșteri susținute a veniturilor oamenilor muncii prin intermediul actualei majorări a retribuției.

Beneficiari ai politicii profund uma-

Funcția, categoria, treapta	Retrib. tarifară actuală (lei)	Retrib. tarifară majorată (lei)	Creșterea retribuției tarifare lunare		Ani vechime neîntreruptă	Creștere spor vechime (lei)	Depășirea sarcinii contractate în acord global (%)	Creștere la adaosul de acord global (lei)	Câștig total		Total câștig suplimentar rezultat din majorare (lei)	
			%	lei					Vechi (lei)	Nou (lei)	Lunar	Anual
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Acar, categoria 3 treapta II	1 907	2 023	6,1	116	9	67 *)	5	6	2 097	2 286	189	2 268
Conducător tren, categoria I treapta II	2 050	2 160	5,4	110	6	68	5	5	2 215	2 398	183	2 196
Șef manevră, categoria I treapta II	2 642	2 796	5,8	154	16	153 *)	2	3	2 933	3 243	310	3 720
Mecanic locomotivă, cat. I, treapta III, clasa de retribuire 30	3 840	4 030	4,9	190	12	174 *)	3	6	4 224	4 594	370	4 440
Operator circulație la tracțiune, gradația 5, clasa de retribuire 27	3 350	3 520	5,1	170	16	191 *)	5	8	3 820	4 189	369	4 428
Șofer, grupa V de autovehicule, cat. I, treapta II	2 560	2 708	5,8	148	10	116	5	7**)	2 752	3 074	322	3 864

*) Spor de vechime pentru personalul ce participă la siguranța circulației.
**) Acord direct

oamenii ai muncii. Este vorba despre categoriile de personal care își desfășoară activitatea în transporturi și telecomunicații, ramuri cu dublă funcționalitate economică: de deservire a populației și de deservire a procesului productiv. Dat fiind specificul ramurii transporturi, pe fondul nivelului mediu de creștere pe economie — de 10,4% — sînt prevăzute anumite diferențieri cu caracter stimulatoriu, pentru lucrătorii care deservește mijloace de transport cu caracteristici tehnice speciale — tonaj depășit, putere foarte mare etc.

Expresie a amplitudinii acțiunilor de ridicare a nivelului de trai, numărul personalului beneficiar al actualei majorări depășește o jumătate de milion,

câștigul suplimentar pe durata unui an la o serie de meserii considerate reprezentative mai mult decît o retribuție tarifară lunară de încadrare a lucrătorilor respectivi. Exemplele de calcul prezentate relevă cu claritate posibilitățile oferite tuturor oamenilor muncii din aceste ramuri de a obține câștiguri suplimentare prin realizarea sarcinilor de plan, prin depășirea producției fizice specifice acestor ramuri. Astfel, un mecanic de locomotivă, prin realizarea și depășirea sarcinii de plan, beneficiază de un câștig suplimentar anual de 4 440 lei, un conducător de tren de un spor anual de 2 196 lei, un șofer din ramura transporturi auto — 3 864 lei, iar un șef mecanic care activează în

niste a Partidului Comunist Român și totodată făuritori a tot ceea ce se realizează în țara noastră, oamenii muncii au înalta datorie patriotică de a răspunde preocupărilor permanente ale partidului privind creșterea bunăstării întregului popor prin noi fapte de muncă. Sînt necesare eforturi continue, așa după cum s-a subliniat și în documentele recentei Plenare a C.C. al P.C.R., pentru sporirea continuă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea eficienței economice, întărirea disciplinei în muncă.

Georgeta TOMA
Institutul de economie socialistă

Noile tehnologii: concept, pondere, efecte economice

APARIȚIA noilor tehnologii, în mod paradoxal, reprezintă după unii autori punctul de pornire și de închidere al unei bucle care circumscrie actualele fenomene de criză ce afectează economia mondială, de mutații și perturbații resimțite în diverse planuri ale vieții sociale. Prin prisma rigurilor și exigențelor actuale ale dezvoltării, noile tehnologii de vîrf — în rîndul cărora, cu o rigurozitate încă nesatisfăcătoare, asupra căreia vom reveni, sînt incluse, îndeobște, microelectronica, energiile neconvenționale, tehnologiile de comunicații, roboții, biotehnologiile, noile tipuri de materiale — au reliefat caracterul vetust al unor întregi sisteme tehnologic-productive. Astfel, nu puține sînt aprecierile potrivit cărora o anumită diminuare a productivității în țările capitaliste dezvoltate — îndeosebi în economia americană — ar avea drept cauză majoră un grad avansat de uzură morală a utilajelor productive și, mai cu seamă, inadecvarea acestora la noile cerințe ale competitivității în contextul actual, cum ar fi consumuri energetice și materiale reduse, un grad socialmente acceptabil de poluare ș.a. Un alt argument considerat relevant pentru ideea în discuție este progresul altor țări, adesea spectaculos, cum este cazul Japoniei și care are la bază tocmai încorporarea, într-o acțiune strategică de anvergură, a noilor tehnologii în procesele economice curente.

Din acest punct al discuției se formulează cîteva probleme care, după opinia noastră, se cer mai bine limpezite, tocmai pentru a stabili la justa valoare impactul de moment și efectele de durată ale acestor noi realizări ale științei și tehnicii asupra structurilor economice și sociale. Un prim aspect îl reprezintă însăși precizarea noțiunii și a ariei de cuprindere a noilor tehnologii, a tehnologiilor „de vîrf”. Domeniile particulare, așa cum apar tratate în literatura tehnico-economică, sînt cele pe care le-am amintit anterior. Totuși, nu există o accepțare unanimă a acestei definiții, care este evident o definiție susceptibilă de îmbogățiri, întrucît este o definiție prin enumerare.

Anumiți autori (1) definesc tehnologiile de vîrf optînd pentru criteriul extrem de generale și mai ales „netehnologice” de felul: „toate industriile capabile să creeze locuri de muncă în anii '80 și '90” sau „toate tehnologiile care cunosc un ritm de mutație accelerat”. Alte încercări de definire pornesc de la o bază statistică; în industria americană, bunăoară, se consideră că 36 din cele 977 de industrii cu statut distinct ar face parte din tehnologiile de vîrf, întrucît cheltuielile de cercetare-dezvoltare și efectivele de tehnicieni folosite sînt de două ori mai ridicate decît media calculată pentru întreaga industrie americană.

De bună seamă, eforturile îndreptate spre o cît mai exactă definire a noilor tehnologii de vîrf nu reprezintă un simplu exercițiu de taxonomie. O corectă definiție a acestor „străpungeri” tehnologice apare ca indispensabilă pentru dezvoltarea lor pe mai departe într-un mod controlat și convenabil pentru societate, este în chip real necesară pentru sesizarea tuturor efectelor — concretizate deja sau potențiale — asupra diverselor componente ale ansamblului social. Iar amplasarea efectelor constatate pînă în prezent îndrituiește pe deplin un asemenea efort. La limită, microelectronica oferă baze radical schimbate de dezvoltare nu numai pentru sectoarele propriu-zis productive ci și pentru activități cu caracter social extrem de divers — învățămînt, cercetare; biotehnologiile se fundamentează pe cercetări de profunzime de genetică, ale căror rezultate pot influența hotărîtor însăși existența speciei umane; dezvoltarea mijloacelor de telecomunicații, bazate pe sisteme integrate de telefonie, de transmisie a imaginilor pot modifica din temelie înseși raporturile interumane, pot determina mutații de ordin psihologic etc.

Desigur, acestea sînt cazuri extreme cărora, în mod voit, le-am accentuat elementele de disfuncționalitate, elemente potențiale care sînt conținute, în grade diferite, în orice descoperire tehnico-științifică. Mai numeroase apar chiar la o evaluare sumară efectele pozitive, de progres. Cele mai multe studii care sînt consacrate noilor tehnologii, chiar dacă nu concordă pe deplin în ce privește efectele concrete — situație, de altfel, explicabilă — au meritul de a fi conturat principalele sfere în care se face resimțit și este de presupus că se va concretiza, în continuare, impactul acestora în plan socio-economic. De regulă, analizele au un caracter bipolar referindu-se, pe de o parte, la posibilitățile și condițiile de dezvoltare a tehnologiilor ca atare, iar pe de altă parte urmărind schimbările pe care aceste evoluții tehnologice le pot genera sau antrena în planul

structurilor de producție, al relațiilor și dinamicii sociale, al configurației posibile a economiei mondiale etc. Limitîndu-ne la a sublinia că noile tehnologii — îndeosebi microelectronica și robotica — au un spațiu larg și dinamic de dezvoltare, datorită îndeosebi utilizărilor tot mai extinse concomitent cu reducerea progresivă a costurilor acestor noi tipuri de utilaje și echipamente, vom puncta mai detaliat cea de a doua grupă de probleme, a efectelor aplicării lor. Domeniile în care se estimează că noile tehnologii vor produce modificări semnificative sînt, la o sistematizare aproximativă, următoarele: sistemele tehnologice de producție, modalitățile de organizare a acestora, utilizarea forței de muncă, mutații în structurile de calificare, schimbări de conținut ale modului de viață specific unor populații largi și chiar redimensionări la nivel macrosocial, noile tehnologii (îndeosebi microelectronica) determinînd, după cum consideră unii autori, apariția unor noi tipuri de societate, denumite „postindustrială”, „informațională” etc.

Tabelul nr. 1

Efecte ale informatizării asupra structurilor de calificare

I meserii cerute

- mecanic de întreținere
- reglari pe mașini-unelte automate
- operatori la tablourile de comandă
- ingineri (în special electroniști)
- tehnicieni specialiști în operațiuni de control încercări, activități de laborator
- specialiști și tehnicieni în sfera organizării muncii

II meserii afectate

- muncitori specialiști
- muncitori necalificați
- personal specializat în depozitare și aprovizionare
- muncitori chimiști calificați
- muncitori specialiști din industria sticlei
- muncitori din industria hîrtiei și a cartonului
- muncitori din industria pielăriei
- muncitori din sectorul de prelucrare a materialelor plastice
- muncitori cuprinși în activități de vopsire industrială
- laminatori
- sudori

Astfel, la nivel productiv, noile tehnologii — mai cu seamă informatica și robotica — au tendința să modifice fluxul și chiar logica proceselor de fabricație. Sub impactul acestor noi factori a devenit o realitate proiectul uzinei viitorului, complet automatizată, capabilă să realizeze produse în serie scurtă, cu o gamă sortotipodimensională largă și în condiții de înaltă productivitate. Sub aspect organizațional se apreciază că noile tehnologii vor determina o tendință vizibilă spre descentralizare, atît în cadrul ierarhiei specifice unei anumite întreprinderi cît și în planul structurilor economice (se consideră, de pildă, că prin utilizarea tehnologiilor moderne de comunicație, gruparea spațială a unor componente ale unei anumite unități productive nu mai este necesară), în sfera serviciilor. Mutații importante declanșază tehnologiile de vîrf și în ce privește forța de muncă; dacă sub aspectul balanței locurilor de muncă opiniile sînt împărțite, neexistînd argumente îndeajuns de validate pentru a susține o tendință sau alta (respectiv noile tehnologii vor crea noi locuri de muncă sau numai vor substitui pe cele eliminate în alte sectoare), în planul structurilor de calificare există o anumită convergență a opiniilor specialiștilor. Astfel, potrivit unor studii (2, 3) noile tehnologii vor conduce la o diminuare globală a nivelului de calificare al profesioniilor pe fondul unui proces marcant de omogenizarea conținutului muncii și a structurilor de calificare (vezi și tabelul nr. 1). În sfîrșit, se apreciază că recente descoperiri tehnologice vor influența însuși modul de viață al unor colectivități largi — chiar la nivelul societăților globale — determinînd noi facilități de exprimare a personalității indivizilor, dar și noi constrîngeri în ce privește poluarea și manipularea informațională, relațiile interpersonale ș.a.

O privire critică asupra modului în care sînt sesizate și interpretate aceste efecte pune însă în evidență unele slăbiciuni. Avem în vedere, în mod precumpănitor, caracterul lor parțial, nota esențialmente empirică, faptul că anumite prognoze avînd

Tabelul nr. 2

Efecte posibile ale noilor tehnologii asupra utilizării forței de muncă în cadrul țărilor Pieței comune (perioada 1980—1990)

Tehnologia	Efecte	Comentariu
Economisirea energiei și noile surse energetice	+ 1,2 milioane	în ipoteza în care între 1985 și 1990 efortul întreprins va fi dublu față de cel prevăzut pentru 1980—1985
Biotehnologii	+ 0,3 milioane	simplă ordine de mărime
Noile tehnologii informaționale	+ 1,5 milioane — 7 milioane	economisirea posturilor de muncă va fi de circa 5% în 10 ani
Totalul populației vizate	10 milioane	6,5% din populația activă va trebui să fie pregătită sau reciclată
Total net	— 4 milioane	ceea ce reprezintă 3% din populația activă

Sursa : *Problemes Economiques*, 13 aprilie 1983

ca obiect noile tehnologii sînt mai detaliate decît altele și că există, de regulă, pe plan metodologic, o legătură extrem de fragilă între evaluările ce privesc posibilitățile de dezvoltare ale unei tehnologii sau ale alteia (4). Bunăoară, dacă așa cum am menționat deja, în cazul microelectronicii proiecțiile cuprind atît sectorul strict productiv cît și ansamblul social, în alte cazuri, cum ar fi noile materiale sau chiar noile surse de energie, aceste elaborate intelectuale au un caracter cu mult mai restrîns. Desigur, se poate argumenta cu îndreptățire că înseși aria de cuprindere, localizarea efectelor sînt diferite. Și probabil că lucrurile se prezintă, într-adevăr, astfel. Ceea ce vrem să subliniem însă este faptul că asemenea prognoze cu caracter extrapolativ și limitate la un sector sau altul nu sînt concludente pentru a explica, a oferi o bază rațională și riguroasă de interpretare elementului principal ce declanșează, potrivit unei păreri quasi unanime, o nouă revoluție industrială.

Este evident că problematica asupra căreia ne-am oprit nu poate aduce, de la sine, concluzii precise asupra posibilităților de dezvoltare a noilor tehnologii și a efectelor acestora în diverse compartimente ale vieții sociale. Nici nu ne-am propus acest scop, ci unul mai modest, acela de a sugera un cadru în care identitatea noilor tehnologii de vîrf poate fi mai bine precizată. Astfel, din perspectiva adoptată, evaluarea șocului creat de aceste „străpungeri” tehnologice, cum mai sînt numite uneori, trebuie să urmărească tocmai relevarea diferenței specifice față de dinamica — desfășurată timp de secole — a progresului tehnico-științific în general. Cu alte cuvinte, cum se raportează asemenea realizări spectaculoase ale cercetării moderne față de : sistemele și pirghiile economice care influențează procesul asimilării și difuzării noutăților tehnice ; anumite structuri productive, economice, sociale *) ; sistemele de valori culturale, psihologice, sociologice specifice unei anumite țări. Așadar, modifică noile tehnologii de vîrf interrelațiile dintre dinamica procesului de creație tehnico-științifică și structurile socio-economice ?

Un asemenea mod de a formula problemele cuprinde, credem, și o anumită prudență, necesară atunci cînd abordăm fenomene insuficient cristalizate ; prudență care înlătură un pesimism bazat pe factori emoționali dar și un optimism exagerat care, înveșmîntat în argumente teoretice, proiectează lumea de mine într-o perspectivă unidimensională, incapabilă să surprindă diversitatea modurilor de receptare și asimilare a unor asemenea valuri tehnologice. O primă întrebare ce se cere pusă, fără a avea pretenția unui răspuns complet, este cea a ponderii actuale a noilor tehnologii în structurile tehnologice existente.

*) Din punct de vedere al structurilor economice, impactul noilor tehnologii, îndeosebi al microelectronicii, relevă deja cîteva tendințe marcante. Una dintre acestea se referă la puternicia lor difuziune pe orizontală, ceea ce înseamnă că nu asistăm la constituirea unei subramuri industriale în sens tradițional, ci la transformarea fundamentală a unei ramuri activităților deja existente în economie. Un alt aspect semnificativ se referă la modul specific de dezvoltare al acestor noi forme de progres tehnico-științific. Astfel, în mod tot mai evident, microelectronica evoluează prin intermediul întreprinderilor mici și mijlocii, iar sub aspect financiar, prin intermediul unor capitaluri cu înalt grad de risc economic (6).

Potrivit unor studii (1) de specialitate, impactul noilor tehnologii și ponderea lor în structurile industriale ale diverselor țări, precum și a economiei mondiale în ansamblu, sînt încă reduse. Bunăoară, în cazul economiei americane, dacă se ia ca element de referință numărul de locuri de muncă create, efectul acestora este relativ modest. Deși proiectat la nivelul anului 1990 noile tehnologii vor crea de zece ori mai multe locuri de muncă decît celelalte activități — în valoare absolută acest număr va fi de circa 700 000—1 milion sau, într-o altă exprimare, circa 3—4 procente din populația ocupată pe plan național. În săși structura profesională apare semnificativ din acest punct de vedere : cele mai multe posturi vor fi create în activități tradiționale și netehnice (posturi de conducere, muncă de birou, operatori, muncitori de diverse specializări) și numai o treime pe profil tehnico-ingenieresc. Cauzele ? : producția globală a ramurilor industriale bazate pe noile tehnologii este încă redusă (în cazul S.U.A., de două ori mai mică decît cea a industriei automobilului), productivitatea cunoaște un ritm de creștere mai mare decît în alte ramuri ; potrivit unor calcule, ea va crește în perioada 1983—1993 cu circa 46% față de 24% în industria prelucrătoare și 23% în servicii.

Așa se prezintă situația într-una din țările cu economie superdezvoltată și, într-un mod oarecum similar, în țările europene occidentale (tabelul nr. 2). Mai complicată apare problema dotării cu tehnologii de vîrf în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Unele evaluări (5) întocmite în funcție de un singur indicator, reprezentativ însă — parcul instalat de calculatoare universale — evidențiază că țările în curs de dezvoltare dețineau, în anul 1981, 5,7% din parcul mondial, ca număr, și 4,2% ca valoare. De asemenea, distribuția se vadește a fi extrem de neomogenă : Americii Latine îi revin 54 de procente, Asiei și Oceaniei — 30, în timp ce țările africane dispun numai de 5% din echipamentele informatice ale țărilor în curs de dezvoltare.

O altă problemă ce permite reliefaarea unor particularități semnificative în funcție de nivelul de dezvoltare al unei țări este cea a dezvoltării, difuzării și utilizării eficiente a noilor tehnologii. Astfel, în timp ce pentru țările industrializate termenii cei mai des utilizați sînt cei de restructurare industrială, de stabilire a unor relații specifice între industrie-cercetare-mediul universitar, de reciclare a forței de muncă, pentru țările în curs de dezvoltare elementul central îl constituie însăși crearea unui suport național pentru dezvoltarea acestor industrii avansate. Strategiile în domeniul industrial, opinează unii autori, trebuie să urmărească, pe de o parte, asigurarea unor relații de cooperare eficientă, iar pe de altă parte, crearea condițiilor optime pentru conceperea și utilizarea în activitatea cotidiană a unor produse cu adevărat necesare, adaptate cerințelor lor specifice.

În sfîrșit, un alt aspect : reacția socială față de noile tehnologii, care cunoaște forme extrem de diverse. În țările capitaliste dezvoltate, de exemplu, se vorbește despre pericolul pe care îl reprezintă aceste forme ale progresului tehnic asupra utilizării forței de muncă, despre necesitatea prevenirii, prin consens, a unor efecte negative în plan economic și social. Pentru țările în curs de dezvoltare reacția față de noile tehnologii are mai curînd un caracter național, aceasta vizînd înlăturarea posibilităților de dominație a marilor puteri prin intermediul societăților transnaționale.

Evident, exemplele ar putea fi multiplicat, după cum și studiile și analizele întreprinse în domeniul noilor tehnologii sînt extrem de diverse și în mod frecvent conduc la concluzii diferite. Important este, după opinia noastră, ca aceste evaluări să fie realizate într-un context cit mai cuprinzător, să se întemeieze pe o metodologie elaborată care să le confere rigurozitate. Căci, dacă acceptăm ideea — plauzibilă — potrivit căreia noile tehnologii constituie factorul dinamizator al depășirii actualei crize economice, și totodată, substanța unei noi revoluții industriale, acest proces este de durată, antrenează într-un fel sau altul toate compartimentele vieții sociale, necesită o înțelegere dialectică a dinamicii dintre factorul tehnico-științific și societatea privită în ansamblu său.

Cristian POPESCU

REFERINȚE

- 1) „America rushes for high-tech for growth”, *Bussines Week*, 28 martie 1983
- 2) Henry Levin, Russel Rumberger, „The low-skill of high-tech”, *Technology Review*, august-septembrie 1983
- 3) Jean-Paul Jeandon, Robert Zarader, *Automation et emploi : pour un vrai debat autour de vrais problèmes*, *Problemes Economiques*, nr. 1882.
- 4) Louis A. Girifalco, „The dynamic of technological change”, *Economic Impact*, 2/1983.
- 5) Michel Delapierre, Jean-Benoit Zimmerman, „Informatique et Tiers Monde”, *Problemes Economiques*, nr. 1829
- 6) Pierre Louart, „Les PME au coeur du renouveau industriel americain”, *Problemes Economiques*, nr. 1859.

Specializare — cooperare: implicațiile unui proces complex asupra eficienței producției

CREȘTEREA gradului de complexitate al economiei naționale, intensificarea acțiunilor pentru industrializarea competitivă, bazată pe o nouă calitate, accelerarea ritmului schimbărilor pentru modernizarea structurii economiei, introducerea rapidă în producție a progresului tehnic contemporan impun abordarea într-o viziune adecvată a formelor de organizare socială a industriei (specializare, cooperare, concentrare, combinare), urmărindu-se perfecționarea organizării sociale a producției industriale în concordanță cu nevoile societății, cu dinamica generală a forțelor de producție și cu cerința creșterii eficienței întregii activități economice.

Referindu-se la orientările prioritare actuale în economie, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c.: „sunt necesare măsuri ferme pentru realizarea prevederilor planului în domeniul asigurării bazei tehnico-materiale, a unei mai bune cooperări în producție între ministere și chiar în cadrul aceluiași ministere... Este necesar să acționăm mai ferm în direcția concentrării și specializării producției, pentru a asigura condițiile necesare unui control corespunzător și unei execuții ireproșabile a produselor”.

Premise

INTRE DEZVOLTAREA industriei și diviziunea socială a muncii din această ramură trebuie să existe o perfectă corelare, impusă de legitatea concordanței dintre forțele de producție și relațiile de producție. Rămânerea în urmă a diviziunii muncii industriale poate genera implicații negative asupra procesului dezvoltării forțelor de producție, irosire de muncă socială, folosirea necorespunzătoare a resurselor de care dispune economia națională.

1. Specializarea-cooperarea, ca forme ale diviziunii muncii sociale, implică, în primul rând, o perspectivă macroeconomică, decizii adecvate de structurare a industriei, de regrupare a fabricației în concordanță cu nevoile generale ale economiei naționale, cu tendințele pieței mondiale, cu posibilitățile de asigurare a resurselor materiale, energetice, umane și financiare la un moment dat și în perspectivă. Profitaerea întreprinderilor, identificarea limitelor economico-sociale ale specializării-cooperării, dezvoltarea unităților existente și crearea altora noi în scopul satisfacerii prompte, la nivel real, a unor cerințe sînt aspecte de mare importanță, care nu pot fi lăsate spre rezolvare unităților și nici centralelor industriale. Chiar în cazul unei autonomii largi a unităților industriale, în condițiile proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, deciziile de specializare-cooperare trebuie să aibă în vedere imbinarea optimului macroeconomic cu cel microeconomic.

2. În al doilea rând — date fiind sistemul organizatoric al industriei, lărgirea autonomiei întreprinderilor în contextul transformării gestiunii în autogestiune economico-financiară — specializarea-cooperarea impun și luarea în considerare a optimului microeconomic. Mai mult, întrucît înfăptuirea variantelor de specializare-cooperare stabilite corect din punctul de vedere al economiei naționale se derulează prin decizii și acțiuni microeconomice, este necesară perfecționarea cadrului metodologic și legislativ pentru a asigura concordanța intereselor colective cu cele generale.

3. Specializarea-cooperarea reprezintă și modalități de acțiune ale statului socialist pentru dezvoltarea echilibrată a tuturor zonelor țării, întrucît ele creează o mai mare libertate de amplasare teritorială a întreprinderilor în comparație cu concentrarea-combinarea. Folosindu-se avantajele de acest gen ale specializării-cooperării, în procesul industrializării socialiste s-a asigurat, în ultimele trei cincinale și în continuare, dezvoltarea rapidă a zonelor rămase în urmă, astfel încît decalajele dintre județe s-au redus simțitor.

4. În stadiul actual de dezvoltare a industriei românești, caracterizat printr-un nomenclator foarte diversificat de produse, printr-un potențial tehnic, creativ, uman considerabil, se impune o orientare mai hotărîtă spre un export competitiv, ceea ce obligă la o adăncire a specializării-cooperării după criteriul cerințelor de export, al unor standarde de calitate ridicate și al unei flexibilități sporite de fabricație, în concordanță cu schimbările de pe piața mondială. Se impune, totodată, găsirea unor modalități mai operative, mai eficiente de studiere a pieței

mondiale, pe segmente, atît pentru fundamentarea științifică a planului de export, cît și pentru orientarea mai bună a concepției și execuției producției destinate pieței mondiale.

5. Indiferent de factorii care influențează formele specializării-cooperării, de natura lor (tehnică-tehnologică, economică, social-politică, externi etc.), **criteriul fundamental de orientare, analiză, decizie este obținerea eficienței economice maxime.** Desigur, acest criteriu se constituie ca o tendință generală obligatorie — și nu o limită a fiecărui caz în parte de specializare-cooperare. Deci, el nu trebuie să ducă la neglijarea cerințelor social-politice, tehnologice, ecologice etc., ceea ce ar afecta negativ însăși realizarea reproducției socialiste lărgite.

La baza opțiunii între specializarea și integrarea producției — evaluarea complexă a eficienței

SPECIALIZAREA-COOPERAREA industrială creează un cadru adecvat pentru introducerea progresului tehnic, îmbunătățirea folosirii forței de muncă, a resurselor materiale și energetice, a fondurilor fixe. Ca urmare, în principiu, aceste forme de organizare socială a producției industriale determină creșterea sistematică a eficienței economice în toate formele sale: productivitate, rentabilitate, economicitate, costurile unitare ale produselor.

În același timp, analiza științifică a implicațiilor economice ale specializării-cooperării evidențiază unele situații în care diverse alternative ale acestora sînt ineficiente. Pe de altă parte, unele disfuncțiuni ale sistemului de specializare-cooperare (întirzieri în livrări, neritmicitate în fabricație, dificultăți de transport, deficiențe organizatorice ș.a.), ca și introducerea producției nete ca indicator de bază al planului au determinat în practică o evidentă tendință contrară, favorabilă integrării producției. Rezultă că pentru practica, dar și teoria economică, se impune precizarea unui cadru metodologic științific de abordare a specializării-cooperării, în același context, la nivel micro- și macroeconomic. În acest sens este de la început necesară precizarea că analiza implicațiilor trebuie să vizeze următoarele niveluri: **produs; întreprindere** (producătoare-beneficiar de subsansamble); **economic națională.**

Pentru un produs complex, avînd în componență mai multe subsansamble, opțiunea între integrare și cooperare poate apare atît cînd la întreprinderea ce realizează montajul final există disponibilități de capacitate și resurse, cît și în situația contrară. În primul caz, trecerea de la cooperare la fabricație internă devine justificată numai dacă, prin integrare, componentele respective se realizează la un cost mai mic sau același ca la subfurnizorii specializați. A compara însă costul fabricației interne a subsansamblului cu prețul obținerii lui de la subfurnizori (ce include, evident, și beneficiu) ar conduce, aproape fără excepție, la preferarea integrării, în dauna cooperării; o asemenea comparație nu se justifică, datorită atît termenilor diferiți (cost-preț), cît și neglijării criteriului dominanței interesului general al economiei naționale față de cel colectiv al unei întreprinderi sau alteia. Dacă unitatea ce realizează montajul general nu dispune de capacitate și resurse disponibile, la costul realizării componentelor prin integrare se adaugă — după o prealabilă echivalare ca natură — și resursele avansate necesare, situație care avantajează în mod evident cooperarea.

Faptul că unele întreprinderi care realizează montajul general inclină mai mult spre integrare decît spre cooperare se datorează atît unor dificultăți obiective și subiective ale derulării relațiilor de colaborare cu subfurnizorii, cît și indicatorului de plan producție netă, întrucît — chiar dacă se îndeplinește condiția ca subsansamblul obținut prin cooperare să aibă un cost mai mic decît în cazul fabricării sale prin integrare — totuși valoarea subsansamblului (inclusiv beneficiul) constituie o cheltuială materială și, deci, o cauză potențială pentru neîndeplinirea producției nete. Să examinăm însă condițiile care permit o imbinare adecvată a optimului micro- și macroeconomic în această problemă.

a) Dacă întreprinderea ce realizează montajul general, avînd disponibilități de capacitate și resurse, le-ar utiliza pentru creșterea volumului propriu de producție (cererea nefiind limitată) sau ar folosi rezervele pentru alte activități ori produse (cînd cererea este limitată), ar putea obține o producție netă

suplimentară. Evident, producția netă totală este influențată de raportul dintre productivitatea muncii la întreprinderile specializate și la unitatea care optează pentru preluarea fabricației;

— în cazul când productivitatea netă este aceeași, opțiunea pentru specializare — și nu integrare — apare când cheltuielile materiale și energetice sînt mai mari la întreprinderea care ar prelua fabricația decît la cele specializate (cînd cheltuielile sînt egale sau mai mici se optează pentru integrare);

— dacă productivitatea netă este mai mare la întreprinderea ce optează pentru preluarea fabricației decît la cele specializate, decizia de integrare se va adopta în cazul cînd cheltuielile materiale și cu munca vie pe ansamblu sînt mai mici sau egale cu cele ale subfurnizorilor (cînd sînt mai mari, se optează pentru specializare). Condiția de opțiune este aceeași și dacă productivitatea netă a muncii este mai mare la unitățile specializate decît la cea care execută montajul general.

b) În situația frecventă cînd întreprinderile ce realizează montajul general nu au disponibilități de capacitate și resurse, sîntem de părere că integrarea nu poate fi eficientă, indiferent de condiții, întrucît, fiind necesare resurse avansate suplimentare (investiții, calificarea cadrelor etc.), cheltuielile totale (avansate și consumate) pe un ansamblu ar depăși costul obținerii sale de la întreprinderile specializate.

Întreprinderile specializate pot influența decisiv opțiunile de integrare sau cooperare ale beneficiarilor, dacă acționează consecvent pentru ridicarea calității componentelor realizate, reducerea costurilor unitare materiale și cu munca vie, livrarea ritmică a produselor, adaptarea rapidă la noile necesități ale întreprinderii cu care cooperează. În concluzie, întreprinderile specializate trebuie să-și mențină constant un nivel al calității și eficienței producției componentelor, mai ridicat decît cel pe care îl pot realiza beneficiarii, pentru a frîna înclinarea acestora spre o integrare inoportună, ineficientă. Mai mult, costul fabricației componentelor trebuie să fie atît de scăzut, încît să compenseze măcar o parte din cheltuielile de transport pînă la beneficiari, care, prin integrare, nu ar mai fi necesare).

Din punctul de vedere al economiei naționale, **specializarea și cooperarea rămîn forme eficiente de organizare a producției industriale**. În același timp, **ele răspund pozitiv unor cerințe social-politice** inerente etapei actuale de dezvoltare a țării noastre (contribuind la apropierea nivelului de dezvoltare al zonelor țării) și **tendințelor progresului științifico-tehnic mondial** (proces favorizat de specializare).

Pentru cointeresarea întreprinderilor industriale în adoptarea specializării-cooperării, considerăm că trebuie acționat pentru: ● accentuarea măsurilor de profilare corespunzătoare a întreprinderilor și centralelor industriale; ● dimensionarea științifică a venitului net inclus în prețul componentelor realizate de subfurnizori, pentru a-i stimula și pe aceștia, dar și pe beneficiarii lor; ● îmbunătățirea sistemului de transport dintre furnizori și beneficiari; ● stabilirea sarcinilor de plan din domeniul specializării-cooperării în concordanță cu potențialul real al sistemelor industriale.

Criterii de optimizare

INDIFERENT de treapta organizatorică pentru care se realizează optimizarea, funcția-obiectiv va conține elementele de optimizat determinate la nivel macroeconomic, iar în restricțiile modelului se vor stabili asemenea condiții care să asigure îmbinarea intereselor colective ale unităților economice cu cele generale ale societății. În această perspectivă rezultă necesitatea găsirii unui spațiu de soluții, de variante ale specializării-cooperării, care să echilibreze cerințele furnizorilor de subansamble, ale unităților care realizează montajul general și ale economiei naționale și care să permită stimularea economică a acestei forme de organizare a industriei, deopotrivă cu sporierea generală a eficienței activității economice.

Criteriile de optimizare ce pot fi utilizate în domeniul specializării-cooperării sînt prezentate succint în cele de mai jos.

● **Maximizarea venitului net** reprezintă un criteriu important de optimizare — dar, în practică, nu determină o reducere relativă a consumului de resurse pe produs, situație incompatibilă cu exigențele prezentului și, cu atît mai mult, ale viitorului; el poate genera chiar tendința de creștere a consumului de resurse, pentru obținerea unui venit net cît mai mare. Pe de altă parte, aplicarea lui are marele dezavantaj că nu permite identificarea unei funcții a acestui efect în raport cu diverse variante ale specializării-cooperării, din cauza unor elemente care influențează contradictoriu venitul net (dificultățile pe care le presupune stabilirea riguroasă a valorii, situațiile de îndepărtare a prețurilor de la valoarea ș.a.).

● **Maximizarea producției nete** are un rol însemnat sub raportul creșterii valorii nou create în fiecare sistem de producție și, implicit, la nivelul economiei naționale. La nivel microeconomic, ea este considerată pe bună dreptate drept criteriu fundamental de optimizare, „deoarece la fel de importantă este — pentru fiecare unitate, respectiv pentru colectivitatea de muncă pe care o întrușipează — și partea destinată retribuției personalului”¹⁾. Deși păstrează unele din deficiențele criteriului precedent (îndeosebi influența politicii prețurilor, dificultăți de identificare a unei funcții a producției nete în raport cu diverse variante de specializare-cooperare), considerăm că acest criteriu poate fi utilizat cu bune rezultate în optimizarea specializării-cooperării, mai ales că producția netă este indicator de plan și stimulează reducerea costurilor materiale. Condiția este maximizarea producției nete **din punctul de vedere al economiei naționale**, adică atît la furnizori, cît și la întreprinderea care face montajul general (și nu numai la ultima).

● **Minimizarea consumului total de resurse**, criteriu convergent primelor două, are însă o sferă de aplicabilitate mai largă, datorită evidențierii mai clare a costului specializării-cooperării și stimulării mai accentuate a reducerii consumului de resurse totale pe produs, inclusiv a celor ocazionate de transportul și manipularea semifabricatelor. Pentru o opțiune corectă asupra variantelor se impune luarea în considerare a tuturor resurselor (nu numai a celor consumate, cum se obișnuiește în practică), inclusiv a celor ocupate și avansate.

● **Maximizarea eficienței economice** reprezintă, după părerea noastră, cel mai complet criteriu de optimizare a specializării-cooperării, întrucît chiar funcția-obiectiv a modelului cere obținerea efectului maxim la o unitate de resurse totale implicate. Totuși, aplicarea lui ridică probleme deosebite, mai ales ca urmare a menținerii deficiențelor primelor două criterii.

● **Maximizarea gradului de utilizare a capacităților de producție**, criteriu derivat din cele menționate anterior, capătă o importanță tot mai mare pe măsura accentuării dificultăților de producție și de vînzare la export în contextul crizei mondiale actuale. În cazul folosirii sale se impune ca în sistemul de restricții să se includă condiții referitoare la încadrarea în normativele de eficiență privind costurile unitare, consumurile totale de resurse, productivitatea netă a muncii, rentabilitatea etc.. În așa fel încît variantele de specializare-cooperare alese să asigure o eficiență corespunzătoare cerințelor prezente și viitoare ale economiei naționale.

Tendințe

AVÎND în vedere implicațiile analizate, tendințele din industria românească și cele manifestate în economia mondială, considerăm că pentru stimularea specializării-cooperării și creșterea eficienței activităților economice se impune implicarea în mai mare măsură a organelor centrale, ministerelor, institutelor de cercetare-proiectare departamentale, centralelor industriale, pentru profilarea adecvată a întreprinderilor industriale și regruparea științifică a fabricației, valorificînd avantajul proprietății socialiste, de coordonare unitară a economiei.

Fără a intra în alte detalii, menționăm în încheiere principalele tendințe ale procesului de specializare-cooperare care răspund pozitiv exigențelor arătate:

a) **specializarea-cooperarea pe domenii ale cerințelor economico-sociale**²⁾, într-o concepție integratoare, în vederea satisfacerii integrale a necesităților domeniului — deci nu o specializare pe produs, ci pe cerințe (transport intern, depozitare, lagăre de alunecare, instalații de acoperiri etc.);

b) **specializarea pe piețe de desfacere la export**, ceea ce ar permite o mai bună cunoaștere a nevoilor beneficiarilor, a dinamicii acestor nevoi și, evident, satisfacerea lor promptă cu produse de înaltă calitate;

c) **specializarea-cooperarea teritorială**, pe platforme, centre și zone industriale, în scopul folosirii avantajelor acestora (organizarea de unități specializate pentru lucrări comune).

Evident, există și alte tendințe specifice pe subramuri ale industriei, care pot gravita în jurul celor menționate; ele trebuie identificate și folosite în scopul stimulării specializării-cooperării și creșterii generale a eficienței producției industriale.

lector dr. Șt. MATEI
asist. Gh. BĂILEȘTEANU

¹⁾ Em. Dobrescu, *Optimul economiei socialiste*, Ed. politică, București, 1976, p. 225

²⁾ Vezi: V. Crăciunescu, *Specializarea și concentrarea producției industriale pe domenii ale cerințelor economico-sociale*, pentru satisfacerea lor integrală, în: *Analele Universității din Timișoara, seria Științe economice*, vol. I, fasc. 1/1981.

OPTIMUL ECONOMIC GENERAL, RENTABILITATEA ȘI FINANȚELE ÎNTRINDERILOR

IN PROCESUL de perfecționare a mecanismului economic o atenție deosebită se acordă întreprinderii, situației sale economico-financiare, influenței pe care aceasta o exercită asupra echilibrului economic general. „Trebuie să înțelegem — atrăgea atenția la Conferința Națională din decembrie 1982 tovarășul Nicolae Ceaușescu — că aplicarea noului mecanism economic presupune ca fiecare unitate să lucreze pe principiul autoconducerii, autogestunii, cu rentabilitate și eficiență economică”.

Situația financiară a unităților economice este legată de eficiența cu care ele își desfășoară activitatea, de gradul lor de rentabilitate. În condițiile actuale, problema eficienței și rentabilității nu se mai pot pune doar pe ansamblul unității economice, ceea ce ar putea implica compensarea lipsei de rentabilitate la unele produse prin rentabilitatea altor produse. A devenit imperios necesar a se acționa astfel încât întreaga producție să fie eficientă. Această premisă este esențială pentru funcționarea normală a mecanismului economic, pentru ca întreprinderile să-și asigure în permanență o bună situație financiară, temei și expresie a autogestunii și autofinanțării.

Generalitatea reflectării prin finanțe a eficienței economice

REZULTATELE financiare ale activității economice au capacitatea de a reflecta, cu o mare putere de sinteză, eficiența producției și a altor forme de activitate economică. Generalitatea și plasticitatea reflectării financiare a eficienței activității economice rezultă din faptul că prin vânzarea-cumpărarea produselor, serviciilor, lucrărilor, prin încasarea contravalorii lor, se verifică gradul în care producția corespunde cu necesitățile sociale sub raport cantitativ, sortimental, calitativ, nivel al costurilor de producție, al prețurilor de valorificare.

Se poate spune îndreptățit că nu există latură a activității întreprinderilor, fie că se referă la gradul de înzestrare cu mijloace fixe, la tehnicitatea mașinilor, utilajelor, agregatelor, modul folosirii lor, la gradul de calificare a forței de muncă, organizare a muncii, producției, la problemele costurilor, ale aprovizionării, desfacerii, stocării care să nu se reperceze. într-o formă sau alta, într-un sens sau altul, cu un grad de intensitate mai mare sau mai mic, asupra rezultatelor financiare cu care se soldează activitatea economică.

Pentru ca situația financiară a întreprinderii să fie reprezentativă în grad cât mai înalt pentru calitatea activității pe care o desfășoară, este necesar ca relațiile acesteia cu celelalte întreprinderi, cu banca, cu bugetul de stat să fie fundamentate științific. Modul în care se desfășoară relațiile întreprinderii cu terții depinde atât de calitatea propriei prestații economice, adică de factori endogeni, cât și de gradul de fundamentare a prețurilor, de sistemul de constituire a fondurilor, de relațiile de plăți etc., adică de factori exogeni. Acești factori exogeni reprezintă „cadrul extern” pentru întreprindere, existent independent de ea, dar cu însemnată influență asupra activității sale. Conexiunile în care intră întreprinderea nu se constituie spontan, cum se întâmplă în mare măsură într-o economie privată. Schimbările în condițiile vieții economice au implicat și implică perfecționarea sistemului de prețuri, mecanismului formării fondurilor, repartizării rezultatelor financiare, desfășurării relațiilor de plăți. Cadrul de norme și reglementări în care acționează întreprinderile se perfecționează pentru a reflecta noile condiții și noile exigențe în care se desfășoară activitatea unităților economice și își exercită influența sa stimulantă.

Cerințele întăririi autoconducerii muncitorești, autogestunii și autofinanțării unităților economice, promovate în cadrul

¹⁾ Emilian Dobrescu, Corelația dintre acumulare și consum. Editura politică, București, 1971, p. 26—27; Ion Blaga și Gh. Manea, Mecanismul economic al socialismului, Editura științifică și enciclopedică, București, 1977, p. 30.

noului mecanism economic sînt menite să dezvolte spiritul de inițiativă al colectivelor de oameni ai muncii, să promoveze consecvent cointeresarea materială și, prin aceasta, eficiența economică.

Planul, categoriile valorice și optimul macroeconomic

PLANUL și categoriile valorice nu se contrapun și nu se anihilează reciproc. Prezența și acțiunea lor concomitentă sînt obiectiv condiționate, ambele avînd un rol esențial în realizarea unei dezvoltări cu caracter optim la nivelul economiei naționale, ca și la nivelul întreprinderilor. Ambele exprimă necesitățile sociale, eficiența economică, firește fiecare în modul său specific.

Planul reflectă necesitățile sociale, necesitățile subiecților economici — întreprinderi și populație — nu nemijlocit, ci mediat de autoritatea statală. Planul nu validează orice necesități, ci „triază” necesitățile subiecților economici, asigurînd prioritate satisfacerii trebuințelor cele mai semnificative, mai importante pentru prezent și viitor, spre deosebire de categoriile valorice, de piață, care exprimă nemijlocit și spontan necesitățile, ca și gradul satisfacerii lor. Planul transpune în obiectivele sale necesitățile curente și de perspectivă, cu preocuparea de a le armoniza. Spre deosebire de plan, categoriile valorice nu pot reflecta „teluri” de atins, ci exprimă necesitățile momentului prezent, precum și ale unui orizont temporal limitat, necesități convertite spontan în cerere efectivă. Planul și categoriile valorice nu pot fi deci identificate. Întrucît ele au la bază necesități sociale, armonizarea acțiunii lor este necesară, posibilă și esențială pentru buna funcționare a mecanismului economic. Acțiunea lor unitară nu trebuie absolutizată, iar în cadrul dualității existente rolul principal îl are planul științific fundamentat. Unitatea lor nu poate fi privită decît ca unitate a contrariilor, iar contradicțiile se cer soluționate la timp prin măsuri adecvate pentru a nu dobîndi caracter conflictual.

Perfecționarea conducerii economiei socialiste presupune permanenta preocupare pentru rezolvarea contradicțiilor. Ea implică îmbunătățirea planificării, a folosirii categoriilor valorice, ambele fiind forme de reflectare a necesităților sociale, a optimului economic. Optimul la nivel macroeconomic nu poate decurge din acțiunea spontană a pieței și el este dat de planul științific fundamentat. Criteriul optimului la nivel macroeconomic îl reprezintă maximizarea fondului de consum, în condițiile asigurării proporției corespunzătoare dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare, a utilizării adecvate a resurselor de muncă și, uneori, și pe perioade limitate, a minimizării cheltuielilor dintr-o altă resursă decît munca, îndeosebi atunci cînd la resursa respectivă se înregistrează un deficit acut¹⁾.

Optimul la nivelul întreprinderilor și finanțele

LITERATURA economică este, după părerea noastră, încă deficitară în tratarea optimului la nivelul unităților economice. Pentru întreprinderi problema optimului economic se pune în mod diferit față de optimul la nivel macroeconomic. Optimul economic este în cazul unităților economice subordonat optimului macroeconomic. Forma acestei subordonări rezidă în caracterul de directivă al prevederilor planului întreprinderii parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economică-socială. Deși întreprinderile au un rol tot mai important în fundamentarea sarcinilor de plan, expresie a autoconducerii muncitorești, odată integrat în planul național și adonțat de forul legislativ, planul întreprinderii dobîndește caracte-

prof. dr. Vasile TURLIU

157

(Continuare în pag. 24)

DUPĂ cum pertinent aprecia H. Frisch (1980), „teoria monetară a venitului național a lui Friedman poate fi văzută ca teorie a inflației pe termen lung” în concepția monetaristă. Abordarea friedmaniană a inflației a influențat decisiv și lucrările altor monetariști consacrați precum D. Laidler, M. Parkin, A. Schwartz etc. Modelele monetariste ale inflației au la bază, în cazul economiei „închise”, trei elemente fundamentale. Acestea din urmă formează – consideră K. Brunner (1970) și H. Frisch (1977) – „o unitate teoretică” putând fi enunțate astfel:

- 1) teorema accelerației;
- 2) temporaritatea;
- 3) natura endogenă a anticipărilor.

Conform teoremei accelerației numai o modificare în rata de creștere a masei monetare produce efecte reale (asupra producției și ocupării forței de muncă). În contrast, orice nivel constant al ratei de creștere a masei monetare – se afirmă – este compatibil cu echilibrul în sectorul real al economiei (deși în condiții ale unor rate nu similare ale inflației). Teorema temporarității arată că un impuls monetar (ex: creșterea cererii finanțate prin emisiune monetară) influențează rata șomajului numai pe termen scurt. Pe termen lung, ajustările produse în salarii și în rata dobânzii în funcție de rata inflației, vor cauza dispariția efectelor reale. În ce privește anticipările agenților economici, modelele monetariste le prezumează variabile endogene ale sistemului. Astfel, cind rata efectivă a inflației deviază de la nivelul ei anticipat, se declanșează în viața monetaristă un proces de adaptare referitor la rata anticipată a inflației, care finalmente determină dispariția decalajului menționat; se atinge starea de echilibru stabil cind toate variabilele endogene sînt corect anticipate. Concluzia centrală a celor trei asumțiuni este că evoluția masei monetare determină rata inflației.

Ipoteza monetaristă a accelerației în explicarea fenomenului inflaționist are o natură empirică și poate fi ca atare verificată. A. Schwartz (1973) a testat

Considerații de esență monetaristă asupra inflației (I)

ipoteza pentru perioada 1952–69, pe un eșantion format din 40 țări, comparînd creșterea masei monetare cu rata inflației. Concluzia ei este că evoluția prețurilor pe termen lung își găsește determinarea în comportarea masei monetare pe unitatea de producție. Cum just remarcă Frisch (1977), deși corelația strînsă între rata inflației și ritmul creșterii masei monetare nu poate fi contestată, problema cauzalității rămîne deschisă. Dubii față de interpretarea ipotezei în sensul causal pe care îl găsim la Schwartz exprimă și olandezul P. Korteweg într-un studiu privind dinamica economiei Olandei pe perioada 1955–72. În schimb, R. Barro, utilizînd tehnicile econometrice într-o investigație privind economia S.U.A., concludă că, pe perioada acoperită de date (1960–75), creșterile neanticipate ale masei monetare explică în mare măsură fluctuațiile producției și ale nivelului folosirii forței de muncă. Într-un studiu din 1981 în care examinează impactul creșterii masei monetare asupra inflației în 14 economii industrializate, R. Seldon ajunge la următoarele concluzii: în perioada 1958–77, se poate spune că, în linii generale, creșterea masei monetare a avut un efect puternic – deși întîrziat – asupra inflației în țările analizate; decalajul între creșterea monetară și inflație a fost în medie lung – de la minimum 1 an la maximum 3 ani; în unele țări, alți factori (modificările în prețurile relative la energie, schimbările în taxele asupra valorii adăugate, controlul asupra veniturilor și prețurilor) au avut

importanță semnificativă pentru nivelul ratei inflației. Totodată, Seldon arată că decalajul între creșterea masei monetare și accelerarea inflației constituie un suport pentru acei care argumentează în favoarea existenței unei cauzalități inverse: creșterea a masei monetare provocată de rata anticipată a inflației. Este interesant că Seldon, pentru două țări – Canada și Suedia – consideră ca valabilă ipoteza că băncile centrale au desfășurat, în perioada analizată, o activă politică de „acomodare”, de adaptare a masei monetare la creșterea așteptată a indicelui general al prețurilor. Indiferent însă dacă există și o cauzalitate inversă, corelația strînsă dintre volumul masei monetare și nivelul prețurilor este evidențiată și acceptată, justificînd în același timp atenția pe care monetariștii o acordă controlului stocului de monedă în combaterea inflației.

Inflația, mai cu seamă din deceniul trecut, a fost acompaniată în economiile occidentale de o puternică subutilizare a resurselor. Care este relevanța ipotezei accelerației și a celorlalte prezumții monetariste în condițiile unei persistente stagflații? Răspunsurile pe care aceștia le dau la o asemenea întrebare pot fi sintetizate în cîteva propoziții. În primul rînd, precum toți economiștii de orientare neoclasică (neoliberală), monetariștii apreciază că dificultățile prezente – stagflația – trebuie puse în contul politicilor de sorginte keynesistă, care au promovat consumul în dauna investițiilor printr-o expansiune artificială a economiei¹⁾. În al doilea rînd, se apreciază că politica keynesistă de stimulare a cererii efective se dovedește completamente ineficace în circumstanțele proliferării și accentuării restricțiilor pe planul ofertei de diverși factori de producție; în consecință, pe fondul unor limite relative ale creșterii producției reale, excesul indus de cerere – prin politica expansionistă – nu ar putea decît să stimuleze inflația. În al treilea rînd, însăși inflația constituie – alături de alte surse – un factor

FIȘE

Toader Ionescu

Ideea unității naționale reflectată în gîndirea economică din Transilvania

(1848-1918)

și coordonată

● Analiza modului în care ideea unității naționale a fost

asimilat de economiștii români din Transilvania are o evidentă însemnătate istorică și patriotică. Totodată, susține Toader Ionescu în volumul „Ideea unității naționale reflectată în gîndirea economică din Transilvania” publicată recent la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, o asemenea abordare vădește un deosebit interes științific, deoarece ideea unității naționale a tuturor românilor a constituit principalul element de legătură între diferiți economiști transilvăneni, dincolo de inerențele diferite doctrinale. Pornind de la această orientare metodologică autorul desfășoară analiza pe două planuri distincte; pe de o parte se referă la intercondiționarea dintre anumite procese socio-economice și cristalizarea unor concepții economice, cum ar fi precizarea conceptului de unitate economică a pămîntului românesc, căile tera-

te și progresul economic al Transilvaniei în strînsă corelație cu dezvoltarea economică a României ș.a. Pe de altă parte, autorul își propune să reliefeze modul original în care gînditorii de diverse orientări și nuanțe doctrinale au înțeles și interpretat problemele economice și politice cele mai importante pentru țară, ale sfîrșitului de veac al XIX-lea.

Participare și competență

● Afectînd toate componentele activității economice, noul mecanism economic aplicat în ultimii ani în Bulgaria impune noi abordări și la nivelul conducerii microeconomice. Parametrii unor asemenea redimensionări, afirmă M. Ribov în articolul „O strategie a calității conducerii în cadrul noului mecanism economic” publicat în nu-

mărul 10/1983 al revistei bulgare „IKONOMICESKA MISL”, sînt reprezentați de calitatea forței de muncă, de calitatea producției și eficiența generală a activității. Îmbinarea într-o formă superioară a acestor elemente presupune abordarea într-o optică nouă a conceptului de conducere, indeosebi ca urmare a creșterii participării colectivelor de oameni ai muncii la conducerea întreprinderilor. Astfel, opinează M. Ribov, se vădește necesitatea modelării comportamentului și mentalității colectivelor de oameni ai muncii în funcție de noul context economic și internațional în care își desfășoară activitatea. Acest fapt are deopotrivă implicații în ce privește pirghiile economice, un accent sporit urmînd să se asigure stimulentele materiale, flexibilității planului și a instrumen-

Optimul economic general

(Urmare din pag. 21)

imperativ. Optimul la nivelul întreprinderii — dat fiind caracterul de directivă și de lege al planului — îl reprezintă realizarea obiectivelor sale în condițiile minimizării cheltuielilor și a unei eficiențe economice maximizate.

Considerăm că optimul la scara întreprinderilor se localizează în sfera finanțelor, întrucât măsurarea eficienței economice, în forma sa cea mai expresivă și generalizată, se realizează prin intermediul banilor, al situației financiare, al echilibrului financiar. Cea mai uzuală și mai funcțională manifestare a echilibrului financiar al întreprinderii este asigurarea capacității de plată, deși, sintem de părere, că echilibrul financiar are o sferă de cuprindere care depășește pe cea a capacității de plată.

Cointeresarea întreprinderilor se înfăptuiește în principal prin mecanismul beneficiilor, al sistemului de constituire și utilizare a fondurilor etc. Un loc însemnat în mecanismul cointeresării unităților economice îl ocupă reflectarea fidelă în situația lor financiară a calității propriei activități, gradul în care efortul propriu al întreprinderilor se regăsește și se reflectă în situația lor financiară. Corecta regăsire a cantității și calității efortului propriu în situația financiară a întreprinderilor depinde de numeroși factori, printre care și buna fundamentare a prețurilor de aprovizionare, producție și livrare.

Perfecționarea sistemului de prețuri este menită să elimine decalajele în posibilitățile de a realiza beneficii și nu-și propune egalizarea generală a ratei rentabilității. Existența unor diferențieri în ratele rentabilității, fie ca urmare a prețurilor de producție, fie a evoluției inegale a costurilor la diferitele produse, nu poate fi însă temel pentru întreprinderi să se abată de la prevederile planului privind structura fizică a producției.

O formă de statuire a acestei priorități o reprezintă obligativitatea realizării planului în structura sa fizică, nominalizată. Economia națională are nevoie de produse într-o anumită structură, având valori de întrebuințare determinate. Totodată, apreciem că se impune o mai strânsă imbinare a indicatorului producție fizică cu indicatorul producție marfă vândută și încasată, care are deosebitul atribut de a atesta utilitatea producției realizate și de a asigura resursele pentru reluarea producției și lărgirea ei.

Valențele stimulative ale autofinanțării

SITUAȚIA financiară a întreprinderilor este influențată nu numai de sistemul prețurilor, ci și de sistemul constituirii și utilizării fondurilor, adică de modalitățile și proporțiile participării resurselor proprii, creditului bancar, resurselor bugetului de stat, de natura relațiilor unităților economice cu banca.

Statuarea autofinanțării în condițiile noului mecanism economic așază pe o bază mai stimulentivă sistemul de constituire a fondurilor întreprinderilor. Elementul fundamental nou este limitarea alocării de resurse bugetare, ca sumă și moment. Resursele bugetare intervin, de regulă, numai la înființarea întreprinderilor. Principala cale de constituire a fondurilor este autofinanțarea. Resursele bugetare trebuie restituite statului în termen determinat. Instituirea obligativității restituirii fondurilor primite de la societate reprezintă și ea un important factor stimulentiv.

Dimensionarea necesarului de fonduri al întreprinderilor este o operațiune complexă, mai greu de realizat decât, de exemplu, stabilirea necesarului de mijloace circulante la diferitele elemente, cum sînt materiile prime, materialele. Aceasta pentru că factorii de care depinde necesarul optim de fonduri sînt numeroși, contradictorii ca influență, iar intensitatea acțiunii lor se modifică pe parcurs.

La determinarea necesarului de mijloace circulante, deci și a fondurilor acoperitoare, participă atît întreprinderile, centralele, ministerele economice, cît și organele bancare și financiare, pe întreaga lor ierarhie, ca și alte organe de coordonare și sinteză de la nivel central. În această acțiune „dialogul” are ca dominantă optimizarea necesarului total de fonduri pentru mijloace circulante. Unele întreprinderi manifestă, totuși, tendința de a „justifica” un quantum mai ridicat al necesarului de mijloace circulante și al resurselor de finanțare, în timp ce organele financiar-bancare acționează în sensul contracarării acestei tendințe. Depășirea elementelor de subiectivism în dimensionarea necesarului de mijloace circulante implică per-

fecționarea metodologiei de calcul a acestui necesar, posibilitățile de adaptare a acestei metodologii nefiind, firește, epuizate. Călea cea mai eficientă de acțiune în acest sens rămîne totuși anihilarea tendinței din partea unităților economice de a reclama un volum exagerat de fonduri. O asemenea orientare, în dezacord cu interesele generale ale economiei, nu este doar expresia prudenței, ci mai ales a preocupării de a „acoperi” eventualele imobilizări de fonduri. Mecanismul autofinanțării descurajează constituirea de fonduri excesive, de vreme ce aceste fonduri trebuie asigurate pe seama propriilor beneficii. Se menține totuși necesitatea unei exigențe sporite la acordarea de credite, față de modul utilizării lor și sub aspectul rambursării lor la scadență.

Ideea restituirii fondurilor primite de la societate, statuată prin Legea finanțelor adoptată în 1972, a dobîndit caracter de normă precisă și efectivă în condițiile actualului mecanism economic. Mutația săvîrșită pune în dependență extinderea activității, sporirea fondurilor de mijloace circulante, de eficiența economică și de rezultatele financiare ale propriei activități. În condițiile autofinanțării și ale obligativității returnării certe și precis esalonate a fondurilor primite de la societate, tendința de a solicita fonduri excesive de la buget este frînată.

Cele două surse de bază pentru restituirea fondurilor de investiții primite de la bugetul de stat — beneficiul și amortizarea — au conținut și efecte esențial diferite. Restituirea din beneficii este mult mai „exigentă”, pentru că ea presupune nu simpla compensare a costurilor de producție ci și realizarea de acumulare bănești peste un nivel determinat. Această cale de restituire favorizează reproducția lărgită a fondurilor fixe. Restituirea din amortizare angajează într-o măsură mai mică întreprinderile pe făgașul promovării eficienței economice.

Implicațiile diferite ale celor două surse și modalități de restituire a fondurilor de investiții primite de la societate nu au fost încă îndeajuns studiate în literatura noastră economică, după cum nu au fost evidențiate încă, în mod satisfăcător, condițiile și proporțiile în care este oportun să se practice una sau alta dintre cele două modalități de restituire a fondurilor primite de întreprindere de la buget, minister sau centrală. Considerăm că prin instituirea obligativității restituirii fondurilor de investiții primite de la societate din beneficiu, într-o proporție minimă obligatorie, s-ar putea întări forța stimulentivă a mecanismului constituirii fondurilor de investiții.

Concepția asupra mecanismului plăților a fost întotdeauna legată de concepția privind creditarea bancară. Este un deziderat esențial ca întreprinderile furnizoare de mărfuri, prestatoare de servicii, executante de lucrări, să întie în posesia contravalorii prestațiilor lor într-un termen cît mai scurt, oferind totuși clienților răgazul de timp normal necesar pentru a primi marfa și a se edifica asupra respectării clauzelor contractuale și pentru a se derula plata propriu-zisă.

În anii construcției socialismului s-a practicat în țara noastră atît sistemul plăților neîntrerupte — pe seama resurselor proprii, completate de credite bancare practic nelimitate —, cît și sistemul plăților în limita disponibilităților proprii și a creditelor normale aprobate de bancă. Creditarea limitată și efectuarea plăților de către întreprinderi numai pe măsură ce ele, printr-o bună activitate, își asigură resursele financiare trebuitoare, obligă în mai mare măsură întreprinderile să se preocupe de îmbunătățirea activității lor economico-financiare, să contracareze cauzele care generează lipsa de capacitate de plată. Firește, acest sistem al relațiilor de decontare-creditate permite apariția și a unor neplăți în termen. Implicit, aceasta înseamnă că se pot ivi cazuri în care întreprinderile furnizoare, deși și-au îndeplinit în mod riguros obligațiile lor față de întreprinderile cliențe, să se găsească în incapacitate de plată. Aceasta nu pentru că ar lucra necorespunzător, ci întrucît asupra lor se propagă deficiențele din activitatea întreprinderilor cumpărătoare. Situația financiară a furnizorilor devine, în astfel de cazuri, nereprezentativă pentru calitatea activității lor economice.

Cerința asigurării sistematice a capacității de plată, în condițiile unei creditări limitate, determină întreprinderile să acorde mai multă atenție laturilor tehnice, tehnologice ale activității lor, ca și laturii financiare. Pe această cale, întreprinderile sînt stimulate să se preocupe de reducerea la strictul necesar a stocurilor în diferitele faze ale circuitului economic, să elimine cheltuielile neraționale, să reducă cheltuielile materiale, de muncă și bănești.

Combaterea fenomenului negativ al plăților restante, ca și a neefectuării în termen a viramentelor către centrală sau bugetul de stat, eliminarea creditelor nerambursate la scadență, sînt menite să activeze rolul categoriilor valorice financiare, să asigure reprezentativitatea situației financiare pentru calitatea activității întreprinderilor.

important al stagflației prin faptul că reduce cantitatea reală de monedă în economie, ceea ce influențează negativ – în mod restrictiv – nivelul ratelor dobânzii și al încasărilor reale. Este revelatoriu pentru impactul global al inflației asupra activității economice, că economiști reputeți, de orientări diferite, ajung la concluzii asemănătoare. Spre exemplu, un monetarist ca B. Sprinkel, un conservator precum A. Burns și un post-keynesist ca A. Eichner, converg toți în a explica scăderea productivității sociale și a volumului investițiilor nete productive în S.U.A., prin politicile tradiționale (keynesiste), care ar fi condus la accelerarea inflației, reducerea volumului economisirii, stimularea consumului neproductiv, mărirea deficitului bugetar.

Inflația apare un „rău” fundamental, care periclitază – se afirmă – stabilitatea economică a statelor occidentale. Devine comprehensibilă deci preocuparea majoră din a doua parte a deceniului trecut și primii ani '80, în numeroase economii capitaliste dezvoltate, de combatere a inflației prin recursul la politica de puternică coloratură monetaristă. Dar în condiții de stagflație, politica banilor „scumpi” are un cost social considerabil, dacă nu este însoțită de măsuri compensatorii stimulative. Într-un anumit sens, experiențele recente din Marea Britanie și S.U.A. sînt grăitoare în această privință. În S.U.A., politica monetară restrictivă – ce vizează gîuirea inflației – a fost combinată cu măsuri fiscale de promovare a investițiilor și economisirii. Problema care se pune în ce privește un asemenea „policy-mix” (combinație de instrumente de politică economică) este eficacitatea sa pe termen lung. Din acest punct de vedere răspunsurile sînt aproape imposibil de dat de o manieră convingătoare. Marea majoritate a monetariștilor, bazîndu-se pe procesele de ajustare pe termen lung, vîd controlul masei

monetare – lupta contra inflației – ca soluție ce se află însă sub spectrul stagflației. Un economist de orientare eclectică, precum T. Dernburg, consideră că banii „scumpi” combinați cu reduceri ale sarcinilor fiscale pot avea un efect pozitiv pe termen scurt – reducerea inflației conjugată cu stimularea consumului –, dar nu și pe termen lung, deoarece ar descuraja investițiile productive (1981). El recomandă renunțarea la salariile minime, introducerea unei politici a veniturilor. Un neoclasic ca Feldstein este de părere că politica monetară restrictivă este compatibilă cu o politică de stimulare a ofertei (supply-side economics), dacă stimulentele fiscale favorizează procesul de formare a capitalului. În mod contrar, J. K. Galbraith, vede o contradicție evidentă între politica monetară deflaționistă și cea fiscală stimulatorie. Ca și Galbraith, francezul J. Denizet apreciază o asemenea combinație de instrumente de politică ca sortită eșecului, pentru că ar lăsa nerezolvată problema deficitului bugetar, implicat or menține la un nivel ridicat ratele reale ale dobânzii (1982).

Se cuvine să remarcăm că mai mulți economiști proeminenți de orientare monetaristă s-au străduit să dea o explicație specifică inflației mondiale. Se poate aprecia că această explicație se sprijină în măsură decisivă pe abordarea monetară a teoriei echilibrului extern, care a fost dezvoltată – printre alții – de H. Johnson, R. Mundell, A. Swoboda etc. Conform acestei abordări ce integrează în spațiul mondial piețele naționale ale bunurilor și valutele naționale într-o manieră unificatoare, dezechilibrul balanței de plăți este un fenomen eminent monetar. Masa monetară internă este analizată pe două componente: creditul intern și rezervele externe. Această divizare este extrem de importantă pentru înțelegerea raționamentelor

bazate pe teza monetaristă fundamentală potrivit căreia cererea de bani este „stabilă”. Astfel, în condițiile unor cursuri valutare fixe, într-o economie „deschisă” – spre deosebire de o economie închisă – masa monetară devine o variabilă endogenă, schimbarea compoziției sale reflectîndu-se direct în situația balanței de plăți. Abordarea monetară arată că o sporire a creditului intern, atunci cînd cererea de bani a agenților economici autohtoni rămîne aceeași, ar conduce la ieșirea de devize din țară, deci la deteriorarea balanței de plăți. Și invers, o comprimare a creditului intern, ar atrage rezerve valutare în țară – un rol însemnat în acest sens îl joacă ridicarea ratei reale a dobânzii pe piața monetară internă.

Daniel DĂIANU

¹⁾ Într-o serie de studii M. Feldstein arată cum, în S.U.A., politica monetară expansionistă a favorizat consumul, făcînd creditul ieftin și a descurajat economisirea și investițiile productive, prin interacțiunea dintre inflație și structura fiscală a economiei. Feldstein arată cum într-un mediu inflaționist, fiscalitatea devine în timp excesivă, destimulînd investițiile pe termen lung productive. El recomandă renunțarea la politica de stimulare a cererii; adoptarea în schimb a unei politici monetare dure și a unor stimulente fiscale selective.

Referințe

- Brunner, K.: „The monetarist revolution in monetary theory”, *Weltwirtschaftliches Archiv*, vol. 105, 1970.
- Denizet, J.: „Les États-Unis en 1981 et 1982”, *Revue d'économie politique*, nr. 5—6, 1982.
- Dernburg, T.: „Stagflation; causes and cures”, *Special study on economic change, Joint Economic Committee, US Congress, December, 1980.*
- Friedman, M.: „A monetary theory of national income”, *Journal of Political Economy*, nr. 2, 1971.
- Frisch, H.: „Inflation theory, 1963—1975 — a second generation survey”, *Journal of Economic Literature*, December, 1977.
- Frisch, H.: „Die neue Inflationstheorie”, *Gottingen, 1980.*
- Schwartz, A.: „Secular price change in historical perspective”, *Journal of Money, Credit and Banking*, February, 1973.
- Seldon, R.: „Inflation and monetary growth — experience of 14 countries since 1958”, *Economic Review of Federal Reserve Bank of Richmond, 1981.*

telor financiare. Totodată, — arată M. Ribov — se impune creșterea capacității colectivelor de lucrători de a interpreta evoluția proceselor economice.

Confruntări doctrinale

● Cu lucrarea „Dilemele capitalismului și controversele economiștilor săi”, publicată recent la EDITURA POLITICĂ, profesorul Ioan Cristescu propune cititorilor — un public larg de cititori dacă ținem seama că volumul a fost editat în colecția „Dezbateri contemporane” — o incursiune pe tărîmul deosebit de frîmant al doctrinelor economice capitaliste. Relevînd din capul locului tenta puternic apologetică a unor astfel de abordări teoretice, autorul scoate în relief și acele elemente raționale

incorporate în diferite sisteme de gîndire economică occidentală. În același timp autorul își autoimpune o limitare a investigației: sub aspectul perioadei — sînt analizate curente actuale, și sub aspectul diversității doctrinale, Ioan Cristescu opriindu-se la trei curente de gîndire: keynesismul, neoliberalismul și la teoria elaborată de P. Samuelson. În consens cu aceste opțiuni, autorul concentrează problematica analizată în următoarele capitole de carte: fondul controverselor din interiorul apologeticii; „teoria generală” keynesiană — moment de referință al apologeticii capitalismului contemporan; tentativa apologetică de „renovare” a liberalismului vest-european; apologetică „economiei mixte”.

Tendințe în economia mondială

● „The state of the world — 1984” constituie o lucrare de sinteză monoeconomică elaborată de Institutul „Worldwatch” sub conducerea cunoscutului

STATE OF THE WORLD

1984

A Worldwatch Institute Report on Progress Toward a Sustainable Society

PROJECT DIRECTOR
Lester R. Brown

viitorolog Lester Brown. Conștiindu-și prima carte de acest fel elaborată sub egida instituției amintite, raportul își propune să evidențieze care sînt tendințele cele mai importante privind evoluția economiei mondiale. Elementul metodologic în funcție de care sînt evaluate

FIȘE

aceste tendințe este conceptul de „sustenabilitate”, concept care, în viziunea cercetătorilor amintiți, exprimă gradul în care economia capitalistă și sistemul social propriu acesteia este compatibil cu restricțiile impuse de impușinarea resurselor naturale. Elementele urmărite concret sînt: configurația epocii de tranziție de la petrol la noile surse energetice, evoluția demografică în lume, impactul acesteia asupra resurselor alimentare ale planetei. În cîmpul de observație al autorilor volumului sînt cuprinse și anumite comparații internaționale fiind evidențiate diversele opțiuni de politică economică din felurile țării ale lumii; elementele de comparație sînt — rolul pieței, sistemele educaționale, ș.a.

Productivitatea muncii

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

IN SISTEMUL cunoștințelor economice, problemele prioritare la productivitatea muncii, la eficiența economică, în general, ocupă un loc deosebit de important. Aprecierea activității ce se desfășoară, orientarea și dimensionarea eforturilor, stabilirea obiectivelor și a sarcinilor dezvoltării, alocarea resurselor etc., au la bază, pe lângă alți indicatori, productivitatea muncii. Accentuarea laturii intensive a dezvoltării economice, în actuala etapă de progres a țării noastre, amplifică deosebit de mult importanța creșterii productivității muncii, a îmbinării raționale a factorilor creșterii economice, a conducerii științifice a activității etc.

Conținutul categoriei productivitatea muncii. Principalele forme ale productivității muncii

ÎNTELEGHEREA științifică a conținutului teoretic al productivității muncii este inseparabilă de procesul, de muncă, de luarea în considerare a faptului că aceasta presupune, pe de o parte, cheltuiala de muncă, iar pe de altă parte, obținerea de rezultate. Oriunde, în societate, fără cheltuiala de muncă, nu este posibilă obținerea de rezultate: munca este, întotdeauna cauza, iar produsul obținut — efectul ei.

Productivitatea muncii reprezintă rodnicia sau eficiența cu care este cheltuită munca omenească, la un moment dat; ea ne indică rezultatele economice care se obțin la fiecare unitate de cheltuială de muncă. Exprimarea productivității muncii (W) are loc prin raportul dintre cantitatea de produse obținute (Q) și cheltuiala de muncă efectuată (T). Astfel, $W = \frac{Q}{T}$ adică

producția obținută pe unitatea de cheltuială de muncă, sau $W = \frac{T}{Q}$, adică cheltuiala de muncă pe unitatea de produs. La

determinarea nivelului productivității muncii se ia în considerare și calitatea produselor, pentru a asigura exprimarea completă, reală a rezultatelor economice, a eficienței muncii.

Productivitatea muncii este forma principală de manifestare a eficienței activității economice. Prin nivelul ei, productivitatea muncii dă expresie concentrată gradului de dezvoltare a forțelor de producție, la un moment dat, punînd în evidență capacitatea de progres a acestora: ea ne indică, în mod sintetic, însuși nivelul de dezvoltare economică al fiecărei țări.

O deosebită importanță are productivitatea muncii în afirmarea superiorității unei orînduirii sociale față de alta. „Elementul esențial care determină superioritatea unei orînduirii față de cele anterioare pe planul producției de bunuri materiale, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este productivitatea muncii. Lege generală a progresului economic și social, ridica productivității muncii, creșterea eficienței economice capătă o deosebită însemnătate în orînduirea socialistă”. (România pe drumul desăvîririi construcției socialiste, opere, vol. 2, Editura politică, București, 1968, p. 535—536.)

În general, nivelul (mărimea) rodniciei muncii depinde de condițiile de producție și de măsura valorificării lor, care nu sînt identice, ci diferă de la o unitate economică la alta, de la o ramură la alta, de la o perioadă la alta etc. Ca urmare, în teorie și în practica economică, există mai multe forme de manifestare a productivității muncii, din care menționăm: productivitatea individuală a muncii, productivitatea socială a muncii și productivitatea muncii sociale.

Productivitatea individuală a muncii reprezintă rodnicia sau eficiența cu care este cheltuită munca în condiții de producție individuală, într-o întreprindere, secție, atelier etc. Deși societatea socialistă oferă posibilitatea extinderii și generalizării cercărilor științei și tehnicii avansate, totuși au loc inegalități în condițiile de producție: calitatea diferită a pregătirii lucrătorilor, a mijloacelor de producție, a organizării producției și a muncii etc.; progresul tehnico-științific pătrunde, deci, în mod inegal, în timp și spațiu, în activitatea economică. De aceea, rodnicia muncii este diferită de la o unitate la alta, de la un loc de muncă la altul, în cadrul fiecărei ramuri.

Desigur, cea mai bună formă de exprimare a producției

obținute o reprezintă unitățile naturale (kg, tone, metri, bucăți etc.) care însă nu poate fi aplicată decît la producția omogenă. Caracterul eterogen al producției impune necesitatea formei bănești, prin care se asigură aducerea la un numitor comun a diferitelor rezultate și, de aici, posibilitatea comensurării și comparării lor. Această formă, la rîndul ei, poate da naștere unor deformări în aprecierea activității desfășurate. Dintre indicatorii de evaluare a rezultatelor menționăm: producția globală, producția marfă, producția netă.

În țara noastră, în procesul de perfecționare a mecanismului economico-financiar, partidul și statul socialist manifestă o deosebită preocupare și în direcția utilizării celor mai expresivi indicatori economici; în locul producției globale, s-a acordat o mare atenție producției nete, fiind considerată ca indicator de bază în stabilirea obiectivelor și sarcinilor și în aprecierea eficienței.

În lumina Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, o atenție deosebită se va acorda **productivității fizice a muncii**, care se va exprima prin consumul de manoperă pe produs sau pe grupe de produse. În domeniul industriei se prevede, ca în anul 1985, circa 87%, iar începînd din anul 1987 întreaga producție-marfă planificată să fie fundamentată pe baza productivității fizice. Productivitatea muncii se va calcula pe baza **producției marfă pe unitatea de cheltuială de muncă**.

Astfel, productivitatea muncii se poate exprima în mai multe feluri:

- a) producția fizică pe unitatea de timp de muncă cheltuit sau prin timpul de muncă cheltuit pe unitate de produs;
- b) producția marfă obținută pe un lucrător sau pe unitatea de timp de muncă (pe o zi de muncă sau pe oră de muncă);
- c) producția netă ce se obține pe un lucrător sau pe unitatea de timp de muncă (pe o zi sau pe om-oră de muncă).

Diferitele modalități de exprimare a productivității muncii trebuie înțelese în strînsă legătură una cu alta; fiecare dintre acestea reliefează o latură sau alta a activității, în vederea caracterizării cît mai bune a raportului efect-efort.

În procesul general de conducere științifică a economiei naționale și de stimulare a creșterii eficienței, prezintă interes și cunoașterea **productivității sociale**. Aceasta exprimă eficiența sau rodnicia cu care este cheltuită munca în condițiile de producție medii, sociale, în cadrul fiecărei ramuri de activitate. Este vorba, aici, de cantitatea de produse dintr-o ramură sau alta ce se poate realiza pe unitatea de cheltuieli de muncă, țînînd seama de nivelul mediu, dominant al calificării lucrătorilor, al dotării tehnice, organizării producției și muncii etc.

Nivelul productivității sociale a muncii are și o mare utilitate practică, deoarece el constituie o normă socială a rezultatelor ce trebuie obținute pe unitatea de timp, în toate întreprinderile în ramura economică respectivă; pentru a realiza o productivitate a muncii care să nu fie sub nivelul mediu, social, ele vor promova cu intensitate sporită progresul tehnic, favorizîndu-se, astfel, creșterea eficienței. Dinamica productivității individuale a muncii atrage după sine la un moment dat, schimbarea productivității sociale a muncii.

Productivitatea muncii sociale caracterizează eficiența activității depuse în toate ramurile de producție, determinată de condițiile sociale de producție pe întreaga economie națională. Această formă a productivității muncii se exprimă prin raportul dintre venitul național (VN) și numărul lucrătorilor ocupați,

în sfera productivă (N), după formula: $W = \frac{VN}{N}$.

Cele trei forme ale productivității muncii, menționate mai sus, se află în strînsă legătură alît pe linia influențării nivelului lor, cît și în caracterizarea eficienței muncii pe diferite trepte ale structurii organizatorice a economiei naționale.

Creșterea productivității muncii și însemnătatea ei

CREȘTEREA productivității muncii oglindește un dublu proces: pe de o parte, **mărimea** cantității de produse ce se ob-

ține la fiecare unitate de cheltuială de muncă, și, pe de altă parte micșorarea cheltuielii cerute de producerea fiecărei unități de produs. Astfel, sporirea productivității muncii dă expresie concentrată perfecționărilor ce au loc în condițiile de producție.

Indicele de creștere a productivității muncii, I , se determină prin formula: $I_w = \frac{W_1}{W_0} \cdot 100$, în care W_1 = productivitatea muncii din perioada curentă; W_0 = productivitatea muncii în anul de bază.

Socialismul oferă condiții social-economice și organizatorice superioare față de capitalism, care se oglindesc și în faptul că legea creșterii productivității muncii se manifestă sub forma creșterii neconținute a rodniceii muncii. Pe baza relațiilor de producție socialiste, forțele de producție se dezvoltă neîntrerupt, determinând în mod obiectiv, mișcarea accentuată a productivității muncii.

Creșterea productivității muncii are o mare importanță în sporirea eficienței, în dezvoltarea economico-socială a țării, deoarece, ea duce la micșorarea cheltuielii de muncă pe unitatea de produs, stînd la baza măririi rentabilității unităților economice și a creșterii competitivității produselor pe piața externă etc.

Trecerea la dezvoltarea economică intensivă sporește locul și rolul creșterii productivității muncii în ansamblul condițiilor și factorilor de care depind mărirea producției și a venitului național, creșterea nivelului de trai al poporului. De aceea, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem totul astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivă și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată”. (Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 dec. 1982, Edit. pol. București, 1982, p. 27).

Astfel, în concepția partidului nostru, creșterea productivității este de mare actualitate atît din punct de vedere al nivelului de dezvoltare economică a țării noastre, al ridicării bunăstării poporului și al eliminării decalajului ce ne desparte de țările avansate, cît și din punct de vedere politic, al afirmării superiorității socialismului față de capitalism. În legătură cu aceasta din urmă, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că trebuie să facem totul pentru sporirea rapidă a productivității muncii, fiind conștienți că în întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfășurarea largă a creației științifice și tehnice, prin obținerea unei eficiențe economice crescute, prin valorificarea mai deplină a inițiativei maselor, a energiei, competenței și aptitudinilor tuturor celor ce muncesc.

În perioada 1951—1982, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii a fost de 7,3% în industrie. Conform prevederilor, în anul 1984, productivitatea muncii urmează ca, față de anul 1983, să crească cu 8% în industria republicană.

Ca o expresie a orientării spre dezvoltarea economică intensivă se impune menționat faptul că în actualul cincinal, 1981—1985, cea mai mare parte a sporului producției industriale, circa 80%, urmează să se realizeze pe seama creșterii productivității muncii. Lărgirea producției unităților și ramurilor economice trebuie să aibă loc în primul rînd prin folosirea capacităților de producție existente, prin valorificarea deplină a potențialului material și uman de care dispunem.

În concordanță cu hotărârile Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, și recent de Marea Adunare Națională, ilustrează, prin obiective prevăzute, preocuparea consecventă a partidului nostru, a secretariatului său general, pentru sporirea eficienței muncii și realizarea unui nivel superior de dezvoltare, pentru progresul general al patriei noastre.

În perioada 1985—1990, productivitatea muncii a sporit de circa 2,7 ori în industrie și construcții-montaj. Conform prevederilor Programului, urmează ca în anul 1985 productivitatea muncii să crească cu 11% față de 1980, iar în anul 1990, să se realizeze prin creșteri succesive, pe parcursul unor etape, o productivitate a muncii în industria republicană de peste 2 ori mai mare decît cea din anul 1980, atîngîndu-se astfel nivelurile de productivitate ce se obțin în unele țări dezvoltate din Europa.

Factorii de care depinde productivitatea muncii și căile de creștere a acesteia

NIVELUL productivității muncii depinde de un sistem de factori naturali, umani, tehnico-științifici, economico-organiza-

torici, politici, psihologici, de structură etc. al căror rol diferă de la un stadiu de dezvoltare a societății la altul, de la o țară la alta, de la o ramură la alta, în interiorul fiecărei economii naționale, în funcție de specificul activității și chiar de la o unitate economică la alta.

Căile de creștere a productivității muncii indică o anumită direcție de acțiune, de concentrare a eforturilor colectivelor de oameni ai muncii, care, în esență, presupune **promovarea noului** în condițiile de producție, valorificarea cu randament superior a potențialului existent. Astfel, în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre, principalele căi de creștere a productivității muncii sînt: ridicarea gradului de calificare a forței de muncă, promovarea progresului științifico-tehnic, perfecționarea organizării producției și a muncii, cointeresarea materială a lucrătorilor, modernizarea producției.

Ridicarea gradului de calificare a lucrătorilor are un rol hotărîtor, în creșterea productivității muncii, știut fiind faptul că oamenii, cu capacitatea lor de muncă, reprezintă principala forță de producție a societății. Evident, o calitate umană superioară include în sine în mod organic și o conștiință înaintată, de care depind spiritul de răspundere și atitudinea înaintată față de muncă, grija pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, ordinea și disciplina în utilizarea resurselor etc. Gradul mai înalt de calificare dobindește forța de a produce, în același interval de timp, o cantitate sporită de bunuri, cu parametri calitativi superiori.

În concepția partidului nostru, ridicarea calificării și perfecționarea profesională a întregului personal constituie un factor esențial pentru realizarea sarcinilor de creștere mai accentuată a productivității muncii. În Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 se prevede ca întregul personal să fie cuprins în cursuri de reciclare pe baza programelor activității desfășurate, astfel încît pînă în anul 1990 să se asigure un nivel de cunoștințe teoretice și practice tehnice și științifice corespunzător dotării moderne cu mașini și utilaje a unităților din economie.

Promovarea progresului științifico-tehnic are un rol deosebit de important în creșterea productivității muncii; ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, chimizarea producției, cibernetizarea, utilizarea roboților industriali etc. atrag după sine sporirea rodniceii muncii deoarece asigură obținerea unei producții sporite în același timp de muncă, cu aceeași cheltuială de forță de muncă; acestea favorizează, totodată, diminuarea consumului de muncă materializată pe unitatea de produs, în general, realizarea de economii, în condițiile obținerii unor produse de calitate superioară. O mare atenție se acordă intensificării activității de cercetare științifică, de dezvoltare tehnologică. Creșterea productivității muncii depinde, de asemenea, de perfecționarea organizării și normării muncii. Stabilirea necesarului real de forță de muncă, folosirea rațională a întregului personal muncitor contribuie la sporirea producției obținute pe unitatea de cheltuială. Perfecționarea sistemului de normare a muncii, progresivitatea normelor în pas cu înnoirile ce au loc în condițiile de producție, duc la asigurarea gradului normal de intensitate a muncii, la folosirea completă a capacității de muncă a oamenilor și, ca urmare, la creșterea eficienței muncii. Totodată, se realizează cerința creșterii mai rapide a productivității muncii față de creșterea retribuției medii a personalului muncitor, care îndeplinește un mare rol în dezvoltarea economică echilibrată, în creșterea continuă a nivelului de trai al poporului. În practica economică sporirea productivității muncii, necesită un susținut efort din partea celor ce muncesc, spirit de inițiativă individuală și colectivă, preocupare hotărîită pentru promovarea noului, respectarea ordinii și disciplinei, răspundere în alocarea și utilizarea cît mai eficientă a resurselor.

prof. dr. Constantin ENACHE

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin productivitatea muncii, cum se exprimă și ce importanță are cunoașterea ei ?
2. În ce constă deosebirea dintre productivitatea individuală a muncii și productivitatea socială a muncii ? Dar, ce legătură există între ele ?
3. Care sînt modalitățile concrete de exprimare a productivității muncii ?
4. Ce elemente noi, privitoare la modul de exprimare și de calcul ale productivității muncii sînt cuprinse în Programul privind creșterea mai accelerată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983 ?
5. Ce se înțelege prin creșterea productivității muncii și ce importanță economico-socială are ?
6. Care sînt căile de sporire a productivității muncii ? Prin ce se caracterizează politica P.C.R. de creștere a productivității muncii, în etapa actuală ?

INVESTIȚIILE ȘI CONJUNCTURA ECONOMICĂ MONDIALĂ (I)

PRIN NATURA LOR, investițiile utilizează resurse prezente, eforturi actuale, pe care le fructifică în viitor. Întotdeauna investițiile angajează prezentul, dar vizează viitorul și încă uneori pe cel de lungă perspectivă.

Politicile de investiții din lumea contemporană, considerate la scară globală, se caracterizează prin anumite trăsături calitative, unele fiind proprii etapei actuale de dezvoltare a societății. Ele sînt generate, pe de o parte, de efectele recesiunii economice pe care o cunoaște omenirea în anii din urmă, iar pe de altă parte de tendința spre progres, specifică umanității, în folosul generațiilor viitoare, pentru progresul și prosperitatea unei națiuni.

Trăsături calitative ale politicilor de investiții

ÎN TOATE ȚĂRILE, investițiile sînt orientate spre lărgirea bazei tehnico-materiale a ramurilor și în același timp, modernizarea structurilor economiei naționale. Fiecare țară urmărește ca lărgirea bazei tehnico-materiale să se facă pe calea înzestrării cu fonduri fixe dintre cele mai perfecționate, pe cît posibil. Chiar dacă acest lucru nu reușește întotdeauna, și motivul este ușor de înțeles, există totuși tendința ca investițiile să se concretizeze în mașini și utilaje cu înalți parametri tehnico-economici, în clădiri estetice și funcționale, mijloace de transport rapide și economicoase etc., măsura în care dezideratele propuse se împlinesc depinzînd de fondurile bănești disponibile, de capacitatea de selecție a beneficiarului, de condițiile concrete existente la momentul achiziționării fondurilor fixe în cauză. Investițiile constituie principalul vector economic purtător și propagator al noului, prin definiție ele avînd funcția de a promova progresul, atît în cazul extinderii activităților, cît și al modernizării bazei tehnico-materiale existente. Această trăsătură caracteristică a fost, este și va rămîne legea de aur a proceselor investiționale. Trebuie însă să notăm că, în condițiile lumii moderne, există țări, puternic industrializate, care, în mod obiectiv, nu mai pot merge pe calea extinderii capacităților productive de care dispun, recurgînd, mai ales la înlocuirea celor uzate fizic și moral, cu altele noi, moderne, mai performante. Acest proces al mutațiilor structurale din cadrul fenomenului investițional devine pregnant în condițiile accentuării laturilor intensive ale dezvoltării economice, aplicabil la un număr crescînd de țări.

Pînă acum un deceniu, rezultatul principal al unei investiții era socotit, de cele mai multe ori, efectul final, cu alte cuvinte multiplicarea volumului producției sau al altor activități utile, îmbunătățirea calității lor. În condițiile agravării penuriei de combustibili și de materii prime se poate afirma că pe primul plan se urmărește realizarea de noi fonduri fixe capabile să consume substanțe materiale mai reduse pentru obținerea acelorași rezultate ca în trecut, dacă nu chiar superioare. Această aserțiune nu trebuie interpretată în mod absolut, întrucît și în prezent este vizată îmbunătățirea performanțelor produselor, fără de care nu ar fi posibil progresul tehnico-științific, dar tendința de reducere a consumurilor materiale, de orice fel, este astăzi obiectivul

pe ansamblul economiei mondiale, a fost de 5,6% în anii '60, de 4,1% în anii '70, scăzînd la 1,4% în anul 1981 și la numai 0,2% în anul 1982. Analiza globală conferă posibilitatea de a contura aspectul general al fenomenului cercetat, de a desprinde tendința centrală, orientarea generală a evoluției sale; ea singură nu este însă satisfăcătoare, deoarece nu poate defini, fie și numai în linii mari, contribuțiile principalilor factori și nici nu poate evalua ponderea cauzelor, adică nu poate depista elementele ce vor decide modificarea evoluției în viitorul mai apropiat sau mai îndepărtat.

Astfel, în unele țări puternic industrializate s-a ajuns la creșterea zero sau chiar la descreșterea economică, după cum reiese din tabelul alăturat.

Ritmii medii anual de creștere a P.I.B. în cîteva țări industrializate
(în %)

	1961— 1970	1971— 1980	1981	1982	1983 *)
Anglia	2,8	1,9	-2,0	1,4	2,4
Franța	5,2	3,6	0,2	1,8	-0,8
R.F. Germania	4,9	2,8	0,2	-0,1	0,6
Italia	5,6	3,1	-0,2	-0,3	0,1
Japonia	11,1	4,8	3,2	2,9	3,3
S.U.A.	4,1	2,9	2,3	-2,2	2,4

*) preliminar

dominant al tuturor cercetărilor, preocuparea de bază a lumii. În practică, mutarea accentului pe diminuarea consumurilor materiale s-a manifestat, cu predilecție, prin reorientarea fondurilor disponibile spre finanțarea lucrărilor care vizau traducerea în viață a acestui scop. Proiecte mai vechi au fost abandonate chiar dacă rezultatele finale propuse erau multumitoare, deoarece consumurile se situau la cote considerate inacceptabile în noile condiții de evoluție a economiei mondiale. Elaborarea de noi tehnologii, mașini și instalații, bazate pe consumuri mici, pe valorificarea complexă a materiilor prime, și încă pe recuperarea, recircularea și revalorificarea produselor secundare a devenit țelul principal al cercetărilor științifice, al activităților de proiectare, al industriei și tuturor celorlalte ramuri.

Relația investiții—creștere economică

DATORITĂ unui complex de factori, dintre care se evidențiază generalizarea crizei de materii prime și energie, a avut loc, la nivel planetar, încetinirea ritmului creșterii economice, care a ajuns pînă la cote îngrijorătoare. S-a calculat că ritmul mediu anual al P.I.B.,

Din aceste date rezultă că, în anii '70, în comparație cu primul deceniu al perioadei cercetate, ritmurile medii anuale de creștere economică au fost simțitor mai mici, în cazul Japoniei situîndu-se la mai puțin de jumătate. Începutul deceniului actual se caracterizează printr-o tendință slabă de redresare a situației, deși fenomenul descreșterii economice, marcat de ritmurile cu semn negativ, care se făcuse simțit după anul 1975, rămîne încă frecvent în anii 1981 și 1982. Preliminările pentru anul 1983 relevă o îmbunătățire a conjuncturii economice, cu excepția Franței, mai pregnantă în cazul Japoniei și S.U.A., dar încă departe de circumstanțele existente în deceniul al șaptelea al secolului în care ne aflăm.

O stare de lucruri mai gravă se constată, însă, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, în care creșterea economică, pe ansamblu, practic a încetat. Astfel, în deceniul 1961—1970, aceste țări au înregistrat un ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut de 5,8%, iar în deceniul 1971—1980 de 5,2%, ritm care a scăzut la 0,3% în anul 1981 și 0,5% în anul 1982, pentru anul 1983 preliminarindu-se de asemenea un ritm deosebit de scăzut.

Este limpede că între investiții și creșterea economică există o legătură directă: cu cît investițiile cresc, cu atît

este mai mare creșterea economică — bineînțeles, dacă dimensiunile investițiilor se situează în limite rezonabile. Se poate însă vorbi și de o legătură inversă, în sensul că, dacă o economie devine mai puternică, atunci are posibilități mai mari de finanțare a programelor de investiții. S-ar putea spune că, de fapt, este sesizabilă în primul rând legătura inversă. Efectele actualei conjuncturi economice mondiale asupra investițiilor au fost profunde și au avut un caracter nefast. Ritmul creșterii investițiilor s-a redus aproape la jumătate, de la 6,5% în anii '60, la 3,8% în anii '70, ceea ce, fără îndoială, a avut și va avea serioase implicații economice și sociale. Așadar, **recesiunea economiei mondiale a afectat esențial mărimea fondurilor alocate pentru dezvoltare, adică a volumului investițiilor, în direcția diminuării lui drastice.** În felul acesta, economiile naționale nu au mai fost capabile să-și finanțeze proiectele de investiții, pe măsura necesităților lor; economia mondială a început să evolueze împotriva propriilor sale interese. De fapt, s-a creat un cerc vicios a cărui descriere nu este lipsită de interes: criza de materii prime și energie a generat reducerea creșterii economice, redresarea situației având nevoie de investiții: în noile condiții, însă, nu se pot finanța mari programe investiționale, capabile, totodată, să introducă în circuitul economic tehnologii bazate pe consumuri reduse de materii prime și energie. Din neputința de a rupe verigile acestui lanț, asistăm la încetinirea ritmului investițiilor și a creșterii economice în întreaga lume.

Societatea contemporană cheltuiește fonduri inegale pentru realizarea obiectivelor de investiții. În general, ele sînt mai mari — în cifre absolute — în țările cu potențial economic ridicat. Dacă însă ne referim la ponderea pe care o dețin cheltuielile de investiții în veniturile totale ale societății, atunci se des-

prind unele concluzii mai deosebite. Astfel țările dezvoltate din punct de vedere economic dispun de resurse mai mari, în comparație cu alte țări, pentru finanțarea programelor lor de investiții; nu trebuie uitat nici faptul că aceste țări își pot produce singure o bună parte din echipamentele tehnice de vîrf. De asemenea, unele din țările care dispun de petrol ori de alte materiale de bază își pot asigura, prin export, fonduri valutare pentru înzestrarea economiilor lor naționale cu mijloacele tehnice necesare. Celelalte țări, așa-zisele țări sărace ale lumii, își pot moderniza baza tehnico-materială în mult mai mică măsură, ținînd seama de capacitatea lor slabă de a mobiliza fondurile valutare necesare. Luînd drept criteriu de clasificare ponderea investițiilor în P.I.B., pe primul loc se situează țările exportatoare de petrol (la care această pondere este cuprinsă între 25% și 30%), după care urmează țările socialiste (22%—30%), apoi țările importatoare de petrol, dar care au venituri medii (în jur de 25%), țările occidentale dezvoltate economic (în jur de 20%) și, în sfîrșit, țările importatoare de petrol, cu venituri reduse (15—20%). Ponderea diferită în totalul veniturilor obținute a fondurilor de investiții alocate ar putea constitui o explicație plauzibilă pentru un fenomen cu profunde rădăcini istorice și consecințe de perspectivă, și anume accentuarea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace. Or, faptul că țările importatoare de petrol, cu venituri scăzute, căci la ele ne referim îndeosebi, alocă cele mai reduse sume — calculate în mod relativ, față de P.I.B. — pentru investiții va avea ca urmare tocmai **lărgirea prăpastiei care le separă față de țările bogate.** La evaluarea acestei situații mai trebuie avut în vedere un aspect important. Se știe că investițiile constituie unul dintre factorii care au puternice efecte de antrenare. Viața demonstrează însă că asemenea efecte

sînt cu atît mai mari, cu cît investițiile se situează mai aproape de sectoarele primare ale economiei naționale. Țările în curs de dezvoltare apar dezavantajate și sub acest aspect, deoarece fondurile investite, și așa insuficiente, sînt îndreptate spre sectorul terțiar, datorită puternicelor presiuni interne pentru măriri de consum și servicii, ceea ce, în mod evident, reduce din eficiența lor globală. Tot în acest domeniu poate că este interesant de arătat că decalajele s-au produs, în mod practic, în ultimele două secole. Se apreciază că, în anul 1770, raportul dintre nivelurile de dezvoltare a țărilor pe care astăzi le socotim bogate și cele sărace era de 2/1, ceea ce era aproape normal, deoarece nu se poate asigura un egalitarism la scară planetară. În anul 1970 acest raport reprezenta 11/1, tendința fiind de accentuare a discrepanțelor, tendință ce va face să se ajungă la 20/1 în anul 2000, dacă omenirea nu va găsi, pînă atunci, soluții eficiente pentru a frîna și remedia această situație total inacceptabilă. Cînd spunem soluții ne gîndim, în primul rînd, la asigurarea unor fonduri de investiții suficiente de mari pentru a impulsiona creșterea economică din țările rămase în urmă. În acest scop, O.N.U. recomandă, pe de o parte, sporirea ajutorului din partea țărilor dezvoltate, de la 0,3% cît este în prezent, pînă la nivelul acceptat de 0,7% din P.I.B. al acestora, iar pe de altă parte, creșterea ponderii fondului de acumulare al țărilor în curs de dezvoltare, de la 18%, cît a fost în anul 1980, la 24% din produsul lor intern brut. Desigur, însă, că la fel de important rămîne și modul cum țările în curs de dezvoltare vor ști să orienteze și să utilizeze cu eficiență cît mai mare fondurile de investiții disponibile.

prof. Ion ROMĂNU

Act istoric cu adinci rezonante

(Urmare din pag. 4)

scurtă, într-un stat industrial-agrar cu o industrie modernă, în continuă dezvoltare, și cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare, cu un nivel de civilizație materială și spirituală tot mai ridicat.

Dinamismul și intensitatea înaltă a procesului de creștere economică au cuprins toate ramurile economiei naționale — și, înainte de toate, industria — raporturile dintre ramuri, baza lor tehnico-materială precum și relațiile economice externe ale țării. Ritmul mediu anual de creștere în perioada 1951—1983 a fost de 11,7%, la producția industrială, 9,4% la construcții-montaj, 4,3% la producția globală agricolă și 11,6% la comerțul exterior. Pe această bază, venitul național a crescut într-un ritm mediu anual de circa 9%, ridicîndu-se — raportat pe locuitor — de la circa 2 100 lei în 1950, la 7 670 lei în 1965 și la 23 960 lei pe locuitor în prezent, creîndu-se în acest

fel posibilități tot mai mari pentru dezvoltarea economico-socială, concomitent cu ridicarea nivelului de viață material și spiritual al întregii populații. Ca urmare, s-a micșorat sensibil și decalajul față de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

O expresie elocventă a dezvoltării economice în planul sporirii avuției naționale o reprezintă creșterea puternică a fondurilor fixe care funcționează în economia românească, acest factor condiționînd în mod hotărîtor atît îmbunătățirea înzestrării tehnice a muncii în procesul reproducției sociale, cît și dezvoltarea bazei materiale a activităților social-culturale. Astfel, de la 207 miliarde lei, cît reprezenta în 1950 (revenind circa 24 700 lei pe o persoană ocupată în economie), valoarea fondurilor fixe a crescut la 517 mld. lei în anul 1965 și la circa 2 350 mld. lei în prezent, cînd, pe un lucrător ocupat în economie revin fonduri fixe în valoare de peste 224 600 lei; în anul 1984 vor intra în funcțiune noi fonduri fixe în valoare de peste 230 miliarde lei.

Criza economică mondială precum și unele deficiențe în realizarea și asigurarea funcționării optime a unor capacități de producție, în adaptarea la rigorile impuse de condițiile economice internaționale au făcut ca în primii ani ai actualului plan cincinal realizările să fie mai mici în raport cu prevederile planului. Ca urmare însă a măsurilor adoptate de partid și de stat, pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982, în anul trecut s-a realizat o creștere mai accentuată a producției industriale, sporul obținut în acest domeniu fiind de 1,3 ori mai mare în raport cu cel obținut în primii doi ani ai actualului cincinal; la rîndul său, venitul național a crescut cu 3,4% față de 2,4% cît s-a realizat în medie anual în perioada 1981—1982. Pe baza acestor rezultate, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R., se poate spune că anul 1983 a constituit un moment important în depășirea unor contradicții și greutăți care s-au manifestat în primii doi ani ai actualului cincinal, asigurînd astfel condițiile pentru intensificarea activității în toate domeniile în anii 1984 și 1985, precum și pentru realizarea prevederilor planului de dezvoltare economico-socială pe întregul cincinal.

R. P. UNGARĂ

Obiective prioritare ale dezvoltării

Economia ungară este caracterizată printr-un grad ridicat de deschidere spre piața externă, ale cărei evoluții se răsfrâng direct sau indirect asupra diferitelor sectoare ale economiei naționale. Dezvoltarea economică a Ungariei în etapa actuală are drept obiective centrale, în conformitate cu hotărârile Congresului al XII-lea al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, îmbunătățirea echilibrului economiei naționale (în condițiile unui ritm de dezvoltare mai lent) și consolidarea nivelului de trai atins, intensificarea factorilor calitativi și creșterea competitivității pe piața externă. Măsurile de politică economică pe termen mediu, ca și măsurile cu caracter imediat sînt subordonate în esență obiectivelor enunțate, determinînd o configurație specifică a priorităților cuprinse în înseși planurile de dezvoltare economică.

Principalele direcții de acțiune în vederea îmbunătățirii echilibrului economiei naționale sînt creșterea eficienței, restructurarea producției, sporirea exportului și reducerea cheltuielilor la toate nivelurile.

La nivel macroeconomic, se prevede creșterea cu 1,5-2% a venitului național creat și în aceleași proporții a producției industriale, precum și realizarea unei producții agricole cel puțin la nivelul anului 1982. Eforturi speciale sînt îndreptate spre menținerea veniturilor reale și a consumului populației la nivelul anului precedent.

În domeniul producției industriale, o prioritate absolută constă în creșterea contribuției acesteia la echilibrarea situației financiare externe, ceea ce se concretizează în sarcini sporite de export — planul prevăzînd o creștere cu 6-7% a livrărilor externe de produse manufacturate — și în dezvoltarea producțiilor de înlocuire a unor importuri. Atingerea acestor obiective presupune accelerarea proceselor de restructurare a producției, de modernizare tehnică și de utilizare mai eficientă a capacităților existente, un accent special punîndu-se pe folosirea rezervelor pe care le prezintă mica industrie. În acest cadru de preocupări, programele de măsuri privind economia de energie și materii prime se intensifică. Acoperirea într-o proporție mai mare a necesarului energetic din resurse naționale completează măsurile de economisire (producția de cărbune va depăși 25 milioane tone, cea de gaze naturale se va situa la 7 mrd. mc, iar producția de țiței se va cifra la 2 milioane tone). În ceea ce privește importul de resurse energetice

nu se vor înregistra majorări față de 1983, cu excepția energiei electrice.

Între ramurile industriei prelucrătoare, construcției de mașini îi revin sarcini de majorare a exporturilor în ritmuri superioare mediei pe ansamblul industriei, subramurile cele mai solicitate fiind industria autovehiculelor, producția de mașini-unelte și de bunuri de consum de uz îndelungat. Se apreciază că există perspective favorabile pentru exportul spre țări în curs de dezvoltare al unor bunuri de investiții, în special instalații complexe, iar în relația cu țările socialiste pentru exportul unei game variate de produse, între care mijloace de telecomunicații și echipamente pentru informatică, mașini unelte și instalații pentru tehnica vidului, mașini agricole și instalații pentru industria alimentară. Aceste produse constituie de altfel, în majoritate, obiectul unor convenții de specializare și cooperare pe termen lung. Industria chimică își va extinde producția într-un ritm mai ridicat decît media de creștere a producției industriale, urmărind în primul rînd satisfacerea nevoilor agriculturii și realizarea unor exporturi mai mari, în special de polipropilenă, îngrășăminte chimice, produse farmaceutice și fitosanitare, produse din cauciuc. Sarcini sporite de export revin industriei ușoare, domeniu în care adaptarea mai rapidă la cererea externă presupune forme organizatorice noi, inclusiv extinderea lucrului la domiciliu, precum și industriei alimentare, în măsura în care agricultura va reuși să furnizeze cantități mai ridicate de materii prime.

Reducerea investițiilor, în medie cu 10%, față de 1983, se înscrie între măsurile de echilibrare financiară, impuse de condițiile actuale, interne și externe. Creditele de stat pentru investiții vor fi orientate cu precădere spre dezvoltarea rentabilă a unor producții exportabile, raționalizarea utilizării energiei și materiilor prime, inclusiv utilizarea resurselor secundare și în direcția modernizării tehnologice a capacităților existente.

Reprezentînd un obiectiv primordial al etapei actuale, îmbunătățirea situației balanței schimburilor comerciale externe se concretizează în sarcini de accelerare a exporturilor (cu 7-8% în ruble transferabile și 4% în devalute convertibile), în primul rînd de produse industriale, concomitent cu limitarea importurilor. Se așteaptă ca măsurile în acest sens să conducă la o creștere a soldului activ al balanței comerciale a schimburilor cu decontare în valute convertibile și o diminuare a de-

ficitului schimburilor cu decontare în ruble transferabile.

Astfel definite, eforturile prioritare în dezvoltarea economiei naționale sînt corelate cu obiectivele de natură socială, domeniu în care obiectivul principal îl constituie încercarea de a împiedica, în pofida condițiilor economice mai dificile, scăderea consumului. Creșterea medie anticipată a prețurilor de consum este de 7-8%, iar cea a veniturilor medii nominale de 4,8-5%. Cheltuielile bugetare în scopuri sociale vor depăși cu 12% pe cele înregistrate în 1983, în scopul compensării parțiale a creșterilor de prețuri fiind prevăzută și o majorare a pensiilor mici.

Relațiile economice româno-ungare au cunoscut o dezvoltare continuă, caracterizată atît prin creșterea permanentă a schimburilor reciproce de mărfuri, cît și prin lărgirea și diversificarea domeniilor și formelor de colaborare și cooperare economică. O contribuție deosebită la dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor economice româno-ungare au adus-o întîlnirile și convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și János Kádár, cu prilejul cărora au fost stabilite direcțiile principale ale dezvoltării colaborării economice dintre cele două țări.

O trăsătură caracteristică a schimburilor comerciale româno-ungare o constituie creșterea permanentă a volumului livrărilor de mașini și utilaje, a căror pondere a evoluat de la 33% (între 1966-1970), la 51% în anii 1971-1975 și la 53% în anii 1976-1980. În structura livrărilor de mașini și utilaje au avut loc, în același timp, schimbări de ordin calitativ, marcate de creșterea ponderii și de diversificarea nomenclatorului de produse cu grad ridicat de prelucrare și tehnicitate. În acest sens pot fi menționate la exportul României, produse cum sînt: mașini electronice de factură și contabilizat, mașini unelte pentru prelucrarea metalelor și a lemnului, componente electronice, elemente și sisteme de automatizare, aparate de măsură și control, locomotive diesel hidraulice, mijloace de transport auto, etc. În ceea ce privește celelalte grupe de mărfuri, exportul românesc este format din produse chimice și metalurgice, materiale de construcții, produse prelucrate din lemn, produse ale industriei ușoare ș.a.

Ca și în cazul exportului, la importul României din Ungaria se remarcă o diversificare continuă a livrărilor de mărfuri și o creștere a ponderii unor mașini și utilaje cu grad superior de tehnicitate cum ar fi: mașini unelte pentru prelucrarea metalelor, tehnică de calcul, echipamente de telecomunicații, aparate de măsură și control, aparatură medicală, motoare diesel. Importul din Ungaria cuprinde, de asemenea, produse metalurgice din oțel și aluminiu, produse chimice, materiale refractare, produse alimentare, încălțăminte din piele, diverse alte bunuri de consum, etc.

Programele de dezvoltare în perspectivă a economiilor naționale ale celor două țări pun în evidență existența unor importante rezerve pentru extinderea și diversificarea în continuare a livrărilor reciproce de mărfuri.

Nicoletta ISAR
I.E.M.

Piața internațională a magneziului

CONJUNCTURA pe piața internațională a magneziului prezintă o serie de trăsături specifice, fiind de reținut dependența pe multiple planuri de evoluția pe piața aluminiului. Astfel, principalul domeniu tradițional de utilizare a magneziului (47-50% din consumul de Mg primar al lumii capitaliste) este sub formă de aliaje cu aluminiu, ceea ce face ca aproximativ jumătate din cererea de Mg să evolueze în strînsă concordanță cu cererea pentru aluminiu. Semnificativ în acest sens este și faptul că după ce a atins un nivel record de 225 mii tone în anul 1979, consumul de Mg primar al lumii capitaliste s-a diminuat la un nivel anual de 203-208 mii tone în perioada 1981-1983, deși pe parcursul anului 1983 ameliorarea conjuncturală pe piața aluminiului a atras după sine manifestarea unei tendințe de creștere treptată a cererii de magneziu și în consecință o ușoară majorare a prețurilor.

Al doilea domeniu principal de utilizare a magneziului primar, căruia îi revine circa 25% din consumul total al lumii capitaliste, îl reprezintă piesele turnate sub presiune, destinate în principal industriei de automobile. În acest

sector magneziul este concurat de aluminiu, aliajele de magneziu devenind competitive în momentul cînd raportul între prețul celor două componente este în jur de 1,5-1,6/1 sau mai mic decît acest raport. În anul 1983, raportul de preț s-a diminuat de la 2,6/1 la începutul anului, la 1,5-1,6/1 în semestrul II, magneziul redevenind astfel competitiv față de aluminiu la fabricarea pieselor turnate.

În anii '80, cel mai mare potențial de creștere pentru consumul de magneziu îl reprezintă piesele turnate sub presiune și procesul de desulfurare a fontei și oțelului. Majorarea utilizării aliajelor de Mg pentru piese turnate sub presiune se apreciază că va avea loc nu numai în industria de automobile dar și în alte sectoare ca de exemplu, calculatoare, telecomunicații și electronică.

Segmentul care va marca în anii '80 creșterea cea mai dinamică (ritm mediu anual de circa 18%) a consumului de Mg este procesul de desulfurare din siderurgie unde utilizarea unei tone de Mg are efect înlocuirea de 5-10 tone de carbură de calciu, realizarea desulfurării cu costuri mai scăzute și în condiții cit mai puțin poluante.

Piața capitalistă a magneziului se caracterizează printr-un înalt grad de monopolizare, un număr de numai 9 firme controlînd totalitatea capacităților de producție. Stocurile considerabile acumulate la finele anului 1981 au determinat firmele producătoare ca, în scopul reducerii supraofertei de pe piață să procedeze la o subutilizare a capacităților (gradul de utilizare a fost de circa 75% în 1982 și 55% în 1983), producția fiind în anii 1982-1983 cu aproximativ 70 mii sub nivelul consumului pe ansamblul lumii capitaliste.

Criza de energie a afectat piața magneziului pe multiple planuri și îndeosebi în sensul inițierii de către producători a unor programe de reducere a consumului specific de energie pe tona de magneziu (Norsk Hydro și-a redus în 1983 consumul specific cu 20%), creșterii gradului de reciclare (în S.U.A. magneziul reciclat acoperă 22% din consumul intern) și în direcția creșterii interesului pentru promovarea consumului de magneziu în industria de automobile în scopul reducerii greutății mijloacelor de transport și deci a reducerii consumului de combustibil.

Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

R. A. EGIPT: rol sporit agriculturii

ÎN PERIOADA 1975-1980, în timp ce producția în industrie, construcții, minerit și sectorul serviciilor a crescut în ritmuri medii anuale de 6-10%, agricultura a marcat ritmuri mai modeste, de 2-2,5%. O analiză a evoluției economiei egiptene apreciază că această situație este datorată nivelului diferit al investițiilor alocate diverselor sectoare economice, precum și interesului scăzut manifestat de sectorul particular autohton și de către investitorii străini pentru agricultură.

Porînd de la necesitatea acoperirii cererii alimentare interne, planul cincinal actual stabilește dezvoltarea agriculturii printre prioritățile sale: astfel, de la 95 milioane lire egiptene în 1975 și 268 milioane în 1980, în anul agricol 1983/84, volumul investițiilor în agricultură se ridică la 639 milioane lire egiptene. Acest sector va contribui cu 21% la formarea PIB, comparativ cu industria - 16% și sectorul petrolifer - 12%. Din celelalte ramuri care contribuie la formarea P.I.E. se remarcă de asemenea serviciile cu o pondere ridicată, respectiv de 23%.

Investițiile pe anul agricol în curs sînt repartizate în cote aproximativ egale pentru recuperarea de noi terenuri cu destinație agricolă, creșterea efectivului de animale și a producției de furaje, mecanizarea agriculturii. Semnificativ este totodată faptul că circa două treimi din totalul investițiilor vor reveni sectorului public.

Planul de dezvoltare agricolă prevede realizarea în acest an a unor producții estimate la 2,2 mil. t grâu, 3,8 mil. t porumb, 2,7 mil. t orez, 10 mil. t zahăr, cu creșteri în medie de 3-4% față de recolta anului trecut. Pe parcursul întregului cincinal se acordă atenție deosebită creșterii suprafețelor cultivate cu soia și floarea soarelui, astfel ca producția cumulată de ulei să atingă 210 mii t la finele cincinalului, față de circa 25 mii t în prezent.

Tot în vederea sporirii eficienței activității în agricultură a fost elaborat un program pe cinci ani pentru mecanizarea complexă a agriculturii: programul - care prevede realizarea a 150 de centre specializate - va face ca, în final, fiecare centru administrativ să dispună de astfel de stațiuni de mecanizare. Se preconizează de asemenea înființarea de noi organizații cooperatiste agricole, în măsură să faciliteze activitatea producătorilor agricoli, inclusiv în sensul accesului la credite cu dobîndă redusă.

În cadrul schimburilor comerciale româno-egiptene, exporturile românești sînt cîștigate în principal din tractoare, material rulant de cale ferată, autovehicule, mașini-unelte, produse chimice, la care se adaugă tot mai frecvent livrările de mașini și utilaje pentru obiectivele realizate de România în cadrul acțiunilor de cooperare. Ca principale obiective de cooperare în prezent se află în curs de realizare centrala termoelectrică de la Alexandria, fabrica de ciment de la Assiut, construirea unor ateliere de reparat vagoane și altele.

Em. S.

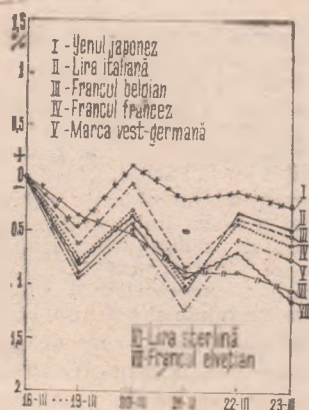
EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 19-23 martie a.c. dominanta evoluțiilor de pe piața valutară internațională a reprezentat-o pe lîngura tendinței de re consolidare a poziției dolarului S.U.A., în principal sub efectul anticipării unei politici mai restrictive de credit din partea autorităților monetare centrale ale S.U.A. cu repercutări asupra nivelului dobînzilor la fondurile în această valută. Procesul de re consolidare a poziției dolarului a fost însă mai puțin pronunțat decît în săptămîna precedentă, înregistrîndu-se oscilații sensibile de la o zi la alta.

După anunțarea acordului încheiat de Casa Albă cu liderii republicani din Congres, privind pachetul de măsuri pentru restrîngerea deficitului bugetar cu 150 miliarde dolari în următorii trei ani (știre publicată la finele săptămîinii precedente), atitudinea majorității operatorilor față de valuta S.U.A. s-a modificat sensibil în sens favorabil. Mai mult, așteptările de pe piață legate de o posibilă majorare a dobînzii preferențiale „prime rate” au fost confirmate în ziua de luni, 19 martie, cînd marile bănci din S.U.A. au procedat la majorarea acestei dobînzii de la 11% la 11,5%, prima asemenea ajustare din luna august 1983. Presiunile „à la hausse” asupra dobînzilor au fost alimentate de speculațiile apărute după publicarea datei, în perioda cîștigătoare reală a P.N.B. al S.U.A. în trimestrul I a.c., prelîmînată la 7,2% pe an, date interpretate ca relevînd o „suprîncîlzire” a economiei cu consecințe asupra recrudescenței procesului inflaționist și care ar putea determina Sistemul Federal de Rezervă să revină în noi măsuri de restrîngere a creditului, inclusiv prin majorarea taxei scontului peste actualul nivel de 8,7%.

În acest cadru, anunțarea unui nou deficit record al balanței de plăți a Statelor Unite în trimestrul IV 1983 indică, care, la nivelul curentului s-a totalizat

Evoluții incerte la dobînzii

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 19-23 martie; bază: 16 martie a.c.

40,8 miliarde dolari) nu a avut decît o influență marginală asupra poziției dolarului.

Spre finele intervalului analizat, majoritatea operatorilor de devize au început să manifeste o atitudine de rezervă tot mai pronunțată, rămînd în așteptarea unor eventuale hotărîri care ar urma să fie luate la ședința Comitetului pentru Operații Open Market al Sistemului Federal de Rezervă din zilele de 26 și 27 martie a.c. cu privire la politica de credit.

Procentele de depreciere față de dolar a cursurilor principalelor valute occidentale, la nivelul întregii perioade analizate, au atins: 1,15 puncte procentuale în cazul francului elvețian (de la 2,1530 franci/dolar în ziua de referință de 16 martie la 2,18 franci/dolar la 23 martie a.c.), 1,05 puncte procentuale în cazul lirei sterline (de la 1,4430 la 1,43 dolari/liră), circa 0,75 la marca vest-germană (de la 2,6225 la 2,6425 mărci/dolar), peste 0,6 în cazul francului francez (de la 8,0150 la 8,1450 franci/dolar), circa 0,5 în cel al lirei italiene (de la 1627 la 1638 lire/dolar) și de circa 0,23 puncte procentuale în cazul yenului japonez (de la 226 la 226,50 yeni/dolar).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute s-au înscris pe o curbă ascendentă, evoluind după cum urmează (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe termen de 6 luni din zilele de 16 și, respectiv, 23 martie a.c.): eurodolarii 10,875 și 11,875%, euromărci vest-germane 5,8125 și 6%, eurofranci elvețieni 3,875 și 4,125%, eurolire sterline 9 și 9,125%.

Prețul aurului a evoluat în continuare pe o linie descendentă situndu-se la cel de al doilea fixing din ziua de 23 martie a.c. de la Londra la 387,90 dolari/uncie, comparativ cu 392,75 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă.

Gheorghe MUNTEA
Alexandru OLTEANU

Bulgaria: aplicații ale electronicii și informaticii

UTILIZAREA informaticii și a sistemelor de microprocesoare pentru crearea de tehnologii perfecționate și ridicarea performanțelor echipamentelor reprezintă una din direcțiile de bază ale introducerii progresului tehnico-științific în cele mai variate domenii ale economiei naționale. Între rezultatele menționate de surse bulgare de specialitate figurează, de exemplu, crearea și utilizarea de dispozitive cu microprocesoare pentru instalații de galvanizare, pentru sortarea automată a frunzelor de tutun sau pentru reglarea funcționării mașinilor agricole de recoltare a porumbului, cartofilor etc. Cercetări științifice de dată recentă s-au finalizat în tehnologii performante în domeniul poligrafiei, în energetici și electrotehnică.

Concomitent cu realizarea de mijloace tehnice care utilizează microelectronica se urmărește dezvoltarea producției de echipamente informatice de uz general sau specializate pentru anumite genuri de lucrări. Între acestea din urmă, figurează echipamente pentru prelucrarea unor fluxuri informaționale specifice, în instituții medicale, administrative, comerciale.

Datoria lumii a treia: soluții nesatisfăcătoare

SURSE ale Băncii Mondiale apreciază că pentru țările lumii a treia, anul 1983 a fost anul șocului datoriilor externe. În sumă totală de circa 700 miliarde dolari (cifra estimativă variind de la o sursă la alta în funcție de metodologia de calcul), datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a pus sub semnul întrebării stabilitatea sistemului financiar internațional, crahul fiind evitat cu dificultate. Unele măsuri întreprinse de Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) în favoarea unui număr de 34 de țări în curs de dezvoltare au reprezentat acorduri financiare însumând 28 miliarde dolari, suma cea mai ridicată de la înființarea în 1946 a F.M.I. În același timp, însă, băncile internaționale au pus în aplicare condiții dintre cele mai dure pentru acordarea de noi credite, astfel că împrumuturile a 66 de țări în curs de dezvoltare (exclusiv țările O.P.E.C.), contractate pe piețele internaționale, au scăzut la jumătate față de anul 1982, însumând numai 22 miliarde dolari. Sursele menționează totodată că pentru 50 de țări considerate printre cele mai sărace din lume ajutorul internațional este tot mai redus.

Astfel, Agenția Internațională pentru Dezvoltare, organism al Băncii Mondiale, specializat în acordarea de împrumuturi pe termen lung, în condiții avantajoase, va dispune în cel mai bun caz în următorii trei ani de un buget de numai 12 miliarde dolari, cel mai scăzut de la crearea sa în 1960.

Reducerea consumurilor materiale în R. D. Germană

ÎN CONFORMITATE cu planul de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1984, în R.D. Germană se prevede asigurarea creșterii economice în condițiile reducerii cheltuielilor materiale și sporirii productivității muncii, scop în care au fost definite câteva obiective concrete de primă importanță. Consumurile de purtători de energie, materii prime și materiale trebuie să se reducă după cum urmează:

Consumuri	1984 față de 1983
— Energie	— 4,2% (minimum)
— Lamine de oțel în industria de prelucrare a metalelor	— 10,0%
— Lamine de oțel în construcții	— 10,0%
— Ciment în construcții	— 6,0%

Prin introducerea progresului tehnico-științific, caracterizat prin cîțiva indicatori sintetici (economie de timp de muncă în industrie și construcții de circa 570 milioane om-ore, creștere a volumului producției industriale cu 66 miliarde mărci prin introducerea de produse noi) se vor realiza și economii de materiale care în 1984 vor însuma, în expresie absolută, 603 mii tone oțel, 478 mii tone ciment, 14 mii tone aluminiu, 4,4 mii tone cupru. Utilizarea materialelor secundare, în special deșeurii metalice, de lemn, uleiuri minerale uzate, ambalaje de sticlă, maculatură etc. se adaugă sursele de economisire menționate.

Limite în aplicarea subvențiilor guvernamentale

ÎN numeroase state occidentale măsurile protecționiste și acordarea unor subvenții guvernamentale reprezintă încercări de susținere a unor sectoare cheie în fața ascutirii concurenței internaționale. În legătură cu acestea se ridică însă nu numai probleme de oportunitate a folosirii procedurilor respective (argumentele pro insistă asupra menținerii de locuri de muncă, argumentele contra se referă la scă-

derea accelerată a competitivității în condiții de subvenționare), ci și limite financiare, variabile de la țară la țară, de la un sector la altul. În Olanda, de exemplu, principalul producător de oțel, firma Hoogovens a primit din partea guvernului subvenții importante, care însă vor înceta după anul 1985. Surse olandeze, reluate de „Financial Times” menționează că suma de 915 milioane guldeni (circa 286 milioane dolari) aprobată recent reprezintă ultima tranșă a ajutorului de stat acordat firmei respective, ajutor eșalonat pînă în 1985 (din totalul menționat, 195 milioane guldeni vor fi utilizați pentru investiții, iar 570 milioane constituie un împrumut, rambursabil în 25 de ani, destinat acoperirii unor datorii ale firmei). Această ultimă tranșă face parte dintr-un program de ajutor guvernamental în sumă de 1,1 miliarde guldeni, negociat în 1982—1983. Firma Hoogovens va proceda la o restructurare tehnologică, al cărei cost este evaluat la 2,5 miliarde guldeni.

„Tsukuba Expo '85”

ORGANIZAREA în Japonia în anul 1985 a expoziției internaționale „Tsukuba Expo '85” se află în stadiul implementării proiectelor de amenajare a spațiilor de expunere, elaborate în anii anteriori. Potrivit informațiilor difuzate de organizatori, invitațiile oficiale pentru participanții străini au fost adresate încă în 1981, în prezent fiind deja confirmată prezența la expoziție a unui număr însemnat de țări și a mai multor organizații internaționale. De asemenea, vor fi reprezentate 29 corporații și firme japoneze, în spe-

cial din domeniul de virf. Guvernul japonez va organiza mai multe pavilioane și centre speciale. În pavilionul consacrat problemelor viitorului vor fi prezentate tehnologii variate privind cercetarea spațiului cosmic, robotica, medicina etc. Un alt pavilion este consacrat istoriei tehnologiei în Japonia, începînd din epoci îndepărtate și încheind cu tehnologii postbelice. Un centru multifuncțional urmează să constituie un forum științific, pentru prezentarea, cu mijloace moderne, a diferitelor aspecte privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică. La acestea se adaugă un centru de informații de mare capacitate, modern utilat.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 13 din 30 martie 1984

— Obiective precise, acțiuni hotărâte pentru realizarea exemplară a planului (Dan Popescu) 1

— 23 August 1944 — act istoric cu adinci rezonanțe pentru progresul economiei românești (Gheorghe Crețoiu) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

● Cum se acționează pentru sporirea producției de cărbune (Cristian Gorie) 5

● Dinamism și flexibilitate în realizarea planului de export (I. Maravela, N. Frățiloiu) 7

● Dimensiuni ale înnoirii și diversificării produselor (Vasile Ghișe, Ștefan Mureșan) 10

● Autogestiunea în întreprinderi: răspun- deri, acțiuni, rezultate. De la credit la autofinanțare (Aurel Berca, Romeo Cristescu) 12

— Dinamica și structura mijloacelor fixe și circulante (Constantin C. Cojocaru) 14

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției (Georgeta Toma) 16

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Noile tehnologii: concept, pondere, efecte economice (Cristian Popescu) 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Specializare-cooperare: implicațiile unui proces complex asupra eficienței producției (Șt. Matei, Gh. Băileșteanu) 19

TEORII ● IDEI

— Optimumul economic general, rentabilitatea și finanțele întreprinderilor (Vasile Turliuc) 21

— Școli ● curente ● economiști. Considerații de esență monetaristă asupra inflației (I) (Daniel Dăianu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Productivitatea muncii (Constantin Eoache) 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Investițiile și conjunctura economică mondială (I) (Ion Românu) 27

— R.P. Ungară. Obiective prioritare ale dezvoltării (Nicoletta Isar) 29

— Tendințe—conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLEMENT: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Precise goals, decisive actions to fulfil exemplarily the tasks of the plan (Dan Popescu) 1

— August 23, 1944: an historical event of deep resonance for the progress of the Romanian economy (Gheorghe Crețoiu) 3

— Actions to increase the coal production (Cristian Gorie) 5

— Dynamism and flexibility in achieving the export tasks (I. Maravela, N. Frățiloiu) 7

— Manufactured goods: dimensions of the innovation and diversification (Vasile Ghișe, Ștefan Mureșan) 10

— From credit to self-financing (Aurel Berca, Romeo Cristescu) 12

— Dynamics and structure of the fixed and current assets (Constantin C. Cojocaru) 14

— New categories of workers will benefit from the increased salaries (Georgeta Toma) 16

— New technologies: concept, weight, economic impact (Cristian Popescu) 17

— Specialization-cooperation: implications of a complex program concerning the efficiency of the production (Șt. Matei, Gh. Băileșteanu) 19

— General economic optimum, rentability and financing of the enterprises (Vasile Turliuc) 21

— Schools ● trends ● economists. Essential monetarist considerations on inflation (I) (Daniel Dăianu) 22

— Investments and the world current economic situation (I) (Ion Românu) 27

— The Hungarian People's Republic. Priority goals of the development (Nicoletta Isar) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Ясные задачи, решительные меры в целях примерного выполнения плана (Дан Попеску) 1

— 23 Августа 1944 года — исторический акт глубокого резонанса для прогресса румынской экономики (Георге Креțою) 3

— Какие предпринимаются меры для увеличения производства угля (Кристиан Горие) 5

— Динамизм и эластичность в выполнении плана на экспорт (И. Маравела, Н. Фраțилою) 7

— Размеры обновления и диверсифицирования продукции (Василе Гише, Штефан Мурешан) 10

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. От кредита к самофинансированию (Аурел Беря, Ромео Кристеску) 12

— Динамика и структура основных и оборотных фондов (Константин К. Кожокару) 14

— Новые категории трудящихся получают повышение оплаты труда (Джеорджега Тома) 16

— Новые технологии: концепция, удельный вес, экономический эффект (Кристиан Попеску) 17

— Специализация — кооперирование: влияние комплексного процесса на эффективность производства (Шт. Матей, Г. Бăилештяну) 19

— Общий экономический optimum, рентабельность и финансы предприятий (Василе Турлюк) 21

— Школы — течения — экономисты. Соображения монетаристского характера относительно инфляции (I) (Даниел Дăиану) 22

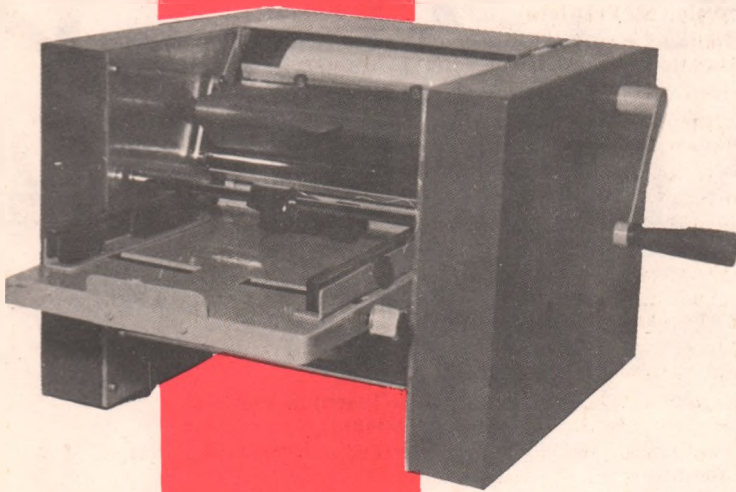
— Капиталовложения и мировая экономическая конъюнктура (I) (Ион Ромъну) 27

— Венгерская Народная Республика. Главные задачи развития (Николетта Исар) 29

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

Suplimentul „Revistei economice” din 6 aprilie a.c. va fi consacrat în întregime publicării unor consultații pe teme din programul învățămîntului politico-ideologic de partid.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

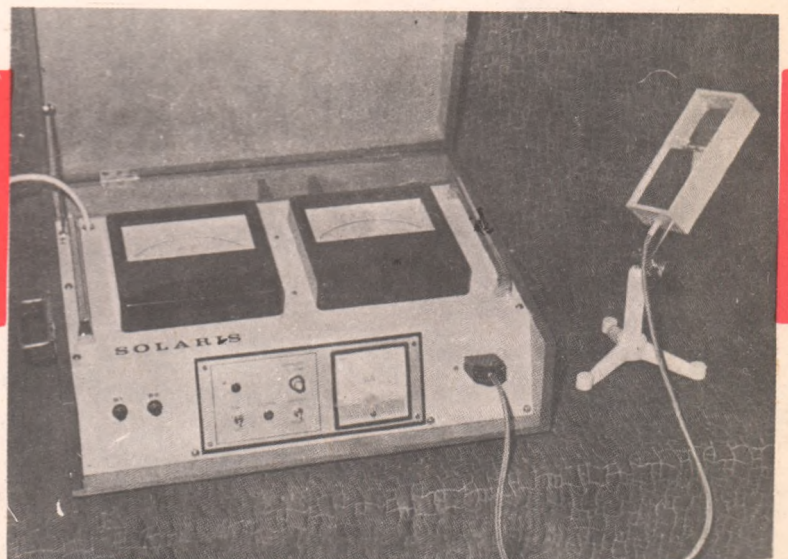
Execută și livrează, fără repartiție, pe bază de comenzi ferme instituțiilor de stat și cooperatiste

1. Planșeta de desen D2, fixă, cu mecanism de translație, avind cîmpul de lucru pe verticală 900 mm, pe orizontală 1 300 mm, cu rotirea riglelor în ambele sensuri între 0°–360°, preț 7 300 lei, și portabile AD1 – format A1, preț 680 lei și format A2, preț 600 lei, care pot fi utilizate în serviciile de proiectare, de concepție și pentru uz didactic.

2. Robot industrial cu acționare pneumatică sau electrică, cu comenzi automate și secvențiale, cu cinci grade de mobilitate, manipulînd sarcini pînă la 50 N într-un spațiu de cca. 0,5 m³.

De asemenea, vă rugăm să consultați nomenclatorul produselor noastre care vă pune la dispoziție o gamă largă de produse de serie mică și mijlocie, executate după proiecte proprii sau la cererea beneficiarului ca : transformator trifazat 7,5 kVA, preț 30 075 lei ; suflantă de atelier, preț 1 290 lei ; caracteriscop, 13 850 lei ; generator de ultrasunete, preț 52 100 lei ; mașina de șlefuit probe metalografice, preț 9 933 lei ; voltmetre electronice, 6 310 lei ; scaun ergonomic, preț 1 500 lei, și alte produse.

Informații suplimentare se pot obține la telefoanele : 17416, 11485, 17574, 18706, 17173, 18826 – interior 18.

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE

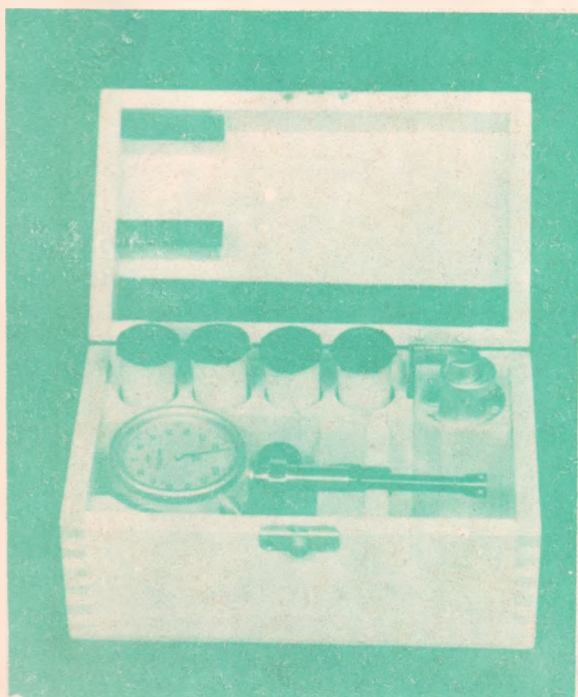
MECANICĂ FINĂ

BUCUREȘTI

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

PRODUCĂTOR:

Întreprinderea Mecanică Fină

București-România -str. Popa Lazăr 9—19

Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:

Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

CARACTERISTICI :

- Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
- Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
- Fiecare cap de măsurare are 4 bile
- Aparatul se reglează cu calibre inel
- Ambalaj : din lemn.

CARACTERISTICI :

- Interval de măsurare : 20...160 mm
- Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
- Reglarea se face cu calibrul inel
- Suprafețele exterioare sînt cromate mat
- Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
- Ambalaj : din lemn.

Lei 5

(inclusiv ambalaj)